ఆపస్తంబ గృహ్యసూత్ర, మన్త్రప్రశ్నద్వయ

సహితాః

యాజుష పూర్వప్రయోగ మన్త్రాః

మైసూరు సంస్థాన మహా విద్వద్భిః

స్మార్త, యాజ్ఞిక, ప్రయోగ, కృష్ణయజుర్వేదసలక్షణ ఘనాన్త విద్వద్భిః

క. వేంకటరామావధానిభిః

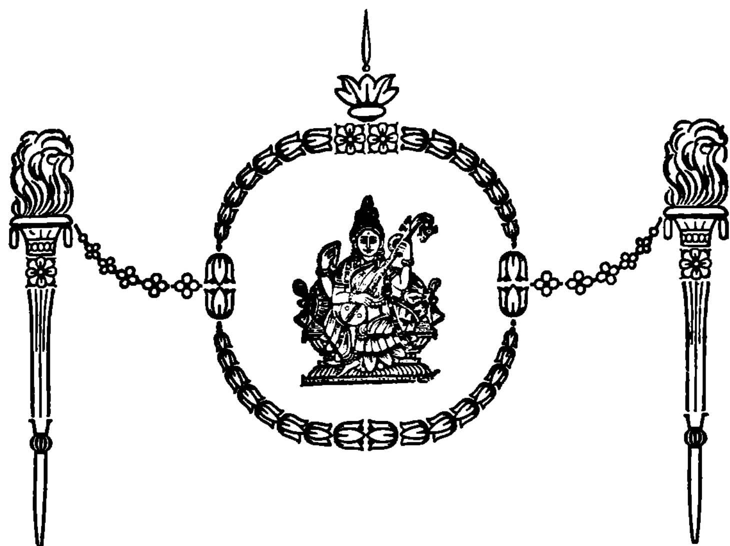
ప్రయోగాధ్యేతౄణాం సౌకర్యాయ, సంగృహీతాః

యథాశక్తి సంశోధితాశ్చ

ప్రథమ ముద్రణమ్ ౧,౦౦౦ ప్రతి

భావ మార్గశీర్షే అముద్రాప్యన్త

[redacted]

యాజుష పూర్వప్రయోగ మన్త్రాః

హరిః ఓమ్ ॥ ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ । ధ్రువం విశ్వమిదం జగత్ । ధ్రువాసః పర్వతా ఇమే । ధ్రువో రాజా విశామయమ్ । ఇహైవైధి మావ్యథిష్ఠాః ॥ పర్వత ఇవావిచాచలిః । ఇన్ద్ర ఇవేహ ధ్రువస్తిష్ఠ । ఇహ రాష్ట్రము ధారయ । అభితిష్ఠ పృతన్యతః । అధరే సన్తు శత్రవః । ఇన్ద్ర ఇవ వృత్రహా తిష్ఠ ॥

దేవీం వాచమజనయన్త దేవాః । తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి । సా నో మన్ద్రేషమూర్జం దుహానా । ధేనుర్వాగస్మానుప సుష్టుతైతు ॥

ఓమ్॥ అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణాం వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే। అద్భ్య ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యోఽధి సంభృతాం తాం న ఇషమూర్జం ధత్త మరుతస్సగ్ంరరాణాః। అశ్మగ్ంస్తే క్షుదముం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మః। సముద్రస్య త్వా ఽవాకయాఽగ్నే పరివ్యయామసి। పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ। హిమస్య త్వా జరాయుణా ఽగ్నే పరివ్యయామసి। పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ। ఉపజ్మన్నుప వేతసే ఽవత్తరం నదీష్వా। అగ్నే పిత్తమపామసి। మణ్డూకి తాభి రాగహి సేమం నో యజ్ఞమ్। పావకవర్ణగ్ం శివం కృధి। పావక ఆచితయన్త్యాకృపా। క్షామన్రురుచ ఉషసో న భానునా। తూర్వన్న యామన్నేతశస్యనూ రణ ఆయో ఘృణే। న తతృషాణో అజరః। అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా। ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ। సనః పావక దీదివో ఽగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ। ఉప యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః। అపామిదం న్యయనగ్ం సముద్రస్య నివేశనమ్। అన్యాం

తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ ॥
నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తే అస్త్వర్చిషే । అన్యం తే
అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ । నృష
దే వడప్సుష దే వడ్వనస దే వడ్బర్హిష దే వట్సువర్విదే వట్ ।
యే దేవా దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాగ్ం సంవథ్సరీణ
ముపభాగమాసతే । అహుతాదో హవిషో యజ్ఞే అస్మింథ్స్వయం
జుహుధ్వం మధునో ఘృతస్య । యే దేవా దేవేష్వధి దేవత్వ మా
యన్ యే బ్రహ్మణః పురఏతారో అస్య । యేభ్యో న ఋతే పవతే ధా
మ కించన న తే దివో న పృథివ్యా అధి స్నుషు । ప్రాణదా అపా
నదా వ్యానదా శ్చక్షుర్దా వర్చోదా వరివోదాః । అన్యం
తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ ।
అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యగ్ం సద్విశ్వం న్యత్రిణమ్ । అగ్ని
ర్నో వగ్ంసతే రయిమ్ । సైనానీకేన సువిదత్రో అస్మే య
ష్టా దేవాగ్ం ఆయజిష్ఠః స్వస్తి । అదబ్ధో గోపా ఉత నః పరస్పా
అగ్నే ద్యుమదుత రేవద్దిదీహి ॥

మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్।
పిపృతాం నో భరీమభిః ॥

ఓషధయ స్సంవదంతే సోమేనసహరాజ్ఞా। యస్మై
కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్పారయామసి ॥

ఆజిఘ్ర కలశం మహ్యాత్వా విశన్త్వింద వస్సముద్ర మివ సింధవస్సామా సహస్ర ఆభజ ప్రజయా పశుభిస్సహాపునర్మా విశ తాద్రయిః ॥

ఇమంమే గంగె యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ం
సచతాపరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధేవితస్త యార్జీకియే శృణుహ్యాసుషోమయా ॥

గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥

కాండాత్కాండాత్ప్రరోహన్తీ పరుషఃపరుషఃపరి। ఏవా
నోదూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ ॥

అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వో వసతిః కృతా । గోభాజ ఇత్కిలాసథ యత్సనవథ పూరుషమ్ ॥

యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః ।
బృహస్పతి ప్రసూతాస్తా నో ముంచన్త్వగ్ంహసః ॥

అగ్నే రేతశ్చన్ద్రగ్ం హిరణ్యమ్ । అద్భ్యస్సంభూతమమృతం ప్రజాసు । తత్సంభరన్నుత్తరతో నిధాయ । అతిప్రయచ్ఛన్దురితిం తరేయమ్ ॥

బృహస్పతే జుషస్వనో హవ్యాని విశ్వదేవ్య । రాస్వరత్నాని దాశుషే ॥

యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః । తంధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధియో మనసా దేవయన్తః ॥

పూర్ణా దర్వి పరాపత సుపూర్ణా పునరాపత ।
వస్నేవ విక్రీణావహా ఇషమూర్జగ్ం శతక్రతో ॥

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥

తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః ॥ అహేడ మానో వరుణేహ బోధ్యురు శగ్ం సమాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥

నర్వప్రజాంమే గోపాయ । అమృతత్వాయ జీవసే । జాతాం జనిష్యమాణాంచ । అమృతేసత్యే ప్రతిష్ఠితామ్ ॥

ఋధ్యాస్మహవ్యై ర్నమసో పసద్య । మిత్రం దేవం మిత్రధేయం నో అస్తు । అనూరాధా౯ హవిషా వర్ధయంతః । శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః ॥

నమస్సదసే । నమస్సదసస్పతయే । నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే । నమోదివే । నమః పృథివ్యై ॥

గణానాం త్వాగణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనాముప మశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనః శృణ్వన్నూతిభిస్సీద సాదనమ్ ॥

వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్థ్స్వావేశో అనమీవో భవానః । యత్త్వేమహే ప్రతితంనో జుషస్వశంన ఏధిద్విపదే, శం చతుష్పదే ॥

భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రంపశ్యే
మాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః ।
వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । — ద్రవిణోదా ద్రవిణసస్తు
రస్య ద్రవిణోదాస్సనరస్య ప్రయంసత్ । ద్రవిణోదా వీరవతీ
మిషంనో ద్రవిణోదారాసతే దీర్ఘ మాయుః ॥ — సవితా
పశ్చాత్తాత్సవితా పురస్తాత్సవితోత్తరాత్తాత్సవితాఽధరా
త్తాత్ । సవితా న స్సువతు సర్వతాతింసవితానోరాసతాం
దీర్ఘమాయుః ॥—నవోనవో భవతి జాయ మానోఽహ్నాం
కేతురుష సామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్ర
చంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥—ఆప ఉందంతు జీవసే
దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే ॥—యస్త్వాహృదా కీరిణా మన్య
మానోఽమర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి । జాతవేదో యశో
అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యాం॥—యస్మై
త్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉలోక మగ్నేకృణవస్స్యోనం।
అశ్వినగ్ం సపుత్రిణం వీరవంతం గోమంతగ్ం రయింనశతే
స్వస్తి॥ సంత్వా సించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ॥

ఉద్గాతేవశకునే సామగాయసి బ్రహ్మపుత్రఇవ సవనేషు శంససి॥ వృషేవ వాజీ శిశుమతీ రపీత్యా సర్వతో న శ్శకునె భద్రమావద విశ్వతోనశ్శకునే పుణ్యమావద॥

యత్పుణ్యం నక్షత్రం। తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్। యదావై సూర్య ఉదేతి। అథనక్షత్రం నైతి। యావతి తత్ర సూర్యోగచ్ఛేత్। యత్రజఘన్యం పశ్యేత్। తావతి కుర్వీత యత్కారీస్యాత్। పుణ్యాహఏవ కురుతే। *యాన్యేవ దేవ నక్షత్రాణి। తేషు కుర్వీత యత్కారీస్యాత్। పుణ్యాహ ఏవకురుతే॥

స్వస్తయె వాయుముప బ్రవామహై సోమం స్వస్తి భువనస్య యస్పతిః। బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయె స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తునః। స్వస్తినఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తిన స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు॥ అష్టౌ దేవా వసవస్సోమ్యాసః। చతస్రో దేవీ రజరాశ్రవిష్ఠాః। తే యజ్ఞం పాన్తురజసఃపురస్తాత్। సంవత్సరీణ మమృతగ్గ్ం స్వస్తి॥

యం కృత్వా సర్వవేద యజ్ఞ క్రియాకరణ కర్మారంభా శ్శుభాశ్శోభనాః ప్రవర్తన్తేతమహామోంకారమాదింకృత్వా ॥

యాజ్యయా యజతి ప్రత్తిరైవ్యాజ్యా పుణ్యైవ లక్ష్మీః పుణ్యామేవతల్లక్ష్మీం సంభావయతి పుణ్యాంలక్ష్మీం సంస్కురుతే ॥

ఆదిత్య ఉదయనీయః పథ్యాయై వేతః స్వస్త్యా ప్రయంతి పథ్యాం స్వస్తిమభ్యుద్యంతి స్వస్త్యైవేతః ప్రయంతి స్వస్త్యు ద్యంతి స్వస్త్యుద్యంతి ॥

సర్వామృద్ధి మృధ్నుయామితి తంవై తేజసైవ పురస్తా త్సర్వభవచ్ఛందోభిర్మధ్యతో ఉక్థైరై రుపరిష్టా ద్గాయతా త్రి స్సర్వతో ద్వాదశాహం పరిభూయ సర్వా మృద్ధి మార్ధ్నో త్సర్వామృద్ధి మృధ్నోతి యఏవం వేద ॥

ఋధ్యామ స్తోమం సనుయామ వాచమానో మంత్రం సరథే హోపయాతమ్ । యశోనపక్వం మధు గోష్వంత రా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః ॥

త్రీణి త్రీణివై దేవానామృద్ధాని । త్రీణిఛందాగ్ంసి । త్రీణిసవనాని । త్రయఇమేలోకాః । ఋధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి ॥

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభి
నో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఆపోహిష్ఠా
మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ।
యోవశ్శివతమోరస స్తస్య భాజయతేహనః । ఉశతీరివమా
తరః । తస్మా అరంగ మామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ।
ఆపోజనయథా చనః ॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా
యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నిం యాగర్భం
దధిరే విరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ం స్యోనాభవంతు । యాసాగ్ం
రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం ।
మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ం స్యోనా
భవంతు ॥ యాసాం దేవా దివికృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే
బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం పయసోందంతి శుక్రా
స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ం స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమా చక్షుషా పశ్య
తాపశ్శివయా తనువోపస్పృశత త్వచంమే । సర్వాగ్ం అగ్నీ
గ్ం రప్సుషదో హువేవో మయివర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పవమాన స్సువర్జనః । పవిత్రేణ విచర్ షణిః । యః పోతా సపునాతుమా ॥ పునంతుమా దేవజనాః । పునన్తు మన సాధియా । పునన్తు విశ్వాఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహిమా । శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ । అగ్నె క్రత్వా క్రతూగ్ంరను । యత్తె పవిత్రమర్చిషి । అగ్నె వితత మన్తరా । బ్రహ్మ తేన పునీ మహే । ఉభాభ్యాం దేవ సవితః । పవిత్రేణ సవేనచ । ఇదం బ్రహ్మపునీమహే । వైశ్వ దేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయామదంతస్సధ మాద్యేషు । వయగ్ంస్యామ పతయోరయీణాం । వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియెమా పునీతాం । బృహద్భిస్సవితః స్తృభిః । వర్ షిష్ఠై ర్దేవ మన్మభిః । అగ్నె దక్షైః పునాహిమా । యేన దేవా అపునత । యేనాపో దివ్యంకశః । తేన దివ్యేన

బ్రహ్మణా । ఇదం బ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీరధ్యేతి ॥
ఋషిభి స్సంభృతగ్ంరసం । సర్వగ్ం సపూతమశ్నాతి ।
స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభి
స్సంభృతగ్ం రసం ॥ తస్మై సరస్వతీదుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మ
ధూదకం । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహిపయ
స్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం
హితం । పావమానీర్దిశంతు నః । ఇమం లోకమథో అముం।
కామాం త్సమర్థయంతు నః । దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః।
పావమానీస్స్వ స్త్యయనీః।సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సం
భృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం ॥ యేన దేవాః పవి
త్రేణ।ఆత్మానంపున తేసదా। తేనసహస్రధారేణ।పావమాన్యఃపున
న్తుమా । ప్రాజాపత్యంపవిత్రం। శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయం ।
తేనబ్రహ్మవిదోవయం । పూతం బ్రహ్మపునీమహే । ఇంద్రస్సు
నీతీసహామాపునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా ।

యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామా
ర్జయంత్యా పునాతు ॥ తచ్ఛంయోరా వృణీమహే । గాతుం
యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయె । దైవీస్స్వస్తిరస్తునః । స్వస్తి
ర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వంజిగాతుభేషజం । శన్నో అస్తుద్విపదే ।
శం చతుష్పదె । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ప్రాచ్యాం దిశి
దేవాఋత్విజో మార్జయంతాం । దక్షిణాయాం దిశిమాసాః
పితరో మార్జయన్తాం । ప్రతీచ్యాందిశి గృహాః పశవో
మార్జయన్తాం। ఉదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో
మార్జయన్తాం । ఊర్ధ్వాయాందిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞ
పతిర్మార్జయన్తాం ॥

శుచీవో హవ్యామరుతశ్శుచీనాం । శుచిగ్‍ం హినో
మ్యధ్వరగ్‍ం శుచిభ్యః । ఋతేన సత్యమృతసాపఆయన్ । శుచి
జన్మానశ్శుచయః పావకాః ॥

అగ్నిశ్శుచివ్రతతమ శ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః । శుచీరో
చత ఆహుతః । ఉదగ్నె శుచయస్తవ శుక్రాభ్రాజన్త ఈరతే ।
తవజ్యోతీగ్‍ంష్యర్చయః ॥

ఆప ఇద్వా ఉ భేషజీరాపో అమీవచాతనీః । ఆప స్సర్వస్య భేషజీస్తాస్తే కృణ్వన్తు భేషజం । భేషజమేవాస్మై కరోతి సర్వమాయురేతి ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం। అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చ సాయాభిషించామి । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణో హస్తాభ్యాం । సరస్వత్యై భైషజ్యేన । వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణో హస్తాభ్యాం । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ। శ్రియై యశసే బలాయాభిషించామి। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రిణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీన్ద్రస్య త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి ॥

వాస్త్వాష్ప తేశగ్మయా సగ్ం సదా తె సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా । ఆవః క్షేమ ఉత యోగే వరంనో యూయం పాత

స్వస్తిభిస్సదానః । అమీవహావాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ । సఖాసుశేవ ఏధినః । శివగ్ం శివం ॥

ఆసత్యేనరజసావర్తమానోనివేశయన్నమృతంమర్త్యంచ। హిరణ్యయేన సవితారథేనాదేవోయాతి భువనావిపశ్యన్ । అగ్నిందూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసె మీఢుష్టమాయతవ్యసె । వోచెమశంతమగ్ంహృదె ॥

ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం । భవావాజస్య సంగథె ॥ అప్సుమె సోమో అబ్రవీత్ । అంతర్విశ్వానిభేషజా । అగ్నించ విశ్వశంభువం। ఆపశ్చ విశ్వభేషజీః ॥

గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్షతీ । ఏకపదీద్విపదీసా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రాక్షరా పరమేవ్యోమన్ ॥

అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయం । అపాగ్ంరేతాగ్ంసిజిన్వతి॥స్యోనాపృథివి భవానృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥ క్షేత్రస్యపతినావయగ్ం హితేనేవ జయామసి । గామశ్వం పోషయిత్న్వాసనో మృడాతీదృశే ॥

ఉద్బుధ్యస్వాగ్నె ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ం సృజేథామయంచ । పునః కృణ్వగ్ంస్త్వాపితరం యువాన మన్వాతాగ్ంసీత్త్వయితంతుమేతం ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ విష్ణోర్రరాటమసివిష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవేత్వా ॥

బృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతిక్రతుమజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవసఋతప్రజాత తదస్మాసుద్రవిణం ధేహి చిత్రం ॥ ఇంద్ర మరుత్వ ఇహపాహి సోమం యథా శార్యాతే అపిబస్సుతస్య । తవప్రణీతీ తవశూరశర్మన్నా వివాసంతికవయస్సు యజ్ఞాః ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచోవేన ఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః ॥

శుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతే పూషన్నిహరాతిరస్తు ॥ ఇంద్రాణీమాసునారిషు సుపత్నీ మహ

మశ్రవం । నహ్యస్యా అపరంచనజరసామరతేపతిః ॥ ఇంద్రం
వో విశ్వతస్పరిహవా మహేజనేభ్యః । అస్మాకమస్తుకేవలః ॥

శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తుపీతయే । శంయో
రభిస్రవన్తునః ॥ (శమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛన్నస్తపతు సూర్యః ।
శంవాతో వాత్వరపా అపస్రిధః) ॥ ప్రజాపతేనత్వ దేతాన్యన్యో
విశ్వాజాతానిపరితాబభూవ । యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నో
అస్తువయగ్ం స్యామపతయోరయీణాం । ఇమంయమ ప్రస్త
రమాహి సీదాంగిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః । ఆత్వామంత్రాః
కవిశస్తావహంత్వేనా రాజన్ హవిషామాదయస్వ ॥

కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదా వృధస్సఖా। కయా
శచిష్ఠయావృతా ॥ ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాతరం
పునః । పితరం చ ప్రియంథ్సువః । యత్తేదేవీ నిరృతిరాబ
బంధదామగ్రీవాస్వ విచర్త్యం । ఇదంతే తద్విష్యామ్యాయు
షోనమధ్యాదథాజీవః పితుమద్ధిప్రముక్తః ॥

కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశోమర్యా అపేశసే । సము
షద్భిరజాయథాః ॥ బ్రహ్మాదేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్వి

ప్రాణాం మహిషోమృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితి
ర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥ సచిత్రచిత్రంచిత
యంతమస్మే చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధాం। చంద్రంరయిం
పురువీరం బృహన్తం చంద్ర చంద్రాభిర్గృణతే యువస్వ ॥

త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వా
రుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమా మృతాత్ ॥

ఇన్ద్రంవో విశ్వత స్పరిహవా మహే జనేభ్యః । అస్మాక
మస్తు కేవలః ॥

యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా
హవిః । యమగ్ంహ యజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్ని దూతో అరంకృతః ॥

ఆనోని యుద్భిశ్శతినీభి రధ్వరం । సహస్రిణీభిరు
పయాహియజ్ఞం । వాయో అస్మిన్ హవిషి మాదయస్వ ।
యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥

సోమోధేనుగ్ం సోమో అర్వన్తమాశుం। సోమో
వీరం కర్మణ్యం దదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం।
పితుశ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥

సహస్రాణి సహస్రధా బాహువోస్తవ హేతయః । తాసామీశానో భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి ॥

జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిదహాతి వేదః । స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితాఽత్యగ్నిః ॥

యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయంకృధి । మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి ॥ స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేంద్రః పుర ఏతు న స్స్వస్తిదా అభయంకరః ॥

యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే । తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవయజామహే ।

మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృతాయ జాతమగ్నిమ్ । కవిగ్ం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ।

అంజన్తి త్వామధ్వరే దేవయన్తః । వనస్పతే మధునా దైవ్యేన । యదూర్ధ్వస్తిష్ఠా ద్రవిణేహ ధత్తాత్ । యద్వా క్షయో మాతురస్యా ఉపస్థే ॥

ఇడా దేవహూర్మనుర్యజ్ఞనీర్బృహస్పతిరుక్థామదానిశగ్ంసిషద్విశ్వే దేవాస్సూక్తవాచః పృథివిమాత్ర ర్మామాహిగ్ంసీర్మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధువక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తంమా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽను మదన్తు ॥—॥

చత్వారిశృంగాత్రయో అస్య పాదాద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య । త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం అవివేశ ॥—॥

ఏషహి దేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వోహి జాతస్స ఉగర్భే అన్తః । సవిజాయ మానస్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః ॥

అదితేఽనుమన్యస్వ । అనుమతేఽను మన్యస్వ । సరస్వతేఽనుమన్యస్వ । దేవసవితః ప్రసువ ॥

అదితేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః । అనుమతేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః । సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః ॥

ఓమ్ ॥ చిత్తంచ చిత్తిశ్చాకూతంచాకూతిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ మనశ్చ శక్వరీశ్చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ బృహచ్చ రథన్తరంచ ప్రజాపతిర్జయానిన్ద్రాయ వృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మై విశస్సమనమన్త సర్వాస్స ఉగ్రస్సహి హవ్యో బభూవ దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్త్స ఇన్ద్రః ప్రజాపతిముపాధావత్తస్మా ఏతాం జయాన్ప్రాయచ్ఛత్తాన జుహోత్తతో వై దేవా అసురాన జయన్ యద జయన్తజ్జయానాం జయత్వగ్ం స్పర్ధమానేనైతే హోతవ్యా జయత్యేవ తాం పృతనామ్ ॥

అగ్నిర్భూతానామధిపతిస్స మాఽవత్విన్ద్రో జ్యేష్ఠానాం యమః పృథివ్యా వాయురన్తరిక్షస్య సూర్యో దివశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణాం బృహస్పతిర్బ్రహ్మణో మిత్రస్సత్యానాం వరుణోఽపాగ్ం సముద్రస్స్రోత్యానామన్నగ్ం సామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మాఽవతు సోమ ఓషధీనాగ్ం సవితా ప్రసవానాగ్ం రుద్రః పశూనాం త్వష్టా రూపాణాం విష్ణుః పర్వతానాం మరుతో గణానామధిపతయస్తే మాఽవన్తు పితరః

పితామహాః పరేవరేతతాస్తతామహా ఇహమావత । అస్మి
న్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా
మస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యామ్ ॥

ఋతాషాడృతధామాగ్నిర్గంధర్వస్తస్యౌషధయో
ప్సరస ఊర్జోనామస ఇదంబ్రహ్మక్షత్రంపాతుతా ఇదం బ్రహ్మ
క్షత్రం పాన్తుతస్మైస్వాహా తాభ్యస్స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వ
సామా సూర్యో గంధర్వస్తస్యమరీచయోఽప్సరస ఆయువ
స్సుషుమ్నస్సూర్యరశ్మిశ్చన్ద్రమా గంధర్వస్తస్య నక్షత్రాణ్య
ప్సరసో బేకురయో భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞో గంధర్వస్తస్య
దక్షిణా అప్సరసస్తవాః ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మామనః ॥ గంధర్వ
స్తస్యర్క్సామాన్యప్సరసోవహ్నయ ఇషిరోవిశ్వవ్యచావాతో
గంధర్వస్తస్యాపోఽప్సరసోముదా భువనస్యపతేయస్యత ఉపరి
గృహా ఇహచ । సనోరాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీ
ర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ం స్వస్తిమ్ । పరమేష్ఠ్యధి పతిర్మృత్యు
ర్గంధర్వస్తస్య విశ్వమప్సరసోభువ స్సుక్షితిస్సుభూతిర్భద్రకృత్సు
వర్వాన్పర్జన్యోగంధర్వస్తస్యవిద్యుతోఽప్సరసోరుచో దూరే

హేతిరమృడయః ॥ మృత్యుర్గంధర్వస్తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువ
శ్చారుః కృపణ కాశీ కామో గంధర్వస్తస్యాధయోఽప్సరసశ్శోచ
యంతీర్నామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ
క్షత్రంపాంతు తస్మై స్వాహా తాభ్యస్స్వాహా సనో భువనస్య
పతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । ఉరుబ్రహ్మణేఽస్మై
క్షత్రాయమహిశర్మయచ్ఛ ॥

యదస్య కర్మణోఽత్యరీరిచం యద్వాన్యూనమిహాకరం ।
అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాంథ్సర్వగ్గ్ం స్విష్టగ్ం సుహుతం కరోతు
స్వాహా ॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతేమిథు ।
అగ్నే తదస్య కల్పయత్వగ్ం హి వేత్థయథాతథమ్ ॥

పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః । అగ్నే
తదస్యకల్పయత్వగ్ం హి వేత్థ యథాతథమ్ ॥

యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే
మర్తాసః । అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్యజిష్ఠో దేవాగ్ం
ఋతుశో యజాతి ॥

త్వంనో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేడోఽవయాసి

సీష్ఠాః । యజిష్ఠో వహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ం సిప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ॥

సత్వంనో అగ్నేఽవమోభవోతీనేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ం రరాణోవీహిమృడీకగ్ం సుహవోనఏధి ॥

ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తో తృభ్యోమహిగోత్రారుజాసిభూయిష్ఠభాజో అధతేస్యామ ॥

యద్విద్వాగ్ంసో యదవిద్వాగ్ంసో ముగ్ధాః కుర్వంత్యృత్విజః । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసః శ్రద్ధాదేవీచముంచ తామ్॥

అస్మాకందేవ్యాః పృథివీం । అస్మాకన్నృషభోయువాగాః । స్కన్నేమా విశ్వాభువనా । స్కన్నోయజ్ఞః ప్రజనయతు ॥ అస్కానజని ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతే వృషా । స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥

యన్మ ఆత్మనోమిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహార్జాతవేదా విచర్షణిః ॥ పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః । పునర్మే అశ్వినాయువం చక్షురాధత్తమక్ష్యోః ॥

పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవస్సమింధతాంపునర్బ్రహ్మాణో వసునీథయజ్ఞైః । ఘృతేనత్వం తనువోవర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు యజమానస్యకామాః ॥

సప్తతే అగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాస్సప్త ఋషయస్సప్త ధామప్రియాణి । సప్తహోత్రాస్సప్తధా త్వాయజన్తిసప్తయో నీరాపృణస్వాఘృతేన॥ త్వమగ్నే అయాస్యయాసన్మనసాహితః। అయాసన్హవ్యమూహిషే ఽయానోధేహి భేషజం ॥

అగ్నేనయసుపథారాయె అస్మాన్ విశ్వానిదేవ వయు నాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాన్తేనమఉక్తిం విధేయ ॥

నమస్తే గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయె। నమఆహవనీయాయ మహావేద్యై నమోనమః॥ కాండస్వ యోపహద్యాయ కర్మబ్రహ్మస్వరూపిణే । స్వర్గాపవర్గ రూపాయ యజ్ఞేశాయ నమోనమః ॥ యజ్ఞేశాచ్యుతగోవింద మాధవానంతకేశవ, కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ వాసుదేవ నమోస్తుతె ॥

అగ్నేత్వన్నో అన్తమ ఉతత్రాతా శివోభవా వరూథ్యః । వసురగ్నిర్వసు శ్రవా అచ్ఛానక్షిద్యుమత్తమం రయిం దాః ॥ సనోబోధి శ్రుధీహవ మురుష్యాణో అఘాయతస్స మస్మాత్ ॥ తంత్వా శోచిష్ఠదీదివస్సుమ్నాయనూనమీమహే సఖిభ్యః । స్వస్తి ॥ శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్ । ఆయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన ॥ శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓంనమ ఇతి ॥

బృహత్సామక్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణియం త్రిష్టుభౌజశ్శుభితముగ్రవీరం । ఇన్ద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష ॥

హవ్యవాహమభిమాతిషాహమ్ । రక్షోహణం పృతనాసుజిష్ణుమ్ । జ్యోతిష్మన్తం దీద్యతం పురంధిమ్ । అగ్నిగ్ం స్విష్టకృతమాహువేమ ॥ స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి । విశ్వాదేవ పృతనా అభిష్య । ఉరుం నః పన్థాం ప్రదిశన్విభాహి । జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న ఆయుః ॥

యాజ్జాతా ఓషధయో దైవేభ్యస్త్రియుగంపురా ।
మందామి బభ్రూణా మహాగ్ం శతంధామానిసప్తచ । శతంవో
అంబధామాని సహస్రముతవోరుహః । అథాశతక్రత్వోయూ
యమ్మిమంమె అగదంకృత । పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలి
నీరఫలా ఉత । ఆశ్వా ఇవ సజిత్వరీర్వీరుధః పారయిష్ణవః ।
ఓషధీరితిమాతరస్తద్వో దేవీరుపబ్రువె । రపాగ్ంసి విఘ్నతీ
రితరపశ్చాతయమానాః । అశ్వత్థేవోనిషదనం పర్ణేవోవసతిః
కృతా । గోభాజ ఇత్కిలాసథయత్సనవథ పూరుషం । యదహం
వాజయన్నిమా ఓషధీర్హస్తఆదధె । ఆత్మాయక్ష్మస్య
నశ్యతిపురాజీవగృభో యథా । యదోషధయస్సంగచ్ఛంతే
రాజానస్సమితావివ । విప్రస్స ఉచ్యతె భిషగ్రక్షోహాఽమీవ
చాతనః । నిష్కృతిర్నామవో మాతాఽథాయూయగ్ంస్థ
సంకృతీః ।సరాఃపతత్రిణీస్థనయదామయతినిష్కృత । అన్యావో
అన్యామవత్వన్యాఽన్యస్యా ఉపావత । తాస్సర్వా ఓషధయస్సం
విదానా ఇదంమెప్రావతావచః । ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాంగావో
గోష్ఠాదివెరతె । ధనగ్ంసనిష్యంతీనామాత్మానంతవపూరుష ।

అత్తి విశ్వాః పరిష్ఠాస్తేన ఇవవ్రజమక్రముః। ఓషధయః ప్రాచుచ్యవుర్యత్కించతనువాగ్ంరపః। యాస్త ఆతస్థురాత్మానంయా ఆవివిశుః పరుఃపరుః। తాస్తేయక్ష్మం విబాధంతాముగ్రోమధ్యమశీరివ। సాకం యక్ష్మప్రపత శ్యేనేనకికిదీవినా। సాకంవాతస్య ధ్రాజ్యాసాకంనశ్యనిహాకయా। అశ్వావతీగ్ం సోమవతీ మూర్జయంతీముదోజసం। ఆవిత్సిసర్వా ఓషధీరస్మా అరిష్టతాతయె। యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః। బృహస్పతిప్రసూతాస్తానోముంచంత్వగ్ంహసః। యా ఓషధయస్సోమరాజ్ఞీఃప్రవిష్టాః పృథివీమను। తస్తాంత్వమస్యుత్తమా ప్రణోజీవాతవెసువ। అవపతంతీరవదన్దివ ఓషధయఃపరి। యంజీవమశ్నవామహైన సరిష్యాత్తిపూరుషః। యాశ్చేదముప శృణ్వంతియాశ్చ దూరం పరాగతాః। ఇహసంగత్య తాస్సర్వా అస్మై సందత్త భేషజం। మావోరిషత్ఖనితా యస్మైచాహంఖ నామివః। ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకగ్ం సర్వమస్త్వనాతురం। ఓషధయస్సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా। యస్మైకరోతిబ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్పారయామసి॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ...(౧-౨-౨)

యాజుష పూర్వ ప్రయోగ మంత్రాః

పితావిరాజామృషభోరయీణాం । అంతరిక్షం విశ్వ రూప ఆవివేశ । తమర్కైరభ్యర్చంతివత్సం । బ్రహ్మసంతం బ్రహ్మణావర్ధయంతః ॥

యత ఇంద్ర, స్వస్తిదాః (౧౩౦)

యోస్యకౌష్ఠ్యజగతః పార్థివస్యైక ఇద్వశీ । యమం భంగ్యశ్రవోగాయ యోరాజాఽనపరోధ్యః ॥ యమంగాయ భంగ్యశ్రవో యోరాజాఽనపరోధ్యః । యేనాపోనద్యోధన్వా నియేనద్యాః పృథివీదృఢా ॥

నాకే సుపర్ణముపయత్పతంతగ్ంహృదావేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా । హిరణ్యపక్షం వరుణస్యదూతం యమస్యయోనౌ శకునం భురణ్యమ్ ॥

యోరుద్రో అగ్నౌ యోఅప్సుయఓషధీషుయో రుద్రో విశ్వా భువనాఽఽవివేశ తస్మై రుద్రాయనమోఅస్తు ॥

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్ । సముద్రవ్యచసం గిరః । రథీతమగ్ం రథీనాం । వాజానాగ్ం సత్పతింపతిం ॥

నమోఅస్తు సర్వేభ్యో యేకేచ పృథివీమను । యేఅన్తరిక్షే యేదివి తేభ్య స్సర్వేభ్యోనమః ॥

ఓమ్-భూః-తత్సవితుర్వరేణ్యం, ఓమ్భువః-భర్గో దేవస్యధీమహి, ఓగ్ం సువః-ధియోయోనః ప్రచోదయాత్, ఓమ్ భూః-తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి, ఓ భువః-ధియోయోనః ప్రచోదయాత్, ఓగ్ం సువః—తత్స వితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహిధియోయోనః ప్రచోద యాత్ ॥—॥

హరిః ఓమ్—అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం । హోతారం రత్నధాతమం ॥

హరిః ఓమ్—ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థో పాయ వస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణే ॥

హరిః ఓమ్—అగ్న ఆయాహివీతయె గృణానోహవ్య దాతయె । నిహోతా సత్సిబర్హిషి ॥

హరిః ఓమ్—శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీత యె । శంయోరభిస్రవంతునః ॥

హరిః ఓమ్—కృణుష్వపాజః ప్రసితిం నపృథ్వీం యా హిరాజేవామవాగ్ం ఇభేన । తృష్వీమనుప్రసితిం ద్రూణానో

ఉష్టాఽసి విధ్యరక్షసస్తపిష్ఠైః। తవభ్రమాస ఆశుయాపతంత్య
నుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః। తపూగ్ంష్యగ్నె జుహ్వాపతం
గానసందితో విసృజవిష్వగుల్కాః। ప్రతిస్పశో విసృజతూర్ణి
తమోభవా పాయుర్విశో అస్యాఅదబ్ధః। యోనోదూరె అఘ
శగ్ంసో యో అంత్యగ్నె మాకిష్టె వ్యథిరాదధర్షీత్।
ఉదగ్నెతిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వన్యమిత్రాగ్ం ఓషతాత్తిగ్మహేతె।
యోనో అరాతిగ్ం సమిధానచక్రె నీచాతం ధక్ష్యతసంన
శుష్కం। ఊర్ధ్వోభవప్రతి విధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ
దైవ్యాన్యగ్నె। అవస్థిరాతనుహి యాతుజూనాం జామిమజా
మిం ప్రమృణీహిశత్రూన్। స తెజానాతి సుమతిం యవిష్ఠయ
ఈవతె బ్రహ్మణెగాతుమైరత్। విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో
ద్యుమ్నాన్యర్యో విదురో అభిద్యౌత్। సెదగ్నె అస్తుసుభగ
స్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యెన హవిషాయఉక్థైః। పిప్రీషతిస్వ ఆయుషి
దురోణె విశ్వెదస్మై సుదినాసాఽసదిష్టిః। అర్చామి తె సుమ
తిం ఘోష్యర్వాక్సం తెవావాతా జరతామియంగీః। స్వశ్వా
స్త్వాసురథామర్జయెమాస్మెక్షత్రాణి ధారయెరనుద్యూన్।

ఇహత్వా భూర్యాచరే దుపత్మన్దోషా వస్తర్దీదివాగ్ంసమ
నుద్యూన్ । క్రీడంతస్త్వా సుమనసస్సపేమాభిద్యుమ్నాత
స్థివాగ్ంసో జనానాం । యస్త్వాస్వశ్వస్సుహిరణ్యో అగ్న
ఉపయాతి వసుమతా రథేన । తస్యత్రాతా భవసి తస్యసఖా
యస్త అతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ । మహోరుజామి బంధు
తావచోభి స్తన్మా పితుర్గోతమాదన్వియాయ । త్వంనో
అస్యవచసశ్చికిద్ధిహోతర్యవిష్ఠ సుక్రతోదమూనాః । అస్వప్న
జస్తరణయస్సుశేవా అతంద్రాసోఽవృకా అశ్రమిష్ఠాః । తేపా
యవస్సధ్రియంచో నిషద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర । యే
పాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితా
దరక్షన్ । రరక్షతాంత్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంత ఇద్రిపవో
నాహదేభుః । త్వయావయగ్ం సధన్యస్త్వోతా స్తవ ప్రణీత్యశ్యా
మవాజాన్ । ఉభాశగ్ంసా సూదయ సత్యతాతేఽనుష్ఠుయా
కృణుహ్య హ్రయాణ । అయాతే అగ్నే సమిధా విధేమ ప్రతి
స్తోమగ్ం శస్యమానం గృభాయ । దహాశసో రక్షసః పాహ్య
స్మాన్ద్రుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్ । రక్షోహణం

వాజినమాజిఘుర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముపయామిశర్మ । శిశానో
అగ్నిః క్రతుభిస్సమిద్ధస్సనోదివా సరిషః పాతునక్తం । విజ్యో
తిషా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా ।
ప్రాదేవీర్మాయాస్సహతే దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వి
నిక్షే । ఉత స్వానాసోదివిషంత్వగ్నేస్తిగ్మాయుధా రక్షసే
హంతవాఉ । (మదేచిదస్య ప్రరుజంతి భామానవరంతే పరి
బాధో అదేవీః ॥)

అగ్నెయశస్విన్యశసేమమర్పయేంద్రావతీమపచితీ
మిహావహ । అయంమూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చాస్సమానానా
ముత్తమశ్లోకో అస్తు । భద్రంపశ్యంత ఉపసేదురగ్రే తపోదీక్షా
మృషయస్సువర్విదః । తతః క్షత్రం బలమోజశ్చజాతం తదస్మై
దేవా అభిసంనమంతు । ధాతావిధాతా పరమోతసందృక్ప్రజా
పతిః పరమేష్ఠీ విరాజా । స్తోమాశ్ఛందాగ్ంసి నివిదోమ
ఆహురేతస్మై రాష్ట్రమభిసంనమామ । అభ్యావర్తధ్వముపమే
తసాకమయగ్ం శాస్తాఽధిపతిర్వో అస్తు । అస్యవిజ్ఞానమనుసగ్ం
రభధ్వమిమంపశ్చాదనుజీవాథసర్వే ॥ హిరణ్యవర్ణాః-నిధత్త ।23॥

యద్దదస్సం(ప్రయతీరహావనద తాహ తే । తస్మాదాన్య ద్యోనామస్థ తావో నామానిసింధవః ॥ యత్ప్రేషితా వరుణేన తాశ్శీభగం సమవల్గత । తదాప్నో దిందో ్రవో యతీ స్తస్మాదాపో అనుస్థన ॥ అపకామగ్గ్ంస్యందమానా అవీవరతవో హికం। ఇంద్రో వశ్శక్తిభిర్దేవీస్తస్మాద్వార్ణామవో హితం ॥ ఏకోదేవో అప్యతిష్ఠత్స్యం దమానాయథావశం । ఉదానిషుర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే ॥ ఆపో భద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్నీ షోమాబిభ్రత్యాప ఇత్తాః । తీవ్రో రసో మధుపృచామరంగమ ఆమా ప్రాణేనసహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవాశృణో మ్యామామా ఘోషోగచ్ఛతివాఙ్న ఆసాం । మన్యే భేజానో అమృతస్యతర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం యదావః॥ఆపో హిష్ఠ...

చనః॥23॥దివిశ్రయస్వాంతరిక్షే యతస్వ పృథివ్యాసంభవ బ్రహ్మ వర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయత్వా ॥

ఉదుత్తమం వరుణపాశమస్మదవాధమం విమధ్యమగ్గ్ం శ్రథాయ । అథావయమాదిత్యవ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ॥అస్తభ్నాద్యామృషభో అన్తరిక్షమమిమీతవరిమాణం

పృథివ్యా ఆసీదద్విశ్వా భువనానిసమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య
వ్రతాని॥ యత్కించేదంవరుణదైవ్యేజనేఽభిద్రోహంమనుష్యా
శ్చరామసి।అచిత్తీయత్తవధర్మాయుయోపిమమానస్తస్మాదేన
సోదేవరీరిషః ॥ కితవాసోయద్రిరిపుర్నదీవియద్వాఘాసత్యముత
యన్నవిద్మ। సర్వాతా విష్యశిథిరేవదేవాథాతేస్యామవరుణ
ప్రియాసః ॥ అవతేహేడోవరుణనమోభిరవయజ్ఞేభిరీమహేహవి
ర్భిః। క్షయన్నస్మభ్యమసురప్రచేతోరాజన్నేనాంసి శిశ్రథః
కృతాని ॥ తత్వాయామి...(౨౫)

పరిణో రుద్రస్యహేతిర్వృణక్తు పరిత్వేషస్య దుర్మతి
రఘాయోః। అవస్థిరామఘవద్భ్యస్తనుష్వమీఢ్వస్తోకాయతన
యాయమృడయ॥ స్తుహి శ్రుతం గర్తసదంయువానంమృగం
నభీమ ముపహత్నుముగ్రం। మృడాజరిత్రే రుద్రస్తవానో
అన్యంతే అస్మన్నివపన్తుసేనాః॥ మీఢుష్టమ శివతమ శివో
నస్సుమనాభవ। పరమేవృక్ష ఆయుధం నిధాయ కృత్తింవసాన
ఆచరపినాకంబిభ్రదాగహి ॥

అర్హన్బిభర్షిసాయకానిధన్వ। అర్హన్నిష్కం

యజతం విశ్వరూపం। అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమభ్వం।। నవాఓజీయోరుద్రత్వదస్తి ॥

త్వమగ్నేరుద్రో అసురోమహో దివస్త్వగ్ం శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వంవాతైరరుణైర్యాసిశం గయ స్త్వంపూషావిధతః పాసి నుత్మనా॥ ఆవోరాజానమధ్వరస్య రుద్రగ్ంహోతారగ్ంసత్యయజగ్ం రోదస్యోః। అగ్నింపురా తనయిత్నోరచిత్తాద్ధిరణ్యరూపమవసె కృణుధ్వం॥

ప్రితావిరాజామృషభోరయీణాం। అన్తరిక్షం విశ్వరూపఆవివేశ। తమర్కైరభ్యర్చంతివత్సం। బ్రహ్మసంతం బ్రహ్మణావర్ధయన్తః॥ బ్రహ్మదేవానజనయత్। బ్రహ్మ విశ్వమిదం జగత్। బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితం। బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా॥ అంతరస్మిన్నిమేలోకాః। అన్తర్విశ్వ మిదం జగత్। బ్రహ్మైవ భూతానాంజ్యేష్ఠం। తెనకో ఒర్హతి స్పర్ధితుం॥ బ్రహ్మన్దేవాస్త్రయస్త్రిగ్ంశత్। బ్రహ్మన్నింద్ర ప్రజాపతీ। బ్రహ్మన్హవిశ్వాభూతాని। నావీవాన్తస్సమా హితా.॥ చతస్రఆశాః ప్రచరంత్వగ్నయః। ఇమంనోయజ్ఞం

నయతు ప్రజానన్ । ఘృతంపిన్వన్న జరగ్ంసువీరమ్। బ్రహ్మసమి ద్భవత్యాహుతీనాం ॥

విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం। యః పార్థివాని విమమె రజాగ్ంసి। యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసదస్థమ్। విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయః ॥ తదస్య ప్రియమభిపాథో అశ్యాం। నరోయత్ర దేవయవోమదన్తి।ఉరుక్రమస్యసహిబంధురిత్థా।విష్ణోఃపదేపరమె మధ్వఉత్సః॥ ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ। మృగోనభీమఃకుచరో గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషుత్రిషువిక్రమణేషు। అధిక్షియన్తి భువనా నివిశ్వా ॥ పరోమాత్రయాతనువావృధాన। నతేమహిత్వమన్వ శ్నువన్తి ॥ ఉభేతే విద్మరజసీ పృథివ్యా విష్ణోదేవత్వం । పరమస్యవిత్సే ॥ విచక్రమె పృథివీమేషఏతాం । క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషెదశస్యన్ ధ్రువాసో అస్యకీరయోజనాసః । ఉరుక్షితిగ్ంసుజనిమాచకార ॥ త్రిర్దేవః పృథివీమేషఏతాం। విచక్రమెశతర్చసంమహిత్వా । ప్రవిష్ణురస్తుతవసస్తవీయాన్ । త్వేషగ్ంహ్యస్యస్థవిరస్యనామ ॥

జాతవేదసెసునవామ......దురితాఽత్యగ్నిః। (౧౩౦)

తామగ్నివర్ణాంతపసాజ్వలంతీంవైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టామ్। దుర్గాందేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసితరసే నమః ॥ అగ్నేత్వం పారయానవ్యో అస్మాంత్స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా। పూశ్చ పృథ్వీ బహులాన ఉర్వీ భవాతోకాయతనయాయశంయోః ॥ విశ్వానినోదుర్గహా జాతవేదస్సింధుం ననావాదురితాతిపర్షి। అగ్నే అత్రివన్మనసాగృణానోఽస్మాకంబోధ్యవితాతనూనాం ॥౪॥ పృతనాజితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ పరమాత్సధస్థాత్ । సనః పర్షదతిదుర్గాణి విశ్వాక్షామద్దేవో అతిదురితాత్యగ్నిః ॥౫॥

హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజాం। చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదోమఆవహ ॥౧॥ తాంమ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీం। యస్యాంహిరణ్యం విందేయం గామశ్వం పురుషానహం ॥ ౨ ॥ అశ్వపూర్వాంరథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోధినీం। శ్రియం దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీ జుషతాం ॥3॥ కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలంతీం తృప్తాంతర్పయంతీం। పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం

తామిహోపహ్వయే శ్రియం ॥ ౪ ॥ చంద్రాం ప్రభాసాం యశసా
జ్వలంతీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారాం । తాం పద్మినీ
మీం శరణ మహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే ॥
॥ ౫ ॥ ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ
బిల్వః। తస్య ఫలాని తపసానుదంతు మాయాంతరాయాశ్చ బాహ్యా
అలక్ష్మీః ॥ ౬ ॥ ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ।
ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే ॥౭॥
క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహం। అభూతి
మస మృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుద మే గృహాత్ ॥ ౮ ॥ గంధద్వా
రాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్| ఈశ్వరీం సర్వ
భూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం ॥ ౯ ॥ మనసః
కామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాం రూప
మన్నస్య మయి శ్రీశ్శ్రయతాం యశః ॥ ౧౦ ॥ కర్దమేన
ప్రజాభూతా మయిసంభవ కర్దమ। శ్రియం వాసయ మే కులే
మాతరం పద్మమాలినీం ॥ ౧౧ ॥ ఆపస్సృజం తుస్నిగ్ధాని
చిక్లీత వస మే గృహే। నిచ దేవీం మాతరం శ్రియం వాసయ మే

క్షులె ॥ ౧౨ ॥ ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం సువర్ణాం
హేమమాలినీం । సూర్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో
మ ఆవహ ॥ ౧౩ ॥ ఆర్ద్రాం యః కరిణీం యష్టిం పింగళాం
పద్మమాలినీం । చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ
ఆవహ ॥ ౧౪ ॥ తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీ మనపగామి
నీం । యస్యాం హిరణ్యం ప్రభూతం గావో దాస్యో౽శ్వాన్విన్దే
యం పురుషానహం ॥ ౧౫ ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై
నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో
విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

అగ్నిరాయుష్మాన్త్స వనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేన త్వా
ఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి । సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓషధీ
భిరాయుష్మాన్తేన త్వాఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి । యజ్ఞ
ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిరాయుష్మాన్తేన త్వాయుషాఽఽయు

ష్మన్తం కరోమి। బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్తేన త్వాఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి। దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేనా యుష్మన్తస్తేన త్వాఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి॥

యో బ్రహ్మా బ్రహ్మణ ఉజ్జభార ప్రాణైశ్వరః కృత్తి వాసాః పినాకీ। ఈశానో దేవస్సన ఆయుర్దధాతు తస్మై జుహోమిహవిషా ఘృతేన॥ విభ్రాజమానస్సరిరస్యమధ్యాద్రోచమానో ఘర్మ రుచిర్యఆగాత్। సమృత్యుపాశా దపనుద్య ఘోరాదిహాయుషేణో ఘృతమత్తు దేవః॥

బ్రహ్మజ్యోతిర్బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం యమాదధాత్పురురూపం జయన్తం। సువర్ణ రంభగ్రహమర్క మర్చ్యం తమాయుషే వర్ధయామో ఘృతేన॥

శ్రియం లక్ష్మీమౌపలామంబికాంగాంషష్ఠీం జయామిన్ద్రసేనేత్యుదాహుః। తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిం సరూపామిహాయుషే తర్పయామో ఘృతేన॥

దాక్షాయణ్య స్సర్వయోన్యస్సయోన్యస్సహస్రశో విశ్వ

రూపా విరూపాః । ససూనవస్సుపతయస్సయుథ్యా ఇహ యుషేణో ఘృతమిదం జుషన్తాం ॥

దివ్యాగణా బహురూపాః పురాణా ఆయుశ్ఛిదోనః ప్రమథన్తువీరాన్। తేభ్యో జుహోమి బహుధాఘృతేన మానః ప్రజాంరీరిషోమోతవీరాన్ ॥

ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవ యతోబభూవుర్భువనస్య గోపాః । యమప్యేతి భువనం సాంపరాయె సనో హవిర్ఘృత మిహాయుషేత్తు దేవః ॥

వసూనుద్రా నాదిత్యాన్ మరుతోఽథ సాధ్యాన్ ఋభూన్యక్షాన్గంధర్వాంశ్చ పితౄంశ్చవిశ్వాన్ । భృగూన్సర్పాంశ్చాఙ్గిరసోఽథ సర్వాన్ ఘృతం హుత్వా స్వాయుష్యా మహయామశశ్వత్ ॥

(విష్ణోత్వంన్నో అన్తమశ్శర్మ యచ్ఛసహాన్త్య । ప్రతే ధారా మధుశ్చుత ఉత్సందుహ్రతే అక్షితమ్ ॥)

పునరూర్జా నివర్తస్వపునరగ్న ఇషాయుషా । పునర్నః పాహివిశ్వతః ॥

స్ప్రహర్తయ్యానివర్తే స్వాగ్నే పిన్వస్వధారయా। విశ్వ ప్స్న్యయా విశ్వతస్పరి ॥

పాహినో అగ్న ఏనసేస్వాహా? పాహినో విశ్వ వేదసే స్వాహా? యజ్ఞం పాహివిభావసోస్వాహా? సర్వం పాహిశత క్రతోస్వాహా!

పాహినోఅగ్న ఏకయా। పాహ్యుతద్వితీయయా। పాహ్యూర్జం తృతీయయా। పాహిగీర్భి శ్చతసృభిర్వసోస్వాహా॥ భూరగ్నయేచ పృథివ్యైచమహతేచస్వాహా? భువోవాయ వేచాన్తరిక్షాయచ మహతేచస్వాహా? సువరాదిత్యాయచ దివేచ మహతేచస్వాహా? భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసేచ నక్ష త్రేభ్యశ్చదిగ్భ్యశ్చమహతేచస్వాహా?

అయాశ్చాగ్నే ఽస్యనభిశస్తీశ్చసత్యమిత్త్వమయాఅసి। అయసా మనసాధృతో ఽయసాహవ్య మూహిషే ఽయానో ధేహి భేషజగ్గ్ం॥

ధాతాదదాతునోరయిమీశానో జగతస్పతిః। సనః పూర్ణేన వావనత్ ॥

ధాతాప్రజాయా ఉతరాయ ఈశే ధాతేదం విశ్వం భువనంజజాన। ధాతాపుత్రం యజమానాయ దాతా తస్మా ఉహవ్యం ఘృతవద్విధేమ ॥

ధాతాదదాతునోరయిం ప్రాచీం జీవాతుమక్షితాం। వయం దేవస్యధీమహిసుమతిగ్ం సత్యరాధసః ॥

ధాతాదదాతు దాశుషేవసూని ప్రజాకామాయమీఢుషేదురోణె। తస్మైదేవా అమృతాస్సంవ్యయంతాం విశ్వే దేవాసో అదితిస్సంజోషాః ॥

యస్త్వాహృదాకీరిణామన్యమానో௨ మర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి। జాతవేదో యశో అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నె అమృతత్వమశ్యామ్ ॥

యస్మైత్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నె కృణవస్స్యోనం। అశ్వినగ్ం సపుత్రిణం వీరవంతంగోమంతగ్ం రయిన్నశతేస్వస్తి ॥

త్వే సుపుత్రశవసో௨వృత్రన్కామకాతయః। నత్వా మిన్ద్రాతిరిచ్యతే ॥

భూర్భువస్సువః ॥ రాకామహాగ్ం సుహవాగ్ం సుష్టుతీహువేశృణోతునస్సుభగా బోధతుత్మనా । సీవ్యత్వపస్సూచ్యాఽచ్ఛిద్యమానయాదదాతు వీరగ్ం శతదాయముక్థ్యం ॥ యాస్తే రాకె సుమతయస్సుపేశసోయాభిర్దదాసి దాశుషేవసూని । తాభిర్నో అద్య సుమనాఉపాగహి సహస్రపోషగ్ం సుభగేరరాణా ॥

దివస్పరిప్రథమంజజ్ఞె అగ్నిరస్మద్ద్వితీయం పరిజాతవేదాః । తృతీయమప్సునృమణా అజస్రమింధాన ఏనం జరతేస్వాధీః । విద్మాతే అగ్నె త్రేధా త్రయాణి విద్మాతే సద్మవిభృతం పురుత్రా । విద్మాతేనామ పరమం గుహాయద్విద్మాతముత్సం యత ఆజగంథ । సముద్రేత్వా నృమణా అప్స్వంత నృచక్షా ఈధే దివో అగ్న ఊధన్ । తృతీయేత్వా రజసితస్థివాగ్ం స మృతస్యయోనౌ మహిషా అహిన్వన్ । అక్రందదగ్నిస్తనయన్నివద్యౌః క్షామారేరిహద్వీరుధస్సమంజన్ । సద్యో జజ్ఞానో విహీమిద్ధో అఖ్యదారోదసీ భానునాభాత్యంతః । ఉశిక్పావకో అరతిస్సుమేధా మర్తేష్వగ్నిరమృతోనిధాయి । ఇయర్తి

ధూమమరుషం భరిభ్రదుచ్ఛుక్రేణ శోచిషా ద్యామినక్షత్ ।
విశ్వస్య కేతుర్భువనస్య గర్భ ఆరోదసీ అపృణాజ్జాయమానః ।
వీడుంచి దద్రిమభినత్పరాయంజనా యదగ్ని మయజన్త పంచ ।
శ్రీణాముదారో ధరుణో రయీణాం మనీషాణాం ప్రార్పణస్సోమ
గోపాః । వసోస్సూనుస్సహసా అప్సురాజా విభాత్యగ్ర ఉషసా
మిధానః । యస్తే అద్యకృణవద్భద్రశోచేఽపూపం దేవఘృత
వన్తమగ్నే । ప్రతంనయప్రతరాంవస్యో అచ్ఛాభిద్యుమ్నం
దేవభక్తంయవిష్ఠ । ఆ తంభజసౌశ్రవసేష్వగ్న ఉక్థఉక్థ ఆభజ
శస్యమానే । ప్రియస్సూర్యే ప్రియో అగ్నాభవాత్యుజ్జాతే
నభినదదుజ్జనిత్వైః । త్వామగ్నే యజమానా అనుద్యూన్
విశ్వావసూనిదధిరేవార్యాణి। త్వయాసహద్రవిణమిచ్ఛమానా
వ్రజంగోమంతముశిజో వివవ్రుః । దృశానోరుక్మ ఉర్వ్యా
వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయుశ్శ్రియేరుచానః । అగ్నిరమృతో
అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥

నవో నవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుష

సామైత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యోవిదధాత్యాయన్ప్ర చంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥

త్వమగ్నే అయాస్యయాసన్మనసాహితః । అయాసన్హవ్యమూహిషే౾యానో ధేహిభేషజమ్ ।

దేవస్యత్వా సవితుఃప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వా వరుణో నయతు దేవిదక్షిణే రుద్రాయగాం ॥ తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే । మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే । క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ । కామోదాతా । కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశ । కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషా తే కామదక్షిణా । ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు ।

యత్తేఅగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీభూయాసంయత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీభూయాసమ్ ॥ మయిమేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం

మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం, మయిసూర్యో భ్రాజోదధాతు॥

మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషిమానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మానో రుద్రభామితోవధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥

యశ్ఛందసామృషభో విశ్వరూపః । ఛందోభ్యోఽధ్యమృతాత్సం బభూవ । సమేంద్రో మేధయాస్పృణోతు।అమృతస్య దేవధారణో భూయాసం। శరీరం మేవిచర్ షణం।జిహ్వామే మధుమత్తమా । కర్ణాభ్యాం భూరి విశ్రువం । బ్రహ్మణః కోశోఽసి మేధయాపిహితః । శ్రుతంమె గోపాయ ॥

శ్రద్ధయాగ్నిస్సమిధ్యతే । శ్రద్ధయావిందతే హవిః। శ్రద్ధాం భగస్యమూర్ధని। వచసా వేదయామసి। ప్రియగ్ం శ్రద్ధే దదతః।ప్రియగ్ంశ్రద్ధేదిదాసతః। ప్రియంభోజేషుయజ్వసు। ఇదం మ ఉదితంకృధి। యథా దేవా అసురేషు। శ్రద్ధాముగ్రేషుచక్రిరే। ఏవం భోజేషు యజ్వసు। అస్మాకముదితం కృధి। శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః।వాయుగోపా ఉపాసతే। శ్రద్ధాగ్ం

హృదయ్యయాకూత్యా। శ్రద్ధయాహూయతేహవిః। శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే। శ్రద్ధాం మధ్యందినంపరి। శ్రద్ధాగ్ం సూర్యస్య నిమ్రుచి। శ్రద్ధే శ్రద్ధాపయేహమా। శ్రద్ధా దేవానధివస్తే। శ్రద్ధా విశ్వమిదం జగత్। శ్రద్ధాం కామస్యమాతరం। హవిషా వర్ధయామసి॥

మేధా దేవీజుషమాణా న ఆగాద్విశ్వాచీ భద్రా సుమనస్యమానా। త్వయాజుష్టా నుదమానా దురుక్తాన్బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీరుత త్వయా। త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విన్దతే వసు సా నో జుషస్వ ద్రవిణో న మేధే॥ మేధాం మ ఇంద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ। మేధాం మే అశ్వినావుభావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసు చ యా మేధా గంధర్వేషు చ యన్మనః। దైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం మేధా సురభిర్జుషతాగ్ం స్వాహా। ఆ మాం మేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానా సా మాం మేధా సుప్రతీకా జుషంతాం।

ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా
ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా
దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా
అయక్ష్మామావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః
పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమా
నస్య పశూన్పాహి ॥

యజ్ఞస్య ఘోషదసి ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా
అరాతయః ప్రేయమగాద్ధిషణా బర్హిరచ్ఛ మనునాకృతా
స్వధయా వితష్టా త ఆవహంతి కవయః పురస్తాద్దేవేభ్యో
జుష్టమిహ బర్హిరాసదే దేవానాం పరిషూతమసి వర్షవృ
వృద్ధమసి దేవబర్హిర్మాత్వాన్వఙ్మాతిర్యక్పర్వ తే రాధ్యాస
మాచ్ఛేత్తా తే మారిషం దేవబర్హిశ్శతవల్శం విరోహ సహస్ర
వల్శాః । వివయగ్ం రుహేమ పృథివ్యాస్సంపృచః పాహి
సుసంభృతా త్వా సంభరామ్యదిత్యై రాస్నాసీంద్రాణ్యై సన్నహనం
పూషా తే గ్రంథిం గ్రథ్నాతు స తే మాఽస్థాదింద్రస్య త్వా బాహు

భ్యా ముద్యచ్ఛ బృహస్పతేర్మూర్ధ్నా హరామ్యుర్వన్తరిక్ష మన్విహి దేవంగమమసి ॥

శుంధధ్వం దైవ్యాయ కర్మణే దేవయజ్యాయై మాతరిశ్వనో ఘర్మో౽సి ద్యౌరసి పృథివ్యసి విశ్వధాయా అసి పరమేణ ధామ్నా దృగ్ంహస్వ మాహ్వార్వసూనాం పవిత్రమసి శతధారం వసూనాం పవిత్రమసి సహస్రధారగ్ం హుతస్తోకో హుతో ద్రప్సో౽గ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా ద్యావా పృథివీభ్యాగ్ం సా విశ్వాయుస్సా విశ్వవ్యచాస్సా విశ్వకర్మా సంపృచ్యధ్వమృతావరీరూర్మిణీర్మధుమత్తమా మన్ద్రా ధనస్య సాతయే సోమేన త్వా౽౽తనచ్మీన్ద్రాయ దధి విష్ణో హవ్యగ్ం రక్షస్వ ॥

కర్మణేవాం దేవేభ్యశ్శకేయం వేషాయ త్వా ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో ధూరసి ధూర్వ ధూర్వన్తం ధూర్వ తం యో౽స్మాన్ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయంధూర్వామస్త్వం దేవానామసి సస్నితమం పప్రితమం జుష్టతమం వహ్నితమం దేవహూతమమహ్రుతమసి హవి

ధ్వాన్తం దృగ్ంహస్వమాహ్వార్మిత్రస్యత్వా చక్షుషా (ప్రేక్షే)
మాభేర్మాసం విక్థామాత్వా ॥ హిగ్ంసిష మురువాతాయ
దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో
హస్తాభ్యామగ్నయే జుష్టం నిర్వపామ్యగ్నీషోమాభ్యామిదం
దేవానామిదమునస్సహస్ఫాత్యై త్వానారాత్యై సువరభివిఖ్యేషం
వైశ్వానరం జ్యోతిర్దృగ్ంహన్తాం దుర్యాద్యావా పృథివ్యో
రుర్వన్తరిక్షమన్విహ్యదిత్యాస్త్వోపస్థే సాదయామ్యగ్నే హవ్యగ్ం
రక్షస్వ ।

తిలాజ్జుహోమి సరసాగ్ం సపిష్టాన్గన్ధార మమచిత్తే
రమన్తుస్వాహా । గావో హిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ం సర్వే
షాగ్ం శ్రియైస్వాహా ॥ శ్రియంచలక్ష్మీంచ పుష్టించకీర్తించా
నృణ్యతామ్ ॥ బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధామేధే
ప్రజాస్సం దదాతుస్వాహా ॥

తిలాః కృష్ణాస్తిలాశ్శ్వేతా స్తిలాస్సౌమ్యావశానుగాః ।
తిలాః పునన్తు మేపాపం యత్కిఞ్చిద్దురితం మయిస్వాహా ।
చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహాగురుతల్పగః । గోస్తే

యుగంధరాత్రాస్తం భ్రూణహత్యాతిలాకాంతిగం శమయంతు
స్వాహా । శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తించానృణ్యతామ్ ।
బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధామేధ ప్రజ్ఞాతు జాత
వేదస్సం దదాతుస్వాహా ॥

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతి
రహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్ం స్వాహా । వాఙ్మనశ్చక్షు
శ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణ రేతోబుద్ధ్యాకూతిస్సంకల్పా మే శు
ధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్ం స్వాహా ।
త్వక్చర్మమాగ్ంసరుధిరమేదోమజ్జాస్నాయవోఽస్థీని మే
శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్ం స్వాహా ।
శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోరూదరజంఘశిశ్నోపస్థపాయవో మే
శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్ం స్వాహా ।
ఉత్తిష్ఠపురుష హరిత పింగళలోహితాక్షి దేహి దేహి దదాప
యితా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయా
సగ్ం స్వాహా ॥

పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశా మే శుధ్యన్తాం జ్యో

తిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । శబ్దస్పర్శ
రూపరసగంధామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా
భూయాసగ్గ్ం స్వాహా । మనోవాక్కాయకర్మాణి మే శు
ధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా ।
అవ్యక్తభావైరహంకారైర్జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూ
యాసగ్గ్ం స్వాహా । ఆత్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా
విపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా । అంతరాత్మా మే శుధ్యన్తాం
జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా । పరమా
త్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహంవిరజా విపాప్మా భూయా
సగ్గ్ం స్వాహా । క్షుధే స్వాహా । క్షుత్పిపాసాయ స్వాహా ।
వివిట్యై స్వాహా । ఋగ్విధానాయ స్వాహా । కషోత్కాయ
స్వాహా । క్షుత్పిపాసామలం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్య
హమ్ । అభూతిమసమృద్ధిం చ సర్వాన్నిర్ణుద మే పాప్మా
నగ్గ్ం స్వాహా । అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞాన
మయమానందమయమాత్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం
విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా ॥

ప్రవశ్శుక్రాయ భానవే భరధ్వమ్ । హవ్యం మతిం
చాగ్నయే సుపూతమ్ । యో దైవ్యాని మానుషా జనూగ్ంషి ।
అన్తర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి । అచ్ఛాగిరో మతయో దేవ
యన్తీః । అగ్నిం యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః । సుసం
దృశగ్ం సుప్రతీకగ్ం స్వంచమ్ । హవ్యవాహమరతిం మా
నుషాణామ్। అగ్నేత్వమ స్మద్యుయోధ్యమీవాః। అనగ్నిత్రా
అభ్యమంతకృష్టీః । పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయ దేవ । క్షాం
విశ్వేభిరజరేభిర్యజత్ర । అగ్నేత్వం పారయానవ్యో అస్మాన్ ।
స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులాన
ఉర్వీ । భవాతోకాయ తనయాయ శంయోః । ప్రకారవో
మనసా వచ్యమానాః । దేవద్రీచీం నయథ దేవయంతః । దక్షి
ణావాడ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి । హవిర్భరన్త్యగ్నయే ఘృతాచీ ॥

సకృత్తే అగ్నే నమః । ద్విస్తే నమః । త్రిస్తే నమః ।
చతుస్తే నమః । పంచకృత్వస్తే నమః । దశకృత్వస్తే నమః ।
శతకృత్వస్తేనమః । ఆసహస్రకృత్వస్తేనమః । అపరిమిత
కృత్వస్తేనమః । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ అహంపరస్తా

ద్రహాముపస్తాద్రహం జ్యోతిషావితమోవవార । యదన్తరిక్షంతన్న
మెపితాఽభూదహగ్ం సూర్యముభయతో దదర్శాహం భ
యానముత్తమస్సమానానామ్ ॥ అనృణా అస్మిన్ననృణా
పరస్మిగ్ం స్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవయానా
ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమ ॥

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే

ఏకాగ్నికాణ్డే ప్రథమ ప్రశ్న ప్రారమ్భః

తత్రాదౌ వైశ్వదేవ మంత్రాః

అదితేఽనుమన్యస్వ । అనుమతేఽనుమన్యస్వ । సరస్వ
తేఽనుమన్యస్వ । దేవ సవితః ప్రసువ ॥

ఓమ్ ॥ అగ్నయే స్వాహా । సోమాయ స్వాహా । విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యస్స్వాహా । ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా । ధ్రువ
క్షితయే స్వాహా । అచ్యుతక్షితయే స్వాహా । అగ్నయే
స్విష్టకృతే స్వాహా ।

అదితేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః। సర
స్వతేఽన్వమగ్గ్ంస్థాః। దేవ సవితః ప్రాసావీః ॥

ధర్మాయ స్వాహా। అధర్మాయ స్వాహా। అద్భ్య
స్స్వాహా।ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా॥రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా।
గృహ్యాభ్యస్స్వాహా। అవసానేభ్యస్స్వాహా। అవసానపతిభ్య
స్స్వాహా। సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా। కామాయ స్వాహా।
అంతరిక్షాయ స్వాహా। యదేజతిజగతి యచ్చచేష్టతి నామ్నో
భాగో యన్నామ్నే స్వాహా। పృథివ్యై స్వాహా। అంతరి
క్షాయస్వాహా॥ దివేస్వాహా। సూర్యాయ స్వాహా। చన్ద్ర
మసే స్వాహా। నక్షత్రేభ్య స్స్వాహా। ఇన్ద్రాయ స్వాహా।
బృహస్పతయే స్వాహా। ప్రజాపతయే స్వాహా। బ్రహ్మణే
స్వాహా। స్వధా పితృభ్యస్స్వాహా। నమో రుద్రాయ పశు
పతయే స్వాహా ॥ దేవేభ్యస్స్వాహా। పితృభ్య స్స్వధాఽస్తు
భూతేభ్యోనమః। మనుష్యేభ్యో హన్తా। ప్రజాపతయే
స్వాహా। పరమేష్ఠినే స్వాహా। యథాకూపశ్శతధారస్సహ

ప్రధాత్రో అభిష్టుతః । ఏవా మే అస్తు ధాన్యగ్ం సహస్రధార
మక్షితమ్ । ధనధాన్యై స్వాహా ॥ యే భూతాః ప్రచరన్తి
దివానక్తం బలిమిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః । తేభ్యో బలిం
పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా ।

ప్రథమః ఖండః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రసుగ్మన్తా ధియసానస్య సక్షణి వరేభిర్వ
రాగ్ం అభిషు ప్రసీదత । అస్మాకమిన్ద్ర ఉభయం జుజోషతి
యత్సౌమ్య * స్యాన్ధసో బుబోధతి । అనృక్షరా ఋజవస్సన్తు
పన్థా యేభిస్సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ । సమర్యమా సం భగో
నో నినీయాత్సం జాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తు దేవాః । అభ్రా
తృఘ్నీం వరుణాపతిఘ్నీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రాపుత్రఘ్నీం
లక్ష్మ్యం తామస్యై సవితస్సువ । అఘోరచక్షురపతిఘ్న్యేధి
శివా పతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాః । జీవసూర్దేవకామా
స్యోనా శంనో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే । ఇదమహం యా
త్వయి పతిఘ్న్యలక్ష్మీస్తాం నిర్దిశామి । జీవాగ్ం రుదన్తి విమ

యన్తు అధ్వరే దీర్ఘతమస్య ప్రసితిం దీధియుర్నరః । వామం పితృభ్యో య ఇదగ్ం సమేరిరే మయః పతిభ్యో జనయః పరిష్వజే । వ్యుష్టత్రాఽఽరిముదచన్త్వాపఆఽస్యై బ్రాహ్మణాన్న పనగ్ంహరన్తు । అవీరఘ్నీరుదచన్త్వాపః । అర్యమ్ణో అగ్నిం పరియన్తు క్షిప్రం ప్రతీక్షన్తాగ్ం శ్వశ్ర్వో దేవరాశ్చ । ఖేఽనసః ఖేరథః ఖేయుగస్య శచీపతే । అపాలామిన్ద్ర త్రిః పూత్వ్యకరత్ సూర్యవర్చసమ్ । శం తే హిరణ్యగ్ం శము సన్త్వాపశ్శం తే మేధీ భవతు శం యుగస్య తృద్మ । శంత ఆపశ్శతపవిత్రా భవన్త్వథా పత్యా తన్వగ్ం సగ్ం సృజస్వ ॥ ౧ ॥

దీధియుర్నరో౽ష్టౌ చ ॥ ౧ ॥

హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రముర్ హిత్వాఽవద్యమాపః । శతం పవిత్రా వితతా హ్యాసు తాభిష్ట్వా దేవస్సవితా పునాతు । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వగ్నిః । యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ం స్యోనా భవన్తు । యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానామ్ । యా

అగ్నిం గర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ంస్యోనా
భవన్తు । యాసాందేవాదివికృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే
బహుధానివిష్టాః । యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాన
ఆపశ్శగ్గ్ంస్యోనా భవన్తు । శివేనత్వా చక్షుషాపశ్యన్త్వా
పశ్శివయాతనువోపస్పృశన్తు త్వచం తే । ఘృతశ్చుతశ్శుచయో
యాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ంస్యోనా భవన్తు । పరిత్వా గిర్వణో
గిర ఇమా భవన్తు విశ్వతః । వృద్ధాయు మనువృద్ధయో
జుష్టా భవన్తు జుష్టయః । * ఆశాసానేత్యేషా । పూషా త్వేతో
నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్రవహతాగ్ం రథేన ।
గృహాన్గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాఽసో వశినీత్వం విదథమావ
దాసి । ౨ ।

భవన్తు పఞ్చ ॥ ౨ ॥

సోమః ప్రథమో వివిదేగన్ధర్వో వివిద ఉత్తరః ।
తృతీయో అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః । సోమోఽద

---

* ఆశాసానా సౌమనసం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్ ।
అగ్నేరనువ్రతా భూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయ కమ్ ।

దదద్గన్ధర్వాయ గన్ధర్వోఽదదదగ్నయే । రయిం చ పుత్రాగ్ం
శ్చాదాదగ్నిర్మహ్యమథో ఇమామ్ । గృహ్ణామి తే సుప్రజా
స్త్వాయ హస్తం మయా పత్యా జరదష్టిర్యథాఽసః । భగో
అర్యమా సవితా పురన్ధిర్మహ్యం త్వాఽదుర్గార్హపత్యాయ
దేవాః । తే హ పూర్వే జనాసో యత్ర పూర్వవహో
హితాః । మూర్ధన్వాన్ యత్ర సౌభ్రవః పూర్వో దేవేభ్య
ఆతపత్ । సరస్వతి ప్రేదమవ సుభగే వాజినీవతి । తాం త్వా
విశ్వస్య భూతస్య ప్రగాయామస్యగ్రతః । య ఏతి ప్రదిశ
స్సర్వా దిశోఽను పవమానః । హిరణ్యహస్త ఐరమ్మస్స త్వా
మన్మనసం కృణోతు । ఏకమిషే విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు ద్వే ఊర్జే
త్రీణి వ్రతాయ చత్వారి మాయోభవాయ పఞ్చ పశుభ్య
షడృతుభ్యస్సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు ।
సఖా సప్తపదా భవ సఖాయౌ సప్తపదా బభూవ సఖ్యం తే
గమేయగ్ం సఖ్యాత్తే మా యోషగ్ం సఖ్యాన్మే మాయో
ష్ఠాస్సమయావ సఙ్కల్పావహై సం ప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమ
నస్యమానౌ । ఇషమూర్జమభి సంవసానౌ సంనౌ

మనాగ్ంసి సం వ్రతా సము చ్చిత్తాన్యాకరమ్ । సా త్వమస్య
మూహమమూహమస్మి సా త్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వగ్ం
రేతోఽహగ్ం రేతోభృత్వం మనోఽహమస్మి వాక్త్వగ్ం
సామాహమస్మ్యృక్త్వగ్ం సా మామనువ్రతా భవ పుగ్ంసే
పుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై పుత్రాయ వేత్తవ ఏహి సూనృతే ॥3॥

అగ్నిరష్టౌ చ ॥ 3 ॥

సోమాయ జనివిదే స్వాహా గంధర్వాయ జనివిదే
స్వాహాఽగ్నయే జనివిదే స్వాహా । కన్యలా పితృభ్యో యతీ
పతిలోకమవ దీక్షామదాస్థ స్వాహా । ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముత
స్సుబద్ధామముతస్కరత్ । యథేయమిన్ద్ర మీఢ్వస్సుపుత్రా
సుభగాఽసతి । ఇమాం త్వమిన్ద్ర మీఢ్వస్సుపుత్రాగ్ం
సుభగాం కృణు । దశాస్యాం పుత్రానాధేహి పతిమేకాదశం
కృధి । అగ్నిరైతు ప్రథమో దేవతానాగ్ం సోఽస్యై ప్రజాం
ముఞ్చతు మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ం రాజా వరుణోఽను
మన్యతాం యథేయగ్గ్ం స్త్రీ పౌత్రమఘం న రోదాత్ । ఇమా
మగ్ని స్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజామస్యై నయతు దీర్ఘమ్

మాయుః । అశూన్యోపస్థాజీవతామస్తు మాతాపౌత్రమానన్దమభి ప్రబుధ్యతామియమ్ । మా తే గృహే నిశి ఘోష ఉత్థాదన్యత్ర త్వద్రుదత్యః సంవిశన్తు । మా త్వం వికేశ్యుర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలోకే విరాజ పశ్యన్తీ ప్రజాగ్ం సుమనస్యమానామ్ । ద్యౌస్తే పృష్ఠగ్ం రక్షతు వాయురూరూ అశ్వినౌ చ స్తనం ధయన్తగ్ం సవితాఽభి రక్షతు । ఆ వాససః పరిధానాద్బృహస్పతిర్విశ్వే దేవా అభి రక్షన్తు పశ్చాత్ । అప్రజస్తాం పౌత్రమృత్యుం పాప్మానముత వాఽఘమ్ । శీర్ష్ణః స్రజమివోన్ముచ్య ద్విషద్భ్యః ప్రతి ముఞ్చామి పాశమ్ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽస్యయా సన్మనసా హితః । అయా సన్ హవ్యమూహిషే ఽయా నో ధేహి భేషజమ్ ॥ ౪ ॥

ఇయమష్టౌ చ ॥ ౪ ॥

ఆ తిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవ త్వగ్గ్ం స్థిరా భవ । అభి తిష్ఠ పృతన్యతస్సహస్వ పృతనాయతః । ఇయం నార్యుప బ్రూతే కుల్పాన్యావపన్తికా । దీర్ఘాయురస్తు మే పతిర్జీ

వాతు శరదశ్శతమ్ । తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్థ్సూర్యాం వహతునా సహ । పునః పతిభ్యో జాయాం దా అగ్నే ప్రజయా సహ । పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా । దీర్ఘాయురస్యా యః పతిస్స ఏతుశరదశ్శతమ్ । విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహి ద్విషః । ఆ తిష్ఠేమమశ్మానమ్ । అర్యమణం ను దేవం కన్యా అగ్ని మయక్షత । స ఇమాం దేవో అధ్వరః ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సుబద్ధామముతస్కరత్ । తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్పునః పత్నీమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉత త్వయా వయమా తిష్ఠేమమశ్మానమ్ । త్వమర్యమా భవసి యత్కనీనాం నామ స్వధావథ్స్వర్యం బిభర్షి । అఞ్జన్తి వృక్షగ్ం సుధితం న గోభిర్యద్దమ్పతీ సమనసా కృణోషి । తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్పునః పత్నీమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉత త్వయా వయమ్ । ప్రత్వాముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాఽబధ్నాథ్సవితా సుకేతః । ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోకే స్యోనం తే సహ పత్యా కరోమి । ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశం యమ

బధ్నాత సవితా సుశేవః । ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ పత్యా కృణోమి । అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్త్వమయా అసి । అయసా మనసా ధృతోఽయసా హవ్యమూహిషేఽయానో ధేహి భేషజమ్ ॥౫॥

ద్వేషస్సుశేవత్రీణి చ ॥ ౫ ॥

సత్యేనోత్తభితా భూమిస్సూర్యేణోత్తభితా ద్యౌః । ఋతేనాదిత్యాస్తిష్ఠన్తి దివి సోమో అధిశ్రితః । యుఞ్జన్తి బ్రధ్నం యోగేయోగే । సుకిగ్ంశుకగ్ం శల్మలిం విశ్వరూపగ్ం హిరణ్యవర్ణగ్ం సువృతగ్ం సుచక్రమ్ । ఆరోహ వధ్వమృతస్య లోకగ్గ్ంస్యోనం పత్యే వహతుం కృణుష్వ । ఉదుత్తరమారోహంతీ వ్యస్యన్తీ పృతన్యతః । మూర్ధానం పత్యురారోహ ప్రజయా చ విరాడ్భవ । సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ । ననాన్దరి సమ్రాజ్ఞీ భవ సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు । స్నుషాణాగ్ం శ్వశురాణాం ప్రజాయాశ్చ ధనస్య చ । పతీనాం చ దేవృణాం చ సజాతానాం విరాడ్భవ । నీలలోహితే భవతః కృత్యాసక్తిర్వ్యజ్యతే ।

ఏధం తేఽస్యాజ్ఞాతయః పతిర్బంధేషు బధ్యతే । యే వధ్వశ్చ న్ద్రిం వహతుం యక్ష్మాయన్తి జనాగ్ం అను । పునస్తాఽ యజ్ఞియా దేవా నయన్తు యత ఆగతాః । మా విదన్పరి పన్థినో య ఆ సీదన్తిదమ్పతీ । సుగేభిర్దుర్గమతీతామపద్రా న్త్వరాతయః । సుగం పంథానమారుక్షమరిష్టగ్ం స్వస్తి వాహనమ్। యస్మిన్వీరో న రిష్యత్యన్యేషాం విన్దతే వసు ॥౬॥

ధనస్య చ నవ చ ॥ ౬ ॥

తా మందసానా మనుషో దురోణఆధత్తగ్ం రయిం దశవీరం వచస్యవే । కృతం తీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతీ స్థాణుం పథేష్ఠామప దుర్మతిగ్ం హతమ్ । అయం నో మహ్యాః పారగ్ం స్వస్తి నేషద్వనస్పతిః । సీరానస్సుతరా భవ దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసె । అస్య పారే నిరృతస్య జీవా జ్యోతిరశీమహి । మహ్యా ఇన్ద్రస్స్వస్తయే । యదృతే చిదభి శ్రిషః పురా జత్రుభ్య ఆతృదః । సంధాతా సన్ధిం మఘవా పురోవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । ఇడామగ్న ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నె స త్వం నో

అగ్నే త్వమగ్నే ప్రయాజసి । యే గంధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషు వృక్షేషు వానస్పత్యేష్వాసతే । శివాస్తే అస్యై వధ్వై భవన్తు మా హిగ్ంసిషుర్వహతుమూహ్యమానామ్ । యా ఓషధయో యా నద్యో యాని ధన్వాని యే వనా । తే త్వా వధు ప్రజావతీం ప్ర త్వే ముఞ్చన్త్వగ్ంహసః । సంకాశయామి వహతుం బ్రహ్మణా గృహైరఘోరేణ చక్షుషా మైత్రేణ । పర్యాణద్ధం విశ్వరూపం యదస్యాగ్ం స్యోనం పతిభ్యస్సవితా కృణోతు తత్ । ఆ వామగంథ్సుమతిర్వాజినీవసూ న్యశ్వినా హృథ్సు కామాగ్ం అయగ్ంసత । అభూతం గోపా మిథునా శుభస్పతీ ప్రియా అర్యమ్ణో దుర్యాగ్ం అశీమహి । అయం నో దేవస్సవితా బృహస్పతిరింద్రాగ్నీ మిత్రావరుణా స్వస్తయే । త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సగ్ంరరాణః కామ ఆయాతం కామాయ త్వా విముఞ్చతు ॥ ౭ ॥

ఆస తే నవ చ ॥ ౭ ॥

శర్మ వర్మేదమాహరాస్యై నార్యా ఉపస్తిరే । సినీవాలి ప్రజాయతామియం భగస్య సుమతావసత్ । గృహా

న్భద్రాన్త్సుమనసః ప్రపద్యేఽవీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరాన్ । ఇరాం వహన్తో ఘృతముక్షమాణాస్తేష్వహగ్ం సుమనాస్సంవిశామి । ఆగన్గోష్ఠం మహిషీ గోభిరశ్వైరాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయా స్వర్విత్ । బహ్వీం ప్రజాం జనయన్తీ సురత్నేమమగ్నిగ్ం శతహిమాస్సపర్యాత్ । అయమగ్నిర్గృహపతిస్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః । యథా భగస్యాభ్యాం దదద్రయిం పుష్టిమథో ప్రజామ్ । ప్రజాయా అభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్ । యథైనయోర్న ప్రమీయాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజాః । తేన భూతేన హవిషాఽయమాప్యాయతాం పునః । జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసేనాభివర్ధతామ్ । అభివర్ధతాం పయసాఽభి రాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ । రయ్యా సహస్రపోషసేమౌ స్తామనపేక్షితౌ । ఇహైవ స్తం మా వియోష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । మహ్యా ఇన్ద్రస్స్వస్తయే । ధ్రువైధి పోష్యా మయి మహ్యం త్వాఽదాద్బృహస్పతిః । మయా పత్యా ప్రజావతి సం జీవ శరదశ్శతమ్ । త్వష్టా జాయామజనయత్త్వష్టాఽస్యై త్వాం

పతిమ్।త్వష్టా సహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు
వామ్ । ఇమం మె వరుణ తత్త్వాయామిత్వం నో అగ్నె స
త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నె అయాఽసి ॥ ౮ ॥

జీవతోః ప్రజావామేకం చ ॥ ౮ ॥

ఇహ గావః ప్రజాయధ్వమిహాశ్వా ఇహ పూరుషాః ।
ఇహో సహస్రదక్షిణో రాయస్పోషో నిషీదతు । సోమేనా
దిత్యా బలినస్సోమేన పృథివీ దృఢా । అథో నక్షత్రాణా
మేషాముపస్థే సోమ ఆధితః । ప్రస్వస్థః ప్రేయం ప్రజయా
భువనేశోచేష్ట । ఇహ ప్రియం ప్రజయా తే సమృధ్యతామస్మి
న్గృహే గార్హపత్యాయజాగృహి । ఏనాపత్యాత్తన్వగ్ంసగ్ం
సృజస్వాథాజీవ్రివిదథమావదాసి । సుమఙ్గలీరియం వధూరి
మాగ్ం సమేతపశ్యత । సౌభాగ్యమస్యై దత్వాయాథాస్తం
విపరేతన । ధ్రువక్షితిధ్రువయోనిధ్రువమసి ధ్రువతస్స్థిన
తమ్ । త్వం నక్షత్రాణాం మేధ్యసి సమాపాహి పృతన్యతః ।
సప్తర్షయః ప్రథమాం కృత్తికానామరున్ధతీం యద్ధ్రువతాగ్ం
హన్నిన్యుః । షట్కృత్తికా ముఖ్యయోగం వహన్తీ యమస్మాక

మేధత్వష్టమిా। సదస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్ | సనిం మేధామయాసిషమ్। ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిర్ ఋతిం మమ। పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశో దిశ *। మానోహిగ్ంసీజ్జాతవేదో గామశ్వం పురుషం జగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయ ॥

ధ్రువతస్థితం నవచ ॥ ౯ ॥

ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేడామహే త్వా । అన్యామిచ్ఛ ప్రపర్వ్యగ్ం సంజాయాం పత్యా సృజ। ఉదీర్ష్వాతః పతివతీహ్యేషా విశ్వావసుం నమసాగీర్భిరీట్టే। అన్యామిచ్ఛ పితృషదంవ్యక్తాగ్ంస తే భాగోజనుషా తస్యవిద్ధి। అగ్నేప్రాయశ్చిత్తే త్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః ప్రపద్యే యాఽస్యాం పతిఘ్నీ తనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జారఘ్నీమస్యై తాం కృణోమి స్వాహా । వాయో ప్రాయశ్చిత్తే ఆదిత్యప్రాయశ్చిత్తే ప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తే

*దిశో దశ। మానోహిగ్ంసీజాతవేదః ఇతి ద్రావిడపాఠః

త్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వా నాథ
కామః ప్రపద్యే యాస్యాం పతిఘ్నీతనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ
లక్ష్మీఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యైతాం కృణోమి స్వాహా ॥ ప్రస్తవ
శ్చోప యామశ్చ కాటశ్చార్ణవశ్చ ధర్ణసిశ్చ ద్రవిణంచ
భగశ్చాంతరిక్షంచ సింధుశ్చసముద్రశ్చ సరస్వాగ్ంశ్చ విశ్వవ్య
చాశ్చ తేయంద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భెదధ్మ
స్వాహా । మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చ
నభస్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తప
స్యశ్చ తేయం ద్విష్మోయశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భెదధ్మ
స్వాహా । చిత్తంచ చిత్తిశ్చాకూతం చాకూతిశ్చాధీతం చాధీ
తిశ్చ విజ్ఞాతం చ విజ్ఞానం చ నామచ క్రతుశ్చ దర్శశ్చ
పూర్ణమాసశ్చ తేయంద్విష్మోయశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం
జమ్భెదధ్మస్వాహా । భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వ
హోగ్ంస్వాహా ॥ 10 ॥

ఉద్దీప్యస్వోత్రోదశ ॥ 10 ॥

అపశ్యన్త్వా మనసా చేకితానం తపసో జాతం తపసో విభూతమ్ । ఇహ ప్రజా మిహరయిగ్ంరరాణః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ । అపశ్యన్త్వా మనసా దీధ్యానాగ్ం స్వాయాం* తనూగ్ం ఋత్వియే నాధమానామ్ । ఉప మా ముచ్చా యువతిర్బభూయాః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామే । సమఞ్జన్తు విశ్వే దేవా స్సమాపో హృదయాని నౌ । సం మాతరిశ్వా సం ధాతా సము దేష్ట్రీ దిదేష్టు ౹ నౌ । ప్రజాపతే తన్వం మే జుషస్వ త్వష్టర్దేవేభిస్సహాసామ ఇన్ద్ర। విశ్వైర్దేవై రాతిభిస్సగ్ంరరాణః పుగ్ంసాం బహూనాం మాతరస్స్యామ । ఆ నః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరాజరసాయ సమనక్త్వర్యమా । అదుర్మఙ్గలీః పతిలోకమావిశ శంనో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే । తాం పూషఞ్ఛివతమా మేరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా వపన్తి । యా న ఊరూ

---

* తనూ ఇతి, తనూం ఇతిచ పాఠోదృశ్యతే

౹ దిదేష్టి

ఉశతీ విస్రయాంతై యస్యాముశన్తః ప్రహరేమ శేఫమ్* ॥ ౧౧ ॥

శం చతుష్పదే ద్వే చ ॥ ౧౧ ॥

ఆరోహోరుముపబర్ హస్వ బాహుం పరిష్వజస్వ జాయా గ్ం సుమనస్యమానః । తస్యాం పుష్యతం మిథునా సయోనీ బహ్వీం ప్రజాం జనయన్తా సరేతసా । ఆర్ద్రయాఽరణ్యా యత్రామన్థత్పురుషం పురుషేణ శక్రః । తదేతౌ మిథునా సయోనీ ప్రజయాఽమృతేనేహ గచ్ఛతమ్ । అహం గర్భమదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః । అహం ప్రజా అజనయం పితౄణామహం జనిభ్యో అవరీషు♦ పుత్రాన్ । పుత్రికైమా కుమారిణా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్। ఉభా హిరణ్యపేశసా వీతిహోత్రా కృతద్వసూ । దశస్యంత్వాఽమృతాయ కగ్ం శమూధో రోమ శగ్ంహథో దేవేషు కృణుతో దువః ॥ ౧౨ ॥

ఆరోహ నవ ॥ ౧౨ ॥

---

* విస్రయాంతే యస్యాముశన్తః ప్రహరామ శేపమ్

♦ అపరీషు

విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పిగ్ంశతు। ఆసిఞ్చతు ప్రజాపతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే। గర్భం ధేహి సినీవాలి గర్భం ధేహి సరస్వతి। గర్భం తే అశ్వినౌ దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। హిరణ్యయీ అరణీ యం నిర్మన్థతో అశ్వినా। తం తే గర్భగ్ం హవామహే దశమే మాసి సూతవే। యథేయం పృథివీ మహీ తిష్ఠన్తీ గర్భమాదధే। ఏవం త్వం గర్భమాధత్స్వ దశమే మాసి సూతవే। యథా పృథివ్యగ్నిగర్భా ద్యౌర్యథేన్ద్రేణ గర్భిణీ। వాయుర్యథా దిశాం గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తే। విష్ణో శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్। పుమాగ్ంసం గర్భమాధేహి దశమే మాసి సూతవే। నేజమేష పరాపత సపుత్రః పునరాపత। అస్యై మే పుత్రకామాయై గర్భమా ధేహి యః పుమాన్। వ్యస్య యోనిం ప్రతి రేతో గృహాణ పుమాన్పుత్రో ధీయతాం గర్భో అన్తః। తం మాతా దశ మాసో బిభర్తు స జాయతాం వీరతమస్స్వానామ్। ఆ తే

గర్భో యోనిమేతు పుమాన్బాణ ఇవేషుధిమ్ । ఆ వీరో జాయతాం పుత్రస్తే దశమాస్యః ॥ ౧౩ ॥

గర్భం దధామి తేఽష్టౌ చ ॥ ౧౩ ॥

కరోమి తే ప్రాజాపత్యమాగర్భో యోనిమేతు తే । అనూనః పూర్ణో జాయతామశ్లోణోఽపిశాచధీతః। పుమాగ్ంస్తే పుత్రో నారి తం పుమాననుజాయతామ్ । తాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తు నౌ । యాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయంతినః। తైస్త్వం పుత్రాన్ విన్దస్వ సా ప్రసూర్ధేనుకా భవ। కామప్రమృధ్యతాం మహ్యమపరాజితమేవ మే । యం కామం కామయే దేవ తం మే వాయో సమర్ధయ ॥ అనుహావం పరిహావం పరీవాదం పరిక్షపమ్ । దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునైర్యదశాకునమ్ । మృగస్య సృతమక్ష్ణయా తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । ఆరాత్తే అగ్నిరస్త్వారాత్పరశురస్తు తే । ని వాతే త్వాఽభి వర్షతు స్వస్తి తేఽస్తు వనస్పతే స్వస్తి మేఽస్తు వనస్పతే । నమశ్శకృత్సదే రుద్రాయ నమో రుద్రా

య శక్ౄథ్సదే । గో̱ష్ఠమసి̱ నమ̍స్తే అస్తు̱ మా మా̍ హిగ్ం
సీస్సిగస్సి̱ నసి̱ వజ్రో̱ నమ̍స్తే అస్తు̱ మా మా̍ హిగ్ంసీః ।
ఉ̱ద్గా̱తేవ̍ శకునే̱ సామ̍ గాయసి బ్రహ్మపు̱త్ర ఇ̍వ̱ సవ̍నేషు
శగ్ంససి । స్వ̱స్తి న̍శ్శకునే అస్తు̱ ప్రతి̍ నస్సు̱మనా̍ భవ ॥౧౪॥

అ̱హ̱మ̱ష్టౌ చ ॥ ౧౪ ॥

ప్రా̱తర̱గ్నిం ప్రా̱తరిన్ద్ర̍గ్ం హవామహే ప్రా̱తర్మి̱త్రా
వరు̍ణా ప్రా̱తర̱శ్వినా̍ । ప్రా̱తర్భగ̍గ్ం పూ̱షణ̱o
బ్రహ్మ̍ణ̱స్పతిం̍ ప్రా̱తస్సోమ̍ము̱త రు̱ద్రగ్ం హు̍వేమ । ప్రా̱
త̱ర్జితం̱ భగ̍ము̱గ్రగ్ం హు̍వేమ వ̱యం పు̱త్రమది̍తే̱ర్యో
వి̍ధ̱ర్తా । ఆ̱ధ్రశ్చి̱ద్యం మన్య̍మానస్తు̱రశ్చి̱ద్రాజా̍ చి̱ద్యం
భగం̍ భ̱క్షీత్యాహ̍ । భగ̱ ప్రణే̍త̱ర్భగ̱ సత్య̍రాధో̱ భగే̱మాం
ధియ̱ముద̍వ̱ దద̍న్నః ॥ భగ̱ ప్రణో̍ జనయ̱ గోభి̱రశ్వై̱ర్భగ̱
ప్రనృభి̍ర్నృ̱వన్త॑స్స్యామ । ఉ̱తేదానీం̱ భగ̍వన్తస్స్యామో̱త
ప్రపి̱త్వ ఉ̱త మధ్యే̱ అహ్నా̍మ్ । ఉ̱తోది̍తా మఘవ̱న్థ్సూర్య̍స్య
వ̱యం దే̱వానాగ్ం̍ సుమ̱తౌ స్యా̍మ । భగ̍ ఏ̱వ భగ̍వాగ్ం
అస్తు దేవా̱స్తేన̍ వ̱యం భగ̍వన్తస్స్యామ । తం త్వా̍ భగ̱

సర్వ ఇజ్జోహావీమి స నో భగ పురఏతా భవేహ । సమధ్వ రాయోషసో నమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ । అర్వాచీనం వసువిదం భగం నో రథమివాశ్వా వాజిన ఆవహన్తు । అశ్వావతీర్గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీస్సదముచ్ఛన్తు భద్రాః । ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనా యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదా నః ॥ ౧౫ ॥

భవేహ చత్వారి చ ॥ ౧౫ ॥

ఇమాం ఖనామ్యోషధీం వీరుధం బలవత్తమామ్ । యయా సపత్నీం బాధతే యయా సంవిన్దతే పతిమ్ । ఉత్తానపర్ణే సుభగే సహమానే సహస్వతి । సపత్నీం మే పరాధమ పతిం మే కేవలం కృధి । ఉత్తరాఽహముత్తర ఉత్తరేదుత్తరాభ్యః । అథా సపత్నీ యా మమాధరా సాఽధరాభ్యః । న హ్యస్యై నామ గృభ్ణామి నో అస్మిన్రమతే జనే । పరామేవ పరావతగ్ం సపత్నీం నాశయామసి । అహమస్మి సహమానాఽథ త్వమసి సాసహిః । ఉభే సహస్వతీ భూత్వా సపత్నీం మే సహావహై । ఉప తేఽధాగ్ం సహమానామభి

త్వాఽధాగ్ంసహీయసా । యూమన్తు ప్ర తే మనో వత్సం గౌరివ ధావతు పథా వారివధావతు ॥ ౧౮ ॥

సహోవస్తైా ద్వే చ ॥ ౧౮ ॥

ఉద్గసౌ సూర్యో అగాదుద్ధయం మామకో భగః । అహం తద్విద్వలా పతిమభ్యసాక్షి విషాసహిః । అహం కేతు రహం మూర్ధాఽహముగ్రా వివాచనీ । మమేదను క్రతుం పతిస్సేహానాయా ఉపాచరేత్ । మమ పుత్రాశ్శత్రుహణోఽథో మేదుహితా విరాట్ । ఉతాహమస్మి సంజయా పత్యౌ మే శ్లోక ఉత్తమః । యేనేన్ద్రో హవిషా కృత్వ్యభవద్దివ్యుత్తమః । అహం తదక్రి దేవా అసపత్నా కిలాభవమ్ । అసపత్నా సపత్నిఘ్నీ జయన్త్యభిభూవరీః । ఆవిత్సి సర్వాసాగ్ం రాధో వర్చో అస్థేయసామివ । సమజైషమిమా అహగ్ం సపత్నీ రభిభూవరీః । యథాఽహమస్య వీరస్య విరాజామి ధనస్య చ ॥

అస్థేయసామివ ద్వే చ ॥ ౧౭ ॥

అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి । యక్ష్మగ్ం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృ

హామి తే। గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యోఽనూక్యాత్।
యక్ష్మం దోషణ్యమగ్ంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వివృహామి తే।
ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోర్ హృదయాదధి। యక్ష్మం మత
స్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వివృహామి తే । ఊరుభ్యాం
తేఽష్ఠీవద్భ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్ । యక్ష్మగ్ం
శ్రోణీభ్యాం భాసదాద్ధ్వగ్ం ససో వివృహామి తే । మేహనా
ద్వలఙ్కరణాల్లోమభ్యస్తే నఖేభ్యః । యక్ష్మగ్ం సర్వ
స్మాదాత్మనస్తమిదం వివృహామి తే । అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నో
లోమ్నో జాతం పర్వణిపర్వణి । యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదా
త్మనస్తమిదం వివృహామి తే । పరాదేహి శాబల్యం బ్రహ్మ
భ్యో విభజా వసు । కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వా జాయాఽఽ
విశతే పతిమ్ । అశ్లీలా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాఽముయా ।
పతిర్యద్వధ్వో వాససా స్వమఙ్గమభి ధిత్సతి । క్రూరమే
తత్కటుకమేతదపాష్ఠవద్విషవన్నై తదత్తవే । సూర్యాం
యః ప్రత్యక్షం విద్యాత్స ప్రతత్ప్రతిగృహ్ణీయాత్ । ఆశసనం

విశసనమధో అధివిచర్తనమ్ । సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి తాని బ్రహ్మోత శగ్ంసతి ॥ ౧౮ ॥

ఇమం విమృహామి తే శగ్ంసతి ॥ ౧౮ ॥

అక్షీభ్యాం గ్రీవాభ్య ఆన్త్రభ్య ఊరుభ్యాం మోహస్నా దక్షాదక్షాత్పరా దేహి సప్త ॥

ప్రస్రుగ్మన్తాఽష్టాదశ హిరణ్యవర్ణాః పఞ్చదశ సోమః ప్రథమష్షోడశ సోమాయ జనివిదేఽష్టాదశాతిష్ఠిమం త్రయో విగ్ంశతిస్సత్యేన తా మన్దసానైకాన్న విగ్ంశతిరేకాన్న విగ్ం శతిశ్శర్మ వర్మైకవిగ్ంశతిరిహ గావ ఏకాన్న విగ్ం శతిరుద్దీష్వాత్తో దశాపశ్యం త్వా ద్వాదశారోహణోరుం నవ విష్ణుర్యోనిం కరోమి తేఽష్టాదశాష్టాదశ ప్రాతరగ్నిం చతుర్ద శేమాంఖనామ్యుద్గసౌ సూర్యోద్వాదశ ద్వాదశాక్షీభ్యాం తేవిగ్ంశతిరష్టాదశ ॥ ౧౮ ॥

అక్షీభ్యాం తె నాసికాభ్యామ్ । ఉద్గసౌ సూర్యో అగాత్ । ఇమాం ఖనామ్యోషధీమ్ । ప్రాతరగ్నిమ్ । కరోమి తే ప్రాజాపత్యమ్ । విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు । ఆరోహణోరుమ్ ।

అపశ్యం త్వా మనసా చేకితానమ్ । ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో । ఇహ గావః ప్రజాయధ్వమ్ । శర్మ వర్మేదమాహర । తామన్దసానా మనుషో దురోణే । సత్యేనోత్తభితా భూమిః । ఆతిష్ఠేమమశ్మానమ్ । సోమాయ జనివిదే స్వాహా । సోమః ప్రథమో వివిదే గన్ధర్వః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః । ప్రస్రుగ్మన్తాధియసానస్య సక్షణి ॥ ౧౮ ॥

ప్రస్రుగ్మన్తాఽపశ్యం త్వాఽష్టాదశ ॥ ౧౮ ॥

ప్రస్రుగ్మన్తా తాని బ్రహ్మాతశగ్ంసతి ॥

హరిః ఓమ్

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే ఏకాగ్నికాణ్డే

॥ ప్రథమప్రపాఠకస్సమాప్తః ॥

ద్వితీయప్రశ్న ప్రారంభః

ఓమ్॥ ఉష్ణేనవాయవుదకే నేహ్యాదితిః కేశాన్ వపతు॥ఆప
ఉందంతు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। జ్యోక్చ సూర్యం
దృశే॥ యేనావపత్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య
విద్వాన్। తేన బ్రహ్మాణో వపతేదమస్యా యుష్మాంజరదష్టిర్య
థాఽసదయమసౌ। యేనపూషా బృహస్పతే రగ్నే రిన్ద్రస్య
చాయుషేఽవపత్। తేనాస్యాయుషే వప సౌ శ్లోక్యాయస్వ
స్తయే। యేనభూయశ్చరాత్ర్యాయంజ్యోక్చ పశ్యాతి సూర్యమ్।
తేనాస్యాయుషే వప సౌశ్లోక్యాయస్వ స్తయే॥ యేనపూషా
బృహస్పతే రగ్నే రింద్రస్య చాయుషేఽవపత్। తేనతే
వపామ్యసావాయుషా వర్చసా యథా జ్యోక్సుమనా అసాః॥
యత్క్షురేణ మర్చయతా సుపేశసా వప్త్రావపసి కేశాన్। శుంధి
శిరో మాస్యాయుః ప్రమోషీః॥ ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరుణస్య
రాజ్ఞో బృహస్పతి స్సవితా సోమో అగ్నిః। తేభ్యోనిధానం
బహుధాఽన్వవిన్దన్నంతరా ద్యావా పృథివీ అపస్సువః॥
ఆయుషేఽవపత్పంచ ॥ ౧ ॥

ఆయుర్దా దేవ జరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత
పృష్ఠో అగ్నే। ఘృతంపిబన్నమృతం చారుగవ్యం పితేవపుత్రం
జరసేనయేమమ్॥ఆతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవత్వగ్ం స్థిరోభవ।
అభితిష్ఠపృతన్యతస్సహస్వ పృతనాయతః॥ రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణ
న్కృత్తికాశ్చాకృన్తగ్ంస్త్వా । ధియోవయన్నవగ్నా అవృం
జంత్సహస్రమన్తాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్। దేవీర్దేవాయ
పరిధీ సవిత్రే మహత్తదాసా మభవన్మహిత్వనమ్॥
యా అకృన్తన్నవయన్ యా అతన్వత యాశ్చ దేవీరన్తా
నభితోఽదదన్త। తాస్త్వా దేవీర్జరసే సంవ్యయన్త్వాయుష్మా
నిదం పరిధత్స్వవాసః॥ పరిధత్తధత్తవాససైనగ్ం శతాయుషం
కృణుత దీర్ఘమాయుః। బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏత
త్సోమాయరాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ॥ జరాంగచ్ఛాసి పరిధత్స్వ
వాసో భవా కృష్టీనా మభిశస్తిపావా। శతంచ జీవ
శరద స్సువర్చా రాయశ్చ పోష ముప సంవ్యయస్వ॥
పరీదం వాసో అధిధాస్స్వస్తయేఽభూరాపీనా మభిశస్తిపా
వా। శతంచ జీవ శరదః పురూచీ ర్వసూని చార్యో విభ

జాస్సిజీవర్ ॥ ఇయందురుక్తాత్పరి బాధమానా శర్మవరూథంపున తీన ఆగాత్ । ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరంతీ ప్రియా దేవానాగ్ం సుభగా మేఖలేయమ్ । ఋతస్యగోప్త్రీ తపసః పరస్పీఘ్నతీ రక్షస్సహమానా అరాతీః । సానస్సమన్త మనుపరీహి భద్రయాభర్తారస్తే మేఖలే మారిషామ ॥ మిత్రస్య చక్షుర్ధరుణం బలీయస్తేజో యశస్వి స్థవిరగ్ం సమిద్ధమ్ । అనాహనస్యం వసనం జరిష్ణు పరీదం వాజ్యజినం దధేఽహమ్ ॥ ౨ ॥

దీర్ఘమాయుస్సమిద్ధమేకం చ ॥ ౨ ॥

ఆగన్త్రాసమగన్మహి ప్రసుమృత్యుం యుయోతన । అరిష్టాస్సంచరేమహి స్వస్తి చరతాదిహ స్వస్త్యా గృహేభ్యః । సముద్రా ద్దూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదార దుపాగ్ంశునా సమమృతత్వమశ్యామ్ । ఇమేను తే రశ్మయ సూర్యస్య యేభిస్సపిత్వం పితరో న ఆయన్ ॥ అగ్నిష్టేహస్తమగ్రభీథ్సోమస్తేహస్తమగ్రభీథ్సవితా తేహస్తమగ్రభీథ్సరస్వతీ తేహస్తమగ్రభీత్పూషా తేహస్తమగ్రభీదర్యమా తేహస్తమగ్రభీదగ్ంశుస్తేహస్తమగ్రభీద్భగస్తేహస్తమగ్రభీన్మిత్రస్తేహస్తమగ్రభీన్మిత్రస్త్వమసి ధర్మణాఽ

గ్నిరాచార్య స్తవ॥అగ్నయే త్వా పరిదదామ్యసావసోమాయ త్వా పరిదదామ్యసౌ సవిత్రే త్వా పరిదదామ్యసౌ సరస్వత్యై త్వా పరిదదామ్యసౌ మృత్యవే త్వా పరి దదామ్యసౌ యమాయ త్వా పరి దదామ్యసౌ గదాయ త్వా పరి దదామ్యసావన్తకాయ త్వా పరి దదామ్యసావద్భ్యస్త్వా పరి దదామ్యసావోషధీభ్యస్త్వా పరిదదామ్యసౌ పృథివ్యై త్వా స వైశ్వానరాయై పరిదదామ్యసౌ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఉపనయేఽసౌ॥ సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సువీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః ॥బ్రహ్మచర్యమాగాముపమానయస్వ దేవేన సవిత్రా ప్రసూతః ॥ కోనామాస్యసౌ నామాస్మి కస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌ ప్రాణస్య బ్రహ్మచార్యస్మ్యసౌ వేష తే దేవ సూర్య బ్రహ్మచారీ తం గోపాయ స మామృతైష తే సూర్యపుత్ర స్తదీర్ఘాయు స్సమా మృత । యాగ్ం స్వస్తిమగ్ని ర్వాయు స్సూర్యశ్చన్ద్రమా ఆపోనుసంచరన్తి తాగ్ం స్వస్తిమను సంచరాసౌ వధ్వనామధ్వప తే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పారమశీయ ॥ 3 ॥

అగ్నన్త్వాదశ ॥ 3 ॥

యో గే యో గే తవస్తరమితమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధీ తిగ్మమోజో వరుణ సగ్‍ంశిశాధి। శతమిన్నుశరదో అన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసంతనూనామ్। పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యా రీరిషతాయుర్గన్తోః॥ అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధాత్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాం కృణోతు। ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణోత్వాదిత్యైస్తే వసుభిరా దధాతు॥ మేధాం మహ్యమఙ్గిరసో మేధాగ్‍ం సప్తర్షయో దదుః। మేధాం మహ్యం ప్రజాపతిర్మేధామగ్నిర్దదాతు మే॥ అప్సరాసు చ యా మేధా గంధర్వేషు చ యద్యశః। దైవీ యా మానుషీ మేధా సా మామావిశతాదిహ। ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి। రాష్ట్రభృదస్యాచార్యా సందీ మా త్వద్యోషం। తత్సవితుర్వరేణ్య మిత్యేషా। అవృధమసౌ సౌమ్య ప్రాణస్వం మే గోపాయ। బ్రహ్మణ ఆణీస్థః॥౪॥ త్వమగ్నే అయాఽసి చత్వారి చ॥౪॥

సుశ్రవస్సుశ్రవసం మా కురు యథా త్వగ్‍ం సుశ్రవస్సుశ్రవా అస్యేవమహగ్‍ం సుశ్రవస్సుశ్రవా భూయాసం యథా త్వగ్‍ం సుశ్రవస్సుశ్రవో దేవానాం నిధిగోపోఽస్యేవ మహం

బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణో నిధిగోపో భూయాసమ్ ॥
స్మృతం చ మేఽస్మృతం చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతం
నిన్దా చ మేఽనిన్దా చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతగ్ం
శ్రద్ధా చ మేఽశ్రద్ధా చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతం విద్యా
చ మేఽవిద్యా చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతగ్ం శ్రుతం చ
మేఽశ్రుతం చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతగ్ం సత్యం చ మేఽ
నృతం చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతం తపశ్చ మేఽతపశ్చ మే
తన్మ ఉభయం వ్రతం వ్రతం చ మేఽవ్రతం చ మే తన్మ
ఉభయం వ్రతం యద్బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణి వ్రతం య-
దగ్నేస్సేన్ద్రస్య సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమ
నుష్యస్య సమనుష్యరాజస్య సపితృకస్య సపితృరాజస్య సగన్ధ-
ర్వాప్సరస్కస్య । యన్మ ఆత్మన ఆత్మని వ్రతం తేనాహగ్ం
సర్వవ్రతో భూయాసమ్॥ ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం
రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను ॥
తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ
శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ

శరదశ్శతం భవామశరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యందృశే ॥ యస్మిన్భూతం చ భవ్యం చ సర్వే లోకాస్సమాహితాః । తేన గృహ్ణామి త్వామహం మహ్యం గృహ్ణామి త్వామహం ప్రజాపతినా త్వా మహ్యం గృహ్ణామ్యసౌ ॥ ౯ ॥

సుశ్రవస్సుశ్రవసమష్టా ॥ ౯ ॥

స్మృతం నిన్దా శ్రద్ధా విద్యా శ్రుతగ్ం సత్యం తపో వ్రతం యద్బ్రాహ్మణానాం నవ ॥

పరి త్వాగ్నే పరి మృజామ్యాయుషా చ ధనేన చ । సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసగ్ం సువీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైస్సుగృహో గృహైస్సుపతిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మా బ్రహ్మచారిభిః ॥ అగ్నయే సమిధమాహార్షం బృహతే జాతవేదసే యథా త్వమగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా సన్యా మేధయా ప్రజయా పశుభిః బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సమేధయ స్వాహా । ఏధోఽస్యేధిషీమహి

స్వాహా । సమిదసి సమేధిషీమహి స్వాహా । తేజోఽసి తేజో
మయి ధేహి స్వాహా । అపో అద్యాన్వచారిషగ్ం రసేన సమ
సృక్ష్మహి । పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమం తం మా సగ్ం
సృజ వర్చసా స్వాహా । సంమాఽగ్నే వర్చసా సృజ ప్రజ
యా చ ధనేన చ స్వాహా । విద్యున్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో
విద్యాత్సహ ఋషిభిస్స్వాహా । అగ్నయే బృహతే నాకాయ
స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । ఏషా తే అగ్నే
సమిత్తయావర్ధస్వ చాప్యాయస్వ చ తయాఽహం వర్ధమానో
భూయాసమాప్యాయమానశ్చ స్వాహా । యోమాఽగ్నే
భాగినగ్ం సన్తమథాభాగం చికీర్షత్యభాగమగ్నే తం కురు
మామగ్నే భాగినం కురు స్వాహా । సమిధమాధాయాగ్నే
సర్వవ్రతో భూయాసగ్ం స్వాహా ॥ బ్రహ్మచార్యస్యపోశాన
కర్మ కురు మా సుషుప్థాః । భిక్షాచర్యం చరా చార్యా ధీనో
భవ । యస్య తే ప్రథమవాస్యగ్ం హరామస్తం త్వా విశ్వే
అవన్తు దేవాః । తం త్వా భ్రాతరస్సువృధో వర్ధమానమను
జాయన్తాంబహవస్సుజాతమ్॥ సహ ఋషిభిస్స్వాహా నవ చ॥౬॥

ఇమగ్గ్ం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా। భద్రాహి నః ప్రమతిరస్య సగ్ం సద్యగ్నే సఖ్యేమా రిషామా వయం తవ। త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్। యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్। శివో నామాసి స్వధితిస్తే పితా నమస్తే అస్తుమా మా హిగ్ంసీః। ఉప్తేన వాయవుదకేనేత్యేషః। ఇదమహమ్ ముష్యాముష్యాయణస్య పాప్మాన ముపగూహామ్యుత్తరోఽసౌ ద్వేషద్భ్యః। ఆపో హిష్ఠా మయోభువ ఇతి తిస్రో హిరణ్య వర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి తిస్రః। అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయు త్వాయ మన్నాదో భూయాసమ్। సోమోరాజా యమాగమత్స మేముఖం ప్రవేక్ష్యతి భగేన సహా వర్చసా। సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహి స్వాహా తనూరావిశ। నమో గ్రీవాయ చాభిగ్రీవాయ చ నమశ్శాకజఞ్జాభ్యాం నమ స్తాభ్యో దేవతాభ్యో యా అభిగ్రాహిణీః। అప్సరస్సు యో గన్ధో గన్ధర్వేషు చ యద్యశః। దైవో యో మానుషో గన్ధస్స

మా గన్ధస్సురభిర్జుషతామ్ । ఇయ¹ మోషధె త్రాయమాణా సహమానా సహస్వతీ । సామ్నాహిరణ్యావర్చసం బ్రహ్మవర్చసినం మా కరోతు । అపాశ్రోఽస్యరో మె మా సగ్ం శారీశ్శివో మోప తిష్ఠన్వ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ । శతగ్ం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసె జీవాత్వై పుణ్యాయ । రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్ని త్రేతాః ॥ ౭ ॥

సహ వర్చసా నవ చ ॥ ౭ ॥

ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పోషమాద్భిద్యమ్ । ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్రాయావిశతాం మామ్ । ఉచ్చైర్వాది పృతనాజి సత్రాసాహం ధనఞ్జయమ్ । సర్వాస్సమృద్ధిర్ బుద్ధయో హిరణ్యేఽస్మిన్త్సమాహితాః । శునమహగ్ం హిరణ్యస్య పితురివ నామాగ్రభైషమ్ । తం మా హిరణ్యవర్చసం పూరుషు ప్రియం కురు । ప్రియంమా దేవేషు కురు ప్రియంమా బ్రహ్మణె కురు । ప్రియం విశ్యేషు శూద్రేషు ప్రియగ్ం రాజసుమా కురు । యా తిరశ్చీ నిపద్య

¹ మోషధి

సైఽహం విధరణీ ఇతి । తాం త్వా ఘృతస్య ధారయా యజే
సగ్ంరాధనీమహమ్ । సగ్ంరాధన్యై దేవ్యై స్వాహా ప్రసా
ధన్యై దేవ్యై స్వాహా । సమ్రాజం చ విరాజం చాభిశ్రీర్యా
చ నో గృహే । లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య యా ముఖే తయా మా
సగ్ంసృజామసి । శుభికే శిర ఆ రోహ శోభయన్తీ ముఖం
మమ । ముఖగ్ం హి మమ శోభయ భూయాగ్ంసంచ భగం
కురు । యా మాహరజ్జమదగ్నిశ్శ్రద్ధాయై కామ[1] యాన్యై ।
ఇమాం తామపినహ్యేఽహం భగేన సహ వర్చసా । యదాఞ్జనం
త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవత ఉపరి । తేనవామాఞ్జే తేజసే
వర్చసే భగాయ చ ॥ ౮ ॥

సగ్ం రాధనీమహం నవ చ ॥ ౮ ॥

మయి పర్వతపూరుషం మయి పర్వతవర్చసం మయి
పర్వతభేషజం మయి పర్వతాయుషమ్ । యన్మేవర్చః పరా
గతమాత్మానముపతిష్ఠతి[2] । ఇదం తత్పునరాదదే దీర్ఘా
యుత్వాయ వర్చసే । ప్రతిష్ఠే స్థో దైవతానాం మా మా

---

[1] కామా [2] తిష్ఠతు పాప్నోతు

సంతాప్తమ్ । ప్రజాపతేశ్శరణమసి బ్రహ్మణశ్ఛదిర్విశ్వజనస్య
ఛాయాఽసి సర్వతో మా పాహి । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే
ద్విషతో వధాయేన్ద్రస్య వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నశ్శర్మ మే భవ
యత్పాపం తన్నివారయ । దేవీష్షడుర్వీరితీ త్యేషా । రాష్ట్ర
భృదస్యాచార్యాసన్దీ మా త్వద్యోషగం రాష్ట్రభృదసి
సమ్రాడాసన్దీ మా త్వద్యోషగం రాష్ట్రభృదస్యధిపత్న్యా
సన్దీ మా త్వద్యోషమ్ । ఆపః పాదావనేజనీర్ద్విషన్తం నాశ
యన్తు మే । అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని । మయి మహో
మయి యశో మయీన్ద్రియం వీర్యమ్ । ఆ మాగన్యశసా
వర్చసా సగంసృజ పయసా తేజసా చ । తం మా ప్రియం
ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్ । విరాజో దోహోఽసి
విరాజో దోహమశీయ మమ పద్యాయ విరాజ । సముద్రం
వః ప్ర హిణోమి స్వాం యోనిమపిగచ్ఛత । అచ్ఛిద్రః
ప్రజయా భూయాసం మా పరాసేచి మత్పయః ॥ ౯ ॥

అస్తాని షట్చ ॥ ౯ ॥

త్రైవిద్యా విద్యాయామయశోఽసియశస్తాయశోఽసి బ్రహ్మణోదీప్తిరసి। తం మా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్। ఆమార్గన్నిత్యేషా। అమృతోపస్తరణమస్యమృతాపిధానమసి। యన్మధునో మధవ్యం పరమమన్నాద్యంవీర్యమ్। తేనాహం మధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని। గౌరస్యపహతపాప్మాఽప పాప్మానం జహి మమచాముష్య చ। అగ్నిః ప్రాశ్నాతు ప్రథమస్స హి వేద యథాహవిః। అనష్టమస్మాకం కృణ్వన్బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః। యజ్ఞోవర్ధతాం యజ్ఞస్య వృద్ధిమను వర్ధాపచితి రస్యపచితిం మా కుర్వపచితోఽహం మనుష్యేషు భూయాసమ్। గౌర్ధేనుభవ్యామాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాగ్ం స్వసాఽఽదిత్యానామమృతస్య నాభిః। ప్రణువోచం చికితుషే జనాయమా గామనాగామదితిం వధిష్ట। పిబతూదకం తృణాన్యత్తు। ఓముత్సృజత। భూతమ్। సా విరాట్। తన్మాతత్సాయి తస్యతేఽశీయ తన్మ ఊర్జంధాః ఓం కల్పయత ॥ ౧౦ ॥ భూయాసమష్టౌచ ॥ ౧౦ ॥

ధాతా దదాతు నో రయిమితి చతస్రో యస్త్వాహృదా కీరిణేతి చతస్రః । భూర్భువస్సువో రాకామహం యాస్తే రాకే । యౌగన్ధరిరేవ నో రాజేతి సాల్వీరవాదిషుః । వివృత్త చక్రా ఆసీనాస్తీరేణ యమునె తవ । సోమప్వవన్నో రాజేత్యా హుర్బ్రాహ్మణీః ప్రజాః । వివృత్తచక్రా ఆసీనాస్తీరేణాసా తవ । పుగ్ం సువన* మసి । ఆభిష్ట్వాఽహం దశభిరభి మృశామిదశమాస్యాయ సూతవె । యథైవ సోమః పవతే యథా సముద్ర ఏజతి । ఏవం తె గర్భ ఏజతు సహ జరాయుణా నిష్క్రమ్య ప్రతితిష్ఠత్వాయుషి బ్రహ్మవర్చసి యశసి వీర్యేఽన్నాద్యే । దశమాస్యాంచశయానో ధాతాహి తథా కృతమ్ । ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో జీవన్త్యాః । ఆయమనీర్యమయన్త గర్భమాపో దేవీస్సరస్వతీః । ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో జీవన్త్యాః । తిలదేఽవపద్యస్వ నమాగ్ం సదస్తి నోదలమ్ । స్వవిత్ర్యవపద్యస్వ నమాగ్ంసేషు నస్నావస్తు న బద్ధమసిమజ్జసు । నిరైతు పృశ్ని శేవలగ్ం శునె జరాయ్వత్తవె । ద్రివస్పరీత్యైషోఽ

* స్రవస.

నువాకః। అస్మిన్నహగ్ం సహస్రంపుష్యామ్యేధమానస్స్వే వశే
అఙ్గాదఙ్గాథ్సం భవసి హృదయాదధి జాయసే। ఆత్మా వై పుత్ర
నామాసి స జీవశరదశ్శతమ్ ॥ ౧౧ ॥

అన్నాద్యే జాయస ఏకం చ ॥ ౧౧ ॥

అశ్మాభవ పరశుర్భవహిరణ్యమస్తృతం భవ । పశూ
నాం త్వా హింకారేణాభి జిఘ్రామ్యసౌ ॥ మేధాం తే దేవస్సవి
తా మేధాం దేవీ సరస్వతీ। మేధాం తే అశ్వినౌ దేవావాధత్తాం
పుష్కరస్రజా ॥ త్వయిమేధాంత్వయిప్రజాం త్వయ్యగ్నిస్తేజో
దధాతు త్వయిమేధాంత్వయిప్రజాంత్వయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం
దధాతు త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయిసూర్యోభ్రాజో
దధాతు ॥ క్షేత్రియై త్వానిరృత్యై త్వాద్రుహో ముంచామి
వరుణస్యపాశాత్ ॥ అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కరోమిశివే తే
ద్యావా పృథివీ ఉభే ఇమే ॥ శం తే అగ్నిస్సహాద్భిరస్తుశం
ద్యావా పృథివీసహౌషధీభిః । శమన్తరిక్షగ్ం సహవాతేన తే
శం తే చతస్రః ప్రదిశో భవన్తు ॥ యా దైవీశ్చతస్రః ప్రదిశో

1 మానాస్స్వ

వాత పత్నీరభిసూర్యో విచష్టే। తాసాంత్వాజరస ఆఽదధామి ప్రయక్ష్మ ఏతు నిరృతింపరాచైః। అమోచియక్ష్మాద్దురితాదవర్త్యై ద్రుహః పాశాన్నిరృత్యై చోదమోచి। అహాః అవర్తిమవిదత్స్యోనమప్యభూద్భద్రే సుకృతస్య లోకే॥ సూర్యమృతం తమసో గ్రాహ్యా యద్దేవా అముంచన్నసృజన్వ్యేనసః। ఏవమహమిమం క్షేత్రియాజ్జామిశగ్ంసాద్ద్రుహో ముంచామి వరుణస్య పాశాత్॥ భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వాహోగ్ం స్వాహా ॥ ౧౨ ॥

విచష్టే షట్చ ॥ ౧౨ ॥

మా తే కుమారగ్ం రక్షో వధీన్మా ధేనురత్యాసారిణీ। ప్రియా ధనస్య భూయా ఏధమానా స్వే గృహే॥ అయం కుమారో జరాం ధయతు దీర్ఘమాయుః। యస్మై* త్వగ్ం స్తనప్రప్యాయాయుర్వర్చో యశో బలమ్॥ యద్భూమేర్ హృదయం దివి చంద్రమసి శ్రితమ్। తదుర్వి పశ్యం మాఽహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్। యత్తే సుసీమే♦ హృదయం వేదా

* తస్మై. ♦ సుశీమే.

హం తత్ప్రజాపతౌ । వేదామృతస్య తే వయం మాఽహ్వ
పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్ ॥ నామయతి న రుదతి యత్ర వయం
వదామసి యత్రచాభి మృశామసి ॥ ఆపస్స్వప్తేషు జాగ్ర
రక్షాగ్ంసి నిరితో నుదధ్వమ్ ॥ అయం కలిం పతయన్తగ్ం
శ్వానమివోద్వృద్ధమ్ । అజాం వాశితామివ మరుతః పర్యా
ధ్వగ్గ్ం స్వాహా ॥ శణ్డేరథశ్శణ్డికేర ఉలూఖలః । చ్యవనో నశ్య తా
దితస్స్వాహా ॥ అయశ్శణ్డో మర్క ఉపవీర ఉలూఖలః । చ్యవనో
నశ్యతా దిత స్స్వాహా ॥ కేశినీ శ్వలోమినీః ఖజాపోఽజోప
కాశినీః । ఆపేతనశ్యతాదితస్స్వాహా ॥ మిశ్రవాససః కౌబేరకా
రక్షో రాజేన ప్రేషితాః । గ్రామగ్ం సజానయో గచ్ఛన్తీచ్ఛ
న్తోఽపరిదాకృతాన్థ్స్వాహా ॥ ఏతాన్ఘ్నతైతాన్గృహ్ణీత ఇత్యయం
బ్రహ్మణస్పుత్రః । తానగ్నిః పర్యసరత్తానిన్ద్రస్తాన్బృహస్పతిః ।
తానహం వేద బ్రాహ్మణః ప్రమృశతః కూటదన్తాన్వికేశాన్లమ్బ
నస్తనాన్థ్స్వాహా ॥ ౧౩ ॥

నిరితో నుదధ్వగ్గ్ం స్వాహా త్రీణి చ ॥ ౧౩ ॥

నక్తం చారిణ ఉరస్పేశాఞ్ఛూలహస్తాన్కపాలపాన్ ।

పూర్వపషాం పితెత్యుచ్చైశ్శ్రావ్యకర్ణకః । మాతాజఘన్యా
సర్వత్రి గ్రామె విధుర మిచ్ఛన్తి స్వాహా॥ నిశీథచారిణీ స్వసా
సన్ధినాప్రేక్షతె కులమ్ । యా స్వప న్తం బోధయతి యస్యై
విజాతాయాం మనః । తాస్తాం త్వంకృష్ణ వర్త్మనే క్లోమా
నగ్గ్ం హృదయం యకృత్ । అగ్నే అక్షీణి నిర్దహ స్వాహా॥
అఙ్గాదంగాత్సంభవసి హృదయాదధిజాయసె । వేదో వై పుత్ర
నామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్ । అశ్మాభ వేత్యేషా । అగ్నిరా
యుష్మానితి పఞ్చ । సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాఽసి సా జీవ
శరదశ్శతమ్ । భూరపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి
శివాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వనమీవాస్త ఆప ఓషధయస్స
న్త్వసౌ భువోఽపాగ్ం సువరపాం భూర్భువస్సువరపాంత్వౌ
షధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామిశివాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వ న
మీవాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వసౌ । ఉక్షేన వాయవుద
కేనేత్యేషః ॥ ౧౪ ॥

ఏషా చత్వారి చ ॥ ౧౪ ॥

యద్భూమేః క్రూరం తదితో ఽపహరామి పరాచీం నిర్
ఋతిం నిర్వాహయామి । ఇదగ్ం శ్రేయోఽవసానమాగన్మ
దేవా గోమదశ్వావదిదమస్తు ప్రభూమ । స్యోనా పృథివి భవా
నృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నశ్శర్మసప్రథాః । ఇహైవ తిష్ఠ
నిమితా తిల్వలా స్యాదిరావతీ । మధ్యే తాల్ప్యస్య తిష్ఠన్మా
త్వా ప్రాపన్నఘాయవః । ఆ త్వా కుమారస్తరుణ ఆ వత్సో
జగతా సహ । ఆ త్వా పరిస్రుతః కుమ్భ ఆ దధ్నః కలశీర
యన్ । ఋతేన స్థూణావధిరోహ వగ్ంశోగ్రో విరాజన్నప
సేధ శత్రూన్ । బ్రహ్మ చ తే క్షత్రం చ పూర్వే స్థూణే అభి
రక్షతు । యజ్ఞశ్చ దక్షిణాశ్చ దక్షిణే ఇషశ్చోర్జశ్చాపరే
మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే ధర్మస్తే స్థూణారాజ శ్రీస్స్తూపః ।
ఉద్ధ్రియమాణ ఉద్ధర పాప్మనో మా యదవిద్వాన్యచ్చ విద్వా
గ్ంశ్చకార । అహ్నా యదేనః కృతమస్తి పాపగ్ం రాత్ర్యా
యదేనః కృతమస్తి పాపగ్ం సర్వస్మాన్మోద్ధృతో ముఞ్చ
తస్మాత్ । ఇన్ద్రస్య గృహా వసుమన్తో వరూథినస్తానహగ్ం
సుమనసః ప్రపద్యే । అమృతాహుతిమమృతాయాం జుహో

మ్యగ్నిం పృథివ్యామమృతస్య జిత్యై తయాఽనన్తం కామ
మహం జయాని ప్రజాపతిర్యం ప్రథమో జిగాయాగ్నిమగ్నౌ
స్వాహా । అన్నవత ఇత్యేషా । అరిష్టా అస్మాకం వీరాస్సన్తు
మా పరాసేచి మే ధనమ్ । భూమిర్భూమిమగాన్మాతా మాత
రమప్యగాత్ । భూయాస్మ పుత్రైః పశుభిర్యో నో ద్వేష్టి స
భిద్యతామ్ । వాస్తోష్పత ఇతి ద్వే । వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న
ఏధి గోభిరశ్వేభిరిన్దో । అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రా
న్ప్రతి నో జుషస్వ । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యా
విశన్ । సఖా సుశేవ ఏధినః । శివగ్ం శివమ్ ॥ ౧౫ ॥

అభిరక్షతు భిద్యతాగ్ం షట్చ ॥ ౧౫ ॥

కూర్కురస్సుకూర్కురః కూర్కురో వాలబన్ధనః ।
ఉపరిష్టాద్యదేజాయ తృతీయస్యా ఇతో దివః । శౌలబ ఇత్త
ముపాహ్వాయథార్జీక్షాచ్ఛ్యమశ్వబలః । అధోరామ ఉలుమ్బల
స్సారమేయో హ ధావతి సముద్రమవచాకశత్ । బిభ్రన్నిష్కం
చ రుక్మం చ శునామగ్రగ్ం సుబీరిణః । సుబీరిణ సృజ సృజ
శునక సృజైక వ్రాత్య సృజచ్ఛత్ । తత్సత్యం యత్త్వేన్ద్రో౽

బ్రవీద్ధానాస్నాస్నశయన్వేతి తా స్వగ్గ్ంస్వాశయిత్వాఽఽగచ్ఛన్తం
త్వాఽబ్రవీఽవిక్ష హా౩ ఇత్యవిక్షగ్గ్ం హీతి వరం వృణీష్వేతి
కుమారమేవాహం వరం వృణ ఇత్యబ్రవీర్వ్యగృహ్య బాహూ
ప్లవస్తై ద్యామవ చాకశత్ । భిభ్రన్నిష్కం చ రుక్మం చ
శునామగ్రగ్గ్ం సుబీరిణః । సుబీరిణ సృజ సృజ శునక సృజైక
వ్రాత్య సృజచ్ఛత్ । తత్సత్యం యత్తే సరమా మాతా లో
హితః పితా । అమీ ఏకే సరస్యకా అవధావతి తృతీయస్యా
ఇతో దివః । తేకశ్చ ససర మత్తణ్డశ్చ తూలశ్చ వితూలశ్చా
ర్జునశ్చ లోహితశ్చ । దులాహనామ వో మాతా మన్థాకో
హవః పితా । స్వం తత్హా హంతి చక్రీ వో న సీసరీదత । ఛద్ర
పేహి సీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర। సమత్వావృషా
ణః పదో న సీసరీదత । ఛద్రపేహి సీసరమ సారమేయనమస్తే
అస్తు సీసర । శ్వానమిచ్ఛావఽద్రన్న పురుషంఛత్। ఏతే తే-
ప్రేతి దృశ్యేతే సమానవసనే ఉభే । తే అహాగ్ సారమేణ-
మునతేనావహన్స్మర్యులూఖలే।హతశ్శంఖోహతశ్శంఖ పితాహత
శృఙ్గికుతుర్వ్యాకః।అఘ్యాస్వాగ్గ్ంస్థపతిర్హతః। బుధిర్బోధః ప్రబోధ

స్వాహో మాతరిశ్వా। తే తే ప్రాణాన్థ్సఏరిష్యన్తి మాభైషీర్న మరిష్యసి । జగ్ధోమశకో జగ్ధా వితృష్టిర్జగ్ధో వ్యధ్వరస్స్వాహా జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశకో జగ్ధావితృష్టిస్స్వాహా జగ్ధావితృష్టి ర్జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశకస్స్వాహా ॥

పితా౽వహన్మృల్యలూఖలేపంచ చ ॥౧౬॥

ఇన్ద్ర జహి దన్దశూకం పతత్రిణం యస్సరీసృపః । దంష్ణన్తం చ దశన్తం చ సర్వాగ్ం స్తానిన్ద్ర జమ్భయ స్వాహా । అప్సుజాత సరే వృద్ధ దేవానామపి హా స్త్ర్య । త్వమగ్న ఇన్ద్ర ప్రేషితస్స నో మా హిగ్ంసీ స్స్వాహా । త్రాణమసి పరిత్రాణమసి పరిధిరసి । అన్నేన మనుష్యాగ్ం స్త్రాయసే తృణైః పశూన్గర్తేన సర్పాన్ యజ్ఞేన దేవాన్థ్స్వధయా పితౄన్థ్స్వాహా । తథ్సత్యం యత్తే౽మావాస్యాయాం చ పౌర్ణమాస్యాం చ విషబలిగ్ం హరన్తి సర్వ ఉదర సర్పిణః । తత్తే ప్రేరతే త్వయి సంవిశన్తి త్వయి నస్సత స్త్వయి సద్భోభ్య వర్షాభ్యో నః పరిదేహి । నమో అస్తు సర్పేభ్య ఇతి తిస్రః । నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే పార్థివా

యే ఆన్తరిక్ష్యా యే దివ్యా యే దిశ్యాః । తేభ్య ఇమం బలిగ్ం హరిష్యామి తేభ్య ఇమం బలిమహార్షమ్ । తక్షక వైశాలేయ ధృతరాష్ట్రైరావత స్తే జీవా స్త్వయి నస్సత స్త్వయి సద్భ్యో వర్షాభ్యో నః పరిదేహి । ధృతరాష్ట్రైరావత తక్షక వైశాలేయస్తే జీవా స్త్వయి నస్సత స్త్వయి సద్భ్యో వర్షాభ్యో నః పరిదేహి । అహిగ్ంస్తాతిబల స్తే జీవా స్త్వయి నస్సత స్త్వయి సద్భ్యో వర్షాభ్యో నః పరిదేహి । అతిబలాహిగ్ంస స్తే జీవా స్త్వయి నస్సత స్త్వయి సద్భ్యో వర్షాభ్యో నః పరిదేహి । యే దన్దశూకాః పార్థివాస్తాగ్ం స్త్వమితః పరోగవ్యూత్యాం నివేశయ । సన్తి వై నశ్శ్వఫినస్సన్తి దణ్డినస్తే నో నేద్దినస్తాన్నైర్ద్యుయమస్మాన్ హినసాత । సమీచీ నామాసి ప్రాచీ దిక్తస్యాస్తే మో నామస్థేతి ద్వాదశ పర్యాయాః । అవ శ్వేతపదా జహి పూర్వేణ చాపరేణ చ । సప్త చ మానుషీరిమాస్తిస్రశ్చ రాజబన్ధవీః । న వై శ్వేతస్యాధ్యాచారేఽహిర్జఘాన కంచన । శ్వైతాయ వైదర్వ్యాయ నమో నమశ్శ్వైతాయ వైదర్వ్యాయ ॥ దిశ్యా రాజబన్ధవీర్దేవ చ ॥౧౭॥

పరమేష్ఠ్యసి పరమాం మా॒గ్ం శ్రియం గమయ ప్రత్యవరూఢో నో హేమన్తః । ప్రతి క్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు । ప్రతి ప్రజాయాం ప్రతి తిష్ఠామి భవ్యే । ఇహ ధృతిరిహ విధృతిరిహ రన్తిరిహ రమతిః । స్యోనా పృథివి బడిత్థా పర్వతానామిత్రి ద్వే । ఆ త్వా వహన్తు హరయస్సచేతసశ్శ్వేతైరశ్వైస్సహ కేతుమద్భిః । వాతాజిరైర్మమ హవ్యాయ శర్వోప స్పృశతు మీఢ్వాన్మీఢుషే స్వాహోపస్పృశతు మీఢుషీ మీఢుష్యై స్వాహా జయన్తోపస్పృశ జయన్తాయ స్వాహా భవాయ దేవాయ స్వాహా శర్వాయ దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ స్వాహా పశుపతయే దేవాయ స్వాహా రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహా భీమాయ దేవాయ స్వాహా మహతే దేవాయ స్వాహా భవస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహేశానస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యై స్వాహా

రుద్రస్య దైవస్య పత్న్యై స్వాహోగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై
స్వాహా భీమస్య దైవస్య పత్న్యై స్వాహా మహతో దైవస్య
పత్న్యై స్వాహా జయన్తాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే
సుహుతహుత ఆహుతీనాం కామానాగ్ం సమర్ధయిత్రే స్వాహా।
స్వస్తి నః పూర్ణముఖః పరిక్రామతు గృహపా ఉపస్పృశ
గృహపాయ స్వాహా గృహప్యుపస్పృశ గృహప్యై స్వాహా
ఘోషిణ ఉపస్పృశత ఘోషిభ్యస్స్వాహా శ్వాసిన ఉపస్పృ
శత శ్వాసిభ్యస్స్వాహా విచిన్వన్త ఉపస్పృశత విచిన్వద్భ్యః
స్వాహా ప్రపున్వన్త ఉపస్పృశత ప్రపున్వద్భ్యస్స్వాహా
సమశ్నన్త ఉపస్పృశత సమశ్నద్భ్యస్స్వాహా దేవసేనా
ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యస్స్వాహా యా ఆఖ్యాతా యాశ్చా
నాఖ్యాతా దేవ సేనా ఉపస్పృశత దేవ సేనాభ్యస్స్వాహా
ద్వార♦పా ఉపస్పృశ ద్వార♦పాయ స్వాహా ద్వార♦పుయుపస్పృశ
ద్వార♦పైయ్యై స్వాహాఽన్వాసారిణ ఉపస్పృశతాన్వాసారిభ్యః
స్వాహా నిషఙ్గిన్నుపస్పృశ నిషఙ్గిణే స్వాహా నమో నిషఙ్గిణే

♦ ద్వారా

ఇషుధిమతే క్షేత్రస్య పతినా నయమిత్రి ద్వే ॥ ౧౮ ॥

పరమేష్ఠ్యసి పరమాంమష్ఠా ॥ ౧౮ ॥

యన్మే మాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః పితా♦వృఙ్క్తామాఽఽభురన్యోఽవపద్యతామముష్మై స్వాహా । యాస్తిష్ఠన్తియా ధావన్తియా ఆర్ద్రోఘ్నీః పరితస్థుషీః । అద్భిర్విశ్వస్య భర్త్రీభిరన్తరన్యం పితుర్దధేఽముష్మై స్వాహా । యన్మే పితామహీ ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః పితామహో♦వృఙ్క్తామాఽఽభురన్యోఽవ పద్యతామముష్మై స్వాహా । అన్తర్దధే పర్వతైరన్తర్మహ్యా పృథివ్యా । ఆభిర్దిగ్భిరనన్తాభిరన్తరన్యం పితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా । యన్మే ప్రపితామహీ ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః ప్రపితామహో♦వృఙ్క్తామాఽఽభురన్యోఽవ పద్యతామముష్మై స్వాహా । అన్తర్దధ ఋతుభిరహోరాత్రైస్సుసన్ధిభిః । అర్ధమాసైశ్చ మాసైశ్చాన్తరన్యం ప్రపితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా । యే చైహ

♦ వృఙ్క్తామాభురన్యోఽవపద్యతామితి కేచిత్

పితరో యే చ నేహ యాగ్ంశ్చ విద్మ యాగ్ం ఉ చ న
ప్రవిద్మ । అగ్నే తాన్ వేత్థ యది తే జాతవేదస్తయా
ప్రత్తగ్గ్ంస్వధయా మదన్తు స్వాహా । స్వాహా పిత్రే । పిత్రే
స్వాహా । స్వాహా పిత్రే । పిత్రే స్వాహా । స్వధా స్వాహా ।
అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా । ఏష తేత
తమధుమాగ్ం ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావానగ్నిశ్చ పృథివీ చ
తావత్యస్య మాత్రా తావతీం త ఏతాం మాత్రాం దదామి
యథాఽగ్నిరక్షితోఽనుపదస్త ఏవం మహ్యాం పిత్రేఽక్షితోఽ
నుపదస్తస్స్వధా భవ తాంత్వగ్గ్ం స్వధాం తైస్సహోప
జీవర్చస్తే మహిమైష తే పితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మి
స్సరస్వాన్ యావాన్ వాయుశ్చాన్తరిక్షం చ తావత్యస్య
మాత్రా తావతీం త ఏతాం మాత్రాం దదామి యథా
వాయురక్షితోఽనుపదస్త ఏవం మహ్యాం పితామహాయాక్షి
తోఽనుపదస్తస్స్వధా భవ తాం త్వగ్గ్ం స్వధాం తైస్స
హోపజీవ సామాని తే మహిమైష తే ప్రపితామహ మధు
మాగ్ం ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావానాదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ

తావత్యస్య మాత్రా తావతీం త ఏతాం మాత్రాం దదామి యథాఽఽదితోఽక్షితోఽనుపదస్త ఏవం మహ్యం ప్రపితామహాయాక్షితోఽనుపదస్తస్స్వధా భవ తాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్సహోపజీవ యజూగ్ంషి తే మహిమా ॥ ౧౯ ॥

అముష్మై స్వాహా స్వధా స్వాహైకం చ ॥ ౧౯ ॥

పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మైషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే । మార్జయన్తాం మమ పితరో మార్జయన్తాం మమ పితామహా మార్జయన్తాం మమ ప్రపితామహా మార్జయన్తాం మమ మాతరో మార్జయన్తాం మమ పితామహ్యో మార్జయన్తాం మమ ప్రపితామహ్యః । ¹ ఏతత్తే తతాసౌ యే చ త్వామన్వేతత్తే పితామహాసౌ యే చ త్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహాసౌ యే చ త్వామన్వేతత్తే మాతరసౌ యాశ్చ త్వామన్వేతత్తే పితామహ్యసౌ యాశ్చ త్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహ్యా

¹ అస్మిన్వాక్యే మమేతిపదం కేచిన్నాధీయతే

స్తా యాశ్చ త్వామను । మార్జయన్తాం మమ పితర
ఇత్యేతే। యేచవో త్ర యేచాస్మాస్వాశగ్ంసన్తే యాశ్చవో ఽత్ర
యాశ్చాస్మాస్వాశగ్ంసన్తే తే చ వహన్తాం తాశ్చ వహన్తాం
తృప్యన్తు భవన్తస్తృప్యన్తు భవత్యస్తృప్యత తృప్యత తృప్యత।
పుత్రాన్పౌత్రానభితర్పయన్తీరాపో మధుమతీరిమాః । స్వధాం
పితృభ్యో అమృతం దుహానా ఆపో దేవీరుభయాగ్ంస్తర్ప
యన్తు ।తృప్యతతృప్యత తృప్యత ।ప్రాణేనివిష్టోఽమృతంజుహో
మిబ్రహ్మణిమఆత్మాఽమృతత్వాయ। యాం జనాః ప్రతినన్దన్తి
రాత్రిం ధేనుమివాయతీమ్ । సంవత్సరస్య యా పత్నీ సా నో
అస్తు సుమఙ్గలీ స్వాహా । వహ వపాం జాతవేదః పితృభ్యో
యత్రైనాన్ వేత్థ నిహితాన్పరాకే । మేదసః కూల్యా ఉప
తాన్త్స్రవన్తు సత్యా ఏతా ఆశిషస్సన్తు కామైస్స్వాహా । యాం
జనాః ప్రతినన్దన్తీత్యేషా । ఇయమేవ సా యా ప్రథమా
వ్యౌచ్ఛదితి తిస్రః । ఏకాష్టకాం పశ్యత దోహమానామన్నం
మాగ్ంసవద్ఘృతవత్స్వధావత్ । తద్బ్రాహ్మణైరతిపూతమనన్త

1 అస్మిన్వాక్యే మమేతిపదం కేచిన్నాధీయతే

పత్న్యయ్యామముష్మిన్లోకే స్ఫీతిం గచ్ఛతు మెపితృభ్యస్స్వాహా । క్షాల్లూఖలా గ్రావాణో ఘోషమక్రత హవిః కృణ్వన్తః పరివత్సరీణమ్ । ఏకాష్టకే సుప్రజా వీరవన్తో వయగ్గం స్యామపతయో రయీణామ్ । ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానా సంవత్సరస్య పత్నీ దుదుహే ప్రపీనా । తం దోహముపజీవాథ పితరస్సహస్రధారమముష్మిన్లోకే స్వాహా ॥ ౨౦ ॥

ఆయతీం ప్రపీనైకం చ ॥ ౨౦ ॥

ఉక్థ్యశ్చాత్యతిరాత్రశ్చ సాద్యస్క్రిశ్ఛన్దసా సహ । అపూపఘృతాహుతే నమస్తే అస్తు మాగ్ంసపిప్పలే స్వాహా । భూః పృథివ్యగ్నినర్చాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । భువో వాయునాఽన్తరిక్షేణ సామ్నాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । స్వర్దివాఽఽదిత్యేన యజుషాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । జనదద్భిరథర్వాఙ్గిరోభిరముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । రోచనాయాజిరాయాగ్నయే దేవజాతవే స్వాహా । కేతవే మనవే బ్రహ్మణే దేవజాతవే స్వాహా । స్వధా స్వాహాఽగ్నయే కవ్యవాహ

నాయ స్వధాస్వాహా। అన్నమివ తే దృశే భూయాస్తం వస్త్ర
మివ తే దృశేభూయాస్తం విత్తమివ తే దృశే భూయాసఘ్మా
శేవ తే దృశే భూయాసగ్గ్ం శ్రీద్ధేవ తే దృశే భూయాస్తగ్గ్ం
సగ్గ్ స్రవన్తుదిశో మహీంస్సమాంధావన్తు సూనృతాః। సర్వే
కామా అభియన్తు మా ప్రియా అభిరక్షన్తు మా ప్రియాః।
యశోఽస్మియశ్శోఽహం త్వయి భూయాసమసౌ। అజ్యాఽన్యజ్యా
వభిత్ర ఇత్యేషా। అధ్వనామధ్వపతె స్వస్తిమా సంపారయ।
అయం వామశ్వినారథోమా దుఃఖ మా సుఖరిషత్। అరిష్ట
స్స్వస్తి గచ్ఛతు వివిఘ్న న్పృతనాయతః। అశ్వోఽసి హయో
స్యత్యోఽసి నరోస్యర్వాఽసి సప్తిరసి వాజ్యసి వృషాఽసి నృ
మణా అసి యయుర్నామాస్యాదిత్యానాం పత్వాఽన్విహి।
హస్తియశసమసి హస్తియశసీ భూయాస్తం వహ కాల వహ
శ్రియం మాఽభివహ। ఇన్ద్రస్యత్వా వజ్రేణాభి నిదధామ్యసౌ।
అవ జిహ్వక నిజిహ్వకావ త్వా హవిషాయజే। తథ్సత్యం
యదహం బ్రవీమ్యధరో మదసౌ వద్యాఖ్యాస్వాహా। ఆ తే వాచ
మాస్యాం దద్ద ఆమనసస్యాగ్గ్ం హృదయాదధి। యత్రయత్ర

త్రే వాజ్ఞిహిఃత్రా తాం త్ర ఆదదే। తథ్సత్యం యద్దహం బ్రవీ
మ్యధర్తో మత్పద్యస్వాసా ॥ ౨౧ ॥

సూనృతా హవిషా యజె చత్వారి చ ॥ ౨౧ ॥

యా త ఏషా రరాట్యా తనూర్మన్యోర్మృధ్రస్య
నాశినీ। తాం దేవా బ్రహ్మచారిణో వినయన్తు సుమేధసః।
యత్త ఏతన్ముఖేఽమతగ్ం రరాటముదివ విధ్యతి। వి తే క్రోధం
నయామసి గర్భమశ్వతర్యా ఇవ। అవజ్యామివ ధన్వనో
హృదో మన్యుం తనోమి తే। ఇన్ద్రాపాస్య పలిగమన్యేభ్యః
పురుషేభ్యోఽన్యత్రమత్। యద్దహం ధనేన ప్రపణగ్ం
శ్చరామి ధనేన దేవా ధనమిచ్ఛమానః। తస్మిన్సోమో రుచ
మాదధాత్వగ్నిరిన్ద్రో బృహస్పతిశ్చస్వాహా। పరి త్వా గిరే
రమిహం పరి భ్రాతుః పరిష్వసుః। పరి సర్వేభ్యో జ్ఞాతిభ్యః
పరిషీతః క్వేష్యసి। శశ్వత్పరికుపితేన సంక్రామేణావిచ్ఛిదా।
ఉలేన పరిషీతోఽసి పరిషీతోఽస్యులేన। ఆవర్తన వర్తయేత్యే
షా। ఆవర్తనే నివర్తన ఆవర్తన నివర్తనాయ స్వాహా।
అనుషాఽహ్వాదనుహ్వాద్యో నివర్తోఽ ప్రా న్యవీవృతత్।

ఐన్ద్రః పరిక్రోశో వః పరిక్రోశతు సర్వతః । యద్దిమామత్రిష న్యాధ్వా అదేవా దైవవత్తరమ్ । ఇన్ద్రః పాశేన సిక్త్వా వో మహ్యామిద్వ్యశమానయాథాస్వాహా । యది వృక్షాద్యద్యన్త రిక్షాత్ఫలమభ్యపతత్తద్వాయురేవ । యత్రాస్పృక్షత్తనువం యత్రివాస ఆపో బాధన్తాం నిర్ఋతిం పరాచైః । యే పక్షిణః పతయన్తి బిభ్యతో నిర్ఋతైస్సహ । తే మా శివేన శగ్మేన తేజసోన్దన్తు వర్చసా । దివోను మాం బృహతో అన్తరిక్షాదపాగ్ం స్తోకో అభ్యపతచ్ఛివేన । సమహామిన్ద్రి యేణ మనసాఽహమాగాం బ్రహ్మణా సంపృచ్ఛానస్సుకృతా కృతేన । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నె స త్వం నో అగ్నె త్వమగ్నే అయాఽసి ప్రజాపతే । సమ్రాజం చ వ్యాహృతీర్విహృతాః । ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాంను గాదపరో అర్థమేతమ్ । శతం జీవన్తు శరదః పురూచీస్తిరో మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ॥ ౨౨ ॥

క్షేమ్యసి పరాచైరష్టౌ చ ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణేన పఞ్చదశాయుదాః ఏకవిగ్ంశతిరాగన్త్రి

దశ యోగేయోగే త్రయోదశ సుశ్రవస్సుశ్రవసమష్టౌ పరి
త్వాఽగ్న ఇమగ్ం స్తోమమాయుష్యమేకాన్న విగ్ంశతి
ర్మయి పర్వతపూరుషగ్ం షోడశ త్రైయ్యై విద్యాయా
అష్టాదశ ధాతా దదాతు నో రయిమేకవిగ్ంశతిరశ్మా భవ
షోడశ మా తే కుమారం త్రయోవిగ్ంశతిర్నక్తంచారిణశ్చ
తుర్దశ యద్భ్వామిష్షడ్విగ్ం శతిః కూర్కురః పఞ్చవిగ్ం
శతిరిన్ద్ర జహి ద్వావిగ్ంశతిః పరమేష్ఠ్యసి పశుమామష్టౌ
యస్మై మాతా పృథివీ త్రే పాత్రమె కవిగ్ం శతి రుక్థ
శ్చ త్రయోవిగ్ం శతిర్యా త ఏషాఽష్టావిగ్ం శతిర్ద్వా
విగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణేన ధాతోక్థ్యశ్చ ద్వావిగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణేనపర్వతేన.

హరిః ఓమ్

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

ఇత్యేకాగ్ని కాణ్డే ద్వితీయప్రశ్నః

ఏకాగ్ని కాణ్డశ్చ సమాప్తః.

త్రయాణాంపతింయజతం బృహంతం। అస్మిన్నర్ధేన్నృతమ్మ
వాజసాతౌ । ప్రజాపతిం ప్రథమజామృతస్య । యజామదేవ
మధినో బ్రవీతు ॥

ప్రజాపతేత్వం నిధిపాః పురాణః। దేవానాం పితాజనితా
ప్రజానాం । పతిర్విశ్వస్య జగతః పరస్పాః । హవిర్నో దేవ
విహవేజుషస్వ ॥

తవ్వే మేలోకాః ప్రదిశోదిశశ్చ। పరావతోనివత ఉద్వ
తశ్చ । ప్రజాపతే విశ్వ సృజ్జీవధన్య ఇదంనో దేవ । ప్రతిహర్య
హవ్యమ్ ॥

ప్రజాపతిం ప్రథమం యజ్ఞియానాం । దేవానామగ్రే
యజతం యజధ్వం । సనోదదాతుద్రవిణగ్ం సువీర్యం।
రాయస్పోషం విష్యతు నాభిమస్మే ॥

యోరాయ ఈశే శతదాయ ఉక్థ్యః । యః పశూ
నాగ్ం రక్షితా విష్ఠితానాం। ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య।
సహస్రధామాజుషతాగ్ం హవిర్నః ॥

అషాఢంయుత్సుపృతనా సుప్రక్షిం । సువర్షామప్స్వాం

వృజినస్య గోపాం। భరేషుజాగ్ం సుక్షితిగ్ం సుశ్రవసం। జయం
తం త్వా మనుమదేమసోమ ॥

త్వగ్ం సోమక్రతుభిస్సుక్రతుర్భూః । త్వం దక్షైస్సు
దక్షో విశ్వవేదాః । త్వం వృషా వృషత్వేభిర్మహిత్వా ।
ద్యుమ్నేభిర్ద్యుమ్న్యభవోనృచక్షాః ॥

యా తే ధామాని హవిషా యజన్తి తా తే విశ్వా పరిభూ
రస్తు యజ్ఞంగయస్ఫానః ప్రతరణస్సువీరోఽవీరహా ప్రచరా
సోమదుర్యాన్ ॥

త్వమిమా ఓషధీస్సోమవిశ్వాః। త్వమపో అజనయ
స్త్వంగాః । త్వమాతతంథోర్వన్తరిక్షం । త్వం జ్యోతిషా విత
మోవవర్థ ॥

యా తే ధామాని దివియా పృథివ్యామ్ । యాపర్వతే
ష్వోషధీష్వప్సు। తేభిర్నో విశ్వైస్సుమనా అహేడన్। రాజం
త్సోమ ప్రతిహవ్యా గృభాయ ॥

ఆన్నో విశ్వే అస్క్రగమన్తు దేవాః । మిత్రో అర్యమా

మావరుణస్సజోషాః । భువన్ యథానో విశ్వే వృధాసః ।
కరంత్సుసహా విథురన్న శవః ॥

శంనో దేవా విశ్వదేవా భవంతు । శగ్ం సరస్వతీ సహ
ధీభిరస్తు । శమభిషాచశ్శమురాతిషాచః । శంనో దివ్యాః పార్థి
వాశ్శంనో అప్యాః ॥

యే సవితుస్సత్యసవస్య విశ్వే । మిత్రస్య వ్రతే వరు
ణస్య దేవాః । తే సౌభగం వీరవద్గోమదప్నః । దధాతన
ద్రవిణం చిత్రమస్మే ॥

అగ్నే యాహి దూత్యం వారిషేణ్యః । దేవాగ్ం అచ్ఛా
బ్రహ్మ కృతా గణేన । సరస్వతీం మరుతో అశ్వినాపః । యక్షి
దేవాన్రత్నధేయాయ విశ్వాన్ ॥

ద్యౌః పితః పృథివి మాతరధ్రుక్ । అగ్నే భ్రాతర్వసవో
మృడతా నః । విశ్వ ఆదిత్యా అదితే సజోషాః । అస్మభ్యగ్ం
శర్మ బహులం వియంత ॥

విశ్వే దేవాశ్శృణుతేమగ్ం హవం మే । యే అంతరిక్షే

య ఉపసద్యావిష్ఠ । యే అగ్నిజిహ్వా ఉత వాయజత్రాః ।
ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషిమాదయధ్వమ్ ॥

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయె నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమెద్యౌశ్శర్మ పృథివీ శర్మవిశ్వమిదం జగత్ । శర్మచన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణా

పాన్నా మామాహాసిష్టం మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తంమాదేవా అవన్తు శోభాయైపితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

పృథివీ సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే। సాగ్నిగ్ం సమింధే। తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా। యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా ॥

అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే। తామహమిత్యాదిపూర్వవత్ ॥ ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహమిత్యాది—॥ ప్రాజాపత్యామెసమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహామేఽసిస్వాహా ॥

శం నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శం న స్తపతు సూర్యః । అహాని శం భవన్తు నశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషా నో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః। శివా

నశ్శన్త్వమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి । మా తే వ్యోమ
సందృశి । ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమద్వాస్తుమన్తో భూయాస్మ
మా వాస్తోశ్ఛిథ్స్మహ్యవాస్తుస్స భూయాద్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి
యం చ వయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయా
స్మమా ప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిథ్స్మహ్య ప్రతిష్ఠస్స భూయాద్యోఽస్మా
న్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆవాతవాహి భేషజం వివా
తవాహి యద్రపః । త్వగ్ం హి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత
ఈయసే । ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరాపరావతః ॥
దక్షం మె అన్య ఆవాతు పరాన్యో వాతు యద్రపః । యద్దదో
వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో దేహి
జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆవహ వాత
ఆవాతు భేషజమ్ । శంభూర్మయోభూర్నో హృదే ప్రణ ఆయూ
గ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే సగు
స్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే భువః
ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే

ప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్యే ఓం ప్రపద్యే।
అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చయయా
వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తిమాన్తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని।
ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మా మా
హాసిష్టం మయిమేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో
దధాతు మయి మేధాం మయిప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం
దధాతు మయిమేధాం మయి ప్రజాంమయి సూర్యో భ్రాజో
దధాతు ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభ
గేభిః।తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృథివీ
ఉతద్యౌః। కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదా వృధస్సఖా।
కయా శచిష్ఠయా వృతా। కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్ం
హిష్ఠో మత్సదన్ధసః। దృఢా చిదారుజే వసు। అభీషుణస్సఖీనా
మవితా జరితౄణామ్। శతం భవాస్యూతిభిః। వయస్సుపర్ణా
ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః। అప
ధ్వాంతమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవ
బద్ధాన్ ॥ శం నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శం

యోర్భిసృవస్సునః। ఈశానా వార్యాణాం క్షయంతీశ్చర్షణీనాం। అపోయాచామిభేషజం। సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టియం చ వయం ద్విష్మః। ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ। ఆపోజన యథాచనః॥ పృథివీ శాన్తా సాగ్నినా శాన్తా సామేశాన్తా శుచగ్ం శమయతు। అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమయతు। ద్యౌశ్శాన్తా సాదిత్యేన శాన్తాసామే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు॥ పృథివీశాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తి ద్యౌశ్శాన్తి ర్దిశశ్శాంతి రవాంతర దిశాశ్శాంతి రగ్ని శ్శాంతి ర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్యశ్శాన్తి శ్చన్ద్రమా శ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తిర్వనస్ప తయశ్శాన్తి గౌశ్శాన్తి రజాశాన్తి రశ్వశ్శాన్తిః పురుష శ్శాన్తిర్బ్రహ్మశాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవ శాన్తి

శ్శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః। తయాహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా
మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిం కరోమి శాన్తిర్మే అస్తు
శాన్తిః। ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్ర
ద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మా
మాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా
సత్యం ధర్మశ్చైతాని మా మా హాసిషుః। ఉదాయుషా స్వా
యుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా
మమృతాగ్ం అను। తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్ర
ముచ్చరత్। పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నం
దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ
శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీ
తాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। య ఉద
గాన్మహతోఽర్ణవాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాథ్స
మా వృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు।
బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారి
తేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేన మహదన్తరిక్షం

దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తదహం
ధారయాణి మామద్వేదోఽధి విస్రసత్ । మేధామనీషే మా
విశతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యైసర్వమాయుర
యాణి సర్వమాయురయాణి ॥ ఆభిర్గీర్భిర్యదతో న ఊనమా
ప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహి
గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠ భాజో అధ తేస్యామ । బ్రహ్మ
ప్రావాదిష్మ తన్నో మాహాసీత్ । ఓమ్శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః

వసన్తేనర్తునా దేవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ ।
రథన్తరేణ తేజసా । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । గ్రీష్మేణ దేవా
ఋతునా । రుద్రాః పఞ్చదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసా
బలమ్ । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । వర్షాభిర్ ఋతునాఽఽ
దిత్యాః । స్తోమేసప్తదశే స్తుతమ్ ॥ వైరూపేణ విశౌజసా ।
హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । శారదేనర్తునా దేవాః । ఏకవిగ్ం
శఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేన శ్రియాశ్రియమ్ । హవిరిన్ద్రే
వయోదధుః । హేమన్తేనర్తునా దేవాః । మరుతస్త్రిణవే
స్తుతమ్ । బలేన శక్వరీస్సహః । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః ।

శైశిరేణర్తునా దేవాః। త్రయస్త్రిగ్ంశేఽమృతగ్గ్ం స్తుతమ్।
సత్యేన రేవతీః క్షత్రమ్। హవిరిన్ద్రే వయోదధుః ॥

సిగ్ంహే వ్యాఘ్ర ఉత యా పృదాకౌ। త్విషిరగ్నౌ
బ్రాహ్మణే సూర్యే యా। ఇన్ద్రం యా దేవీసుభగా జజాన।
సా న ఆగన్వర్చసా సంవిదానా। యా రాజన్యే దున్దుభావాయతా
యామ్। అశ్వస్య క్రన్దే పురుషస్య మాయా। ఇన్ద్రం యా
దేవీ సుభగా జజాన। సా న ఆగన్వర్చసా సంవిదానా। యా
హస్తిని ద్వీపిని యా హిరణ్యే। త్విషిరశ్వేషు పురుషేషు గోషు॥
ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన। సా న ఆగన్వర్చసా సంవిదానా।
రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే। వాతే పర్జన్యే వరుణస్య
శుష్మే। ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన। సా న ఆగన్వర్చసా
సంవిదానా। రాడసి విరాడసి। సంరాడసి స్వరాడసి। ఇన్ద్రాయ త్వా
తేజస్వతే తేజస్వన్తగ్గ్ం శ్రీణామి। ఇన్ద్రాయ త్వౌజస్వత ఓజ
స్వన్తగ్గ్ం శ్రీణామి॥ ఇన్ద్రాయ త్వా పయస్వతే పయస్వన్తగ్గ్ం
శ్రీణామి। ఇన్ద్రాయ త్వాఽఽయుష్మత ఆయుష్మన్తగ్గ్ం
శ్రీణామి। తేజోఽసి। తత్తే ప్రయచ్ఛామి। తేజస్వదస్తు మేము

ఖమ్ । తేజస్త్వచ్ఛిరో అస్తు మే । తేజస్త్వాఀ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ।
తేజసా సంపిపృగ్ధిమా । ఓజోఽసి । తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥
ఓజస్వదస్తు మేముఖమ్ । ఓజస్త్వచ్ఛిరో అస్తు మే । ఓజస్త్వాఀ
విశ్వతః ప్రత్యఙ్ । ఓజసాసంపిపృగ్ధిమా । పయోఽసి । తత్తే
ప్రయచ్ఛామి । పయస్వదస్తుమేముఖమ్ । పయస్త్వచ్ఛిరో
అస్తు మే । పయస్త్వాఀ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ । పయసా సం పిపృ
గ్ధిమా ॥ ఆయురసి । తత్తేప్రయచ్ఛామి । ఆయుష్మదస్తు
మేముఖమ్ । ఆయుష్మచ్ఛిరో అస్తు మే । ఆయుష్మాఀ విశ్వతః
ప్రత్యఙ్ । ఆయుషాసంపిపృగ్ధిమా । ఇమమగ్న ఆయుషే
వర్చసే కృధి । ప్రియగ్ం రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతే
వాస్మై అదితే శర్మయచ్ఛ । విశ్వే దేవాజరదష్టిర్యథాఽసత్ ॥
ఆయురసి విశ్వాయురసి । సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ।
యతో వాతో మనోజవాః । యతః క్షరన్తి సిన్ధవః । తాసాం
త్వా సర్వాసాగ్ం రుచా । అభిషిఞ్చామివర్చసా । సముద్ర
ఇవాసిగ్రహ్మనా । సోమ ఇవాస్యదాభ్యః । అగ్నిరివ విశ్వతః
ప్రత్యఙ్ । సూర్య ఇవజ్యోతిషావిభూః ॥ అపాంయోద్రవణే

రసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి । అపాం య ఊర్మౌ రసః తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ । ఓజసే వీర్యాయ గృహ్ణామి । అపాం యో మధ్యతో రసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ । పుష్ట్యై ప్రజననాయ గృహ్ణామి । అపాం యో యజ్ఞియో రసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయణాయ । ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥

హరిః ఓమ్

ఆపస్తంబ గృహ్యసూత్రమ్

ప్రథమః పటలః, ప్రథమః ఖండః

అథ కర్మాణ్యాచారాద్యానిగృహ్యంతఉదగయనపూర్వపక్షాహఃపుణ్యాహేషు కార్యాణి యజ్ఞోపవీతినా ప్రదక్షిణం పురస్తా దుద గ్వోపక్రమ స్తథాఽపవర్గోఽపరపక్షే పిత్ర్యాణి ప్రాచీనావీతినా ప్రసవ్యం దక్షిణతోఽపవర్గో నిమిత్తావేక్షాణినైమిత్తికా న్యగ్నిమిధ్వా ప్రాగగ్రై ర్దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి ప్రాగుదగగ్రై ర్వా దక్షిణాగ్రైః పిత్ర్యేషు దక్షిణాప్రాగగ్రై ర్వోత్తరేణాగ్నిం దర్భాంత్సగ్ంస్తీర్య ద్వంద్వం న్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి దేవసంయుక్తాని సకృ దేవమనుష్యసంయుక్తాన్యేకైకశః పితృసంయుక్తాని పవిత్రయో స్సగ్ంస్కార ఆయామతః పరీమాణం ప్రోక్షణీసగ్ంస్కారః పాత్రప్రోక్ష ఇతిదర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రేఽప ఆసిచ్యోదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం త్రిరుత్పూయ సమం ప్రాణై

హుత్వోత్తరేణాగ్నిం దర్భేషు సాదయిత్వా దర్భైః ప్రచ్ఛా
ద్య బ్రాహ్మణం దక్షిణతో దర్భేషు నిషా ద్యాజ్యం విలా ప్యాప
రేణాగ్నింపవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరు
ప్యోదీచోఽంగారా న్నిరూహ్య తేష్వధిశ్రిత్య జ్వలతావద్యు
త్య ద్వి దర్భాగ్రే ప్రత్యస్య త్రిః పర్యగ్ని కృత్వోదగుద్వా
స్యాంగారా న్ప్రత్యూహ్యోదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పున రా
హారం త్రిరుత్పూయ పవిత్రే అనుప్రహృత్య ॥ ౧ ॥

ద్వితీయః ఖండః

యేనజుహోతి తదగ్నౌ ప్రతితప్య దర్భైస్సంమృజ్య పునః
ప్రతితప్య ప్రోక్ష్య నిధాయ దర్భా నద్భి స్సగ్ం స్పృశ్యాగ్నౌ
ప్రహరతి శమ్యాః పరిధ్యర్థే వివాహోపనయనసమావర్తన సీ
మంతచౌళగోదానప్రాయశ్చిత్తే ష్వగ్నిం పరిషిఞ్చ త్యదితేఽను
మన్యస్వేతిదక్షిణతః ప్రాచీనమనుమతేఽనుమన్యస్వేతిపశ్చా దు
దీచీనగ్ం సరస్వతేఽనుమన్య స్వేత్యుత్తరతః ప్రాచీనం దేవసవితః
ప్రసువేతి సమంతం పైతృకేషు సమంత మేవ తూష్ణీ మిధ్మమా
ధాయాఘారా వాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీ మ థా

జ్యభాగౌ జుహోత్యగ్నయే స్వాహేత్యుత్తరార్ధపూర్వార్ధే సోమాయ స్వాహేతి దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే సమం పూర్వేణ యథోపదేశం ప్రధానాహుతీర్హుత్వా జయాభ్యాతానాన్రాష్ట్రభృతః ప్రాజాపత్యాంవ్యాహృతీర్వ్యాహృతా స్సౌవిష్టకృతీమిత్యుపజుహోతి. యదస్యకర్మణోత్యరీరిచం యద్వా న్యూన మిహాకరం అగ్నిష్ట త్స్విష్టకృ ద్విద్వాంత్సర్వగ్గ్ స్విష్టగ్ం సుహుతం కరోతుస్వాహేతిపూర్వవత్పరిషేచన మన్వమగ్గ్ంస్థాః ప్రాసావీరితి మంత్రసన్నామో లౌకికానాం పాకయజ్ఞశబ్ద స్తత్ర బ్రాహ్మణావేక్షో విధిర్ద్విర్జుహోతి ద్విర్నిమాష్టి ద్విః ప్రాశ్నాత్యుత్సృప్యాచామతి నిర్లేఢీతిసర్వఋతవో వివాహస్య శైశిరౌమాసౌ పరిహాప్యోత్తమం చ నైదాఘగ్ం సర్వాణి పుణ్యోక్తాని నక్షత్రాణి తథా మంగళాన్యావృతశ్చాస్త్రీభ్యః ప్రతీయేరన్నిన్వకాభిః ప్రసృజ్యంతే తే వరాః ప్రతినందితాః ॥ ౨ ॥

తృతీయః ఖండః

మఘాభిర్గావోగృహ్యంతేఫల్గునీభ్యాంవ్యూహ్యతే యాం కామయేత దుహితరం ప్రియా స్యాదితి తాం నిష్ట్యాయాం

ద ద్యాత్త్రిప్రమేవ భవతి నేవ తు పున రాగచ్ఛతీతి బ్రాహ్మణా వేక్షో విధి రిన్వకాశబ్దో మృగశిరసి నిష్ట్యాశబ్దః స్వాతౌ వివాహే గా గృహేషు గా స్తయా వర మతిథివ దర్హయే ద్యోస్యాపచిత స్త మితర ద్వైతావ ద్గోరాలంభస్థాన మతిథిః పితరో వివాహశ్చ న ష్టాగ్ం రుదంతీం నిష్క్రాంతాం వరణే పరివర్జయేద్దత్తాం గుప్తాం ద్యోతా మృషభాం శరభాం వినతాం వికటాం ముండాం మండూషికాగ్ం సాంకారికాం రాతాం పాలీం మిత్రాగ్ం స్వనుజాం వర్ష కారీంచ వర్జయేన్నక్షత్రనామా నదీనామా వృక్షనామాశ్చ గర్హితాః సర్వాశ్చ రేఫలకారోపాంతా వరణే పరివర్జయేచ్ఛక్తి విషయే ద్రవ్యాణి ప్రతిచ్ఛన్నాన్యుపనిధాయ బ్రూయాదుపస్పృశేతి నానాబీజాని సగ్ంస్పృష్టాని వేద్యాః పాగ్ంసూన్ క్షేత్రా ల్లోష్టగ్ం శకృచ్ఛ్మశానలోష్టమితి పూర్వేషా ముపస్పర్శనే యథాలింగ మృద్ధి రుత్తమం పరిచక్షతే బంధుశీలలక్షణ సంపన్నా మరోగా ముపయచ్ఛేత బంధుశీలలక్షణసంపన్న శ్శ్రుతవా నరోగ ఇతి వరసంప ద్యస్యాం మనశ్చక్షుషో ర్నిబంధ స్తస్యా మృద్ధి ర్నేతర దాద్రియేతే త్యేకే ॥ ॥ 3 ॥

ద్వితీయః పటలః, చతుర్థః ఖండః

సుహృదస్సమవేతా న్మంత్రవతో వరాన్ ప్రహిణుయా త్ప్రానాదితో ద్వాభ్యామభిమంత్రయేతస్వయందృష్ట్వాతృతీయాం జపే చ్చతుర్థ్యా సమీక్షే తాంగుష్ఠే నోపమధ్యమయాచాంగుల్యా దర్భగ్ం సంగృహ్యోత్త రేణ యజుషా తస్యాభ్రువోరంతరగ్ం సమ్మృజ్య ప్రతీచీనం నిరస్యే త్ప్రాప్తే నిమిత్త ఉత్తరాం జపే ద్యుగ్మాంథ్సమవేతా న్మంత్రవత ఉత్తరయాద్భ్యః ప్రహిణుయాదుత్త రేణ యజుషా తస్యాశ్శిరసి దర్భేణ్వాంనిధాయ తస్మిన్నుత్తరయా దక్షిణం యుగచ్ఛిద్రం ప్రతిష్ఠాప్యచ్ఛిద్రే సువర్ణముత్తరయాఽంతర్ధాయో త్తరాభిః పంచభిస్స్నపయిత్వో త్తరయాఽహతేన వాససా చ్ఛాద్యోత్తరయా యోక్త్రేణ సంనహ్యత్యథైనా ముత్తరయా దక్షిణేహస్తే గృహీత్వాఽగ్ని మభ్యానీయాపరేణాగ్ని ముదగగ్రం కటమాస్తీర్య తస్మిన్నుప విశత ఉత్తరో వరోఽగ్నే రుపసమాధానా ద్యాజ్యభాగాంతేఽథైనామాదితో ద్వాభ్యా మభిమంత్రయేతాథాస్యైదక్షిణేన నీచాహస్తేన దక్షిణ ముత్తానగ్ం హస్తంగృహ్ణీయాద్యదికామయేత

స్త్రీ రేవ జనయేయమిత్యంగులీ రేవగృహ్ణీయాద్యది కామయేత పుగ్ంస ఏవ జనయేయ మిత్యంగుష్ఠ మేవ సోఽభీ వాంగుష్ఠమభీవ లోమాని గృహ్ణాతి గృభ్ణామిత ఇత్యేతాభి శ్చతసృభి రథైనా ముత్త రేణాగ్నిం దక్షిణేన పదా ప్రాచీ ముదీచీం వా దిశమభి ప్రక్రమయ త్యేకమిష ఇతి సఖేతి స ప్తమే పదే జపతి॥ ॥౪॥

పంచమః ఖండః

ప్రాగ్ఘోమాత్ప్రదక్షిణమగ్నిం కృత్వా యథాస్థాన ముపవిశ్యాన్వారబ్ధాయా ముత్తరా ఆహుతీర్జుహోతిసోమాయజనివిదే స్వాహే త్యేతైః ప్రతిమంత్ర మథైనా ముత్త రేణాగ్నిం దక్షిణేనపదాఽశ్మానమాస్థాపయ త్యాతిష్ఠేత్యథాస్యాఅంజలావుపస్తీర్య ద్విర్లాజా నోప్యాభిఘారయతి తస్యాసోదర్యోలాజానావపతీ త్యేకే జుహోతీయంనారీత్యుత్తరాభి స్తిసృభిః ప్రదక్షిణమగ్నిం కృత్వాఽశ్మాన మాస్థాపయతి యథా పురస్తాద్ధోమశోచ్చత్తరయా పునః పరిక్రమణ మాస్థాపనగ్ం హోమశోచ్చత్తరయా పునః పరిక్రమణం జయాదిప్రతిపద్య తే పరిషేచనాంతం కృత్వోత్తరాభ్యాం యోక్త్రం విముచ్యతాం తతః ప్రవాహా

యేత్ప్రివాహరయేత్సమో ప్యైతమగ్ని మనుహరంతి నిత్యో ధార్యోఽనుగతో మంథ్యశ్శ్రోత్రియాగారాద్వాఽఽహార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః ప్రత్యుర్వాఽనుగతేఽపిహో త్తరయా జుహుయా న్నోపవసే దుత్తరారథస్యోత్తం భనీవాహా వుత్తరాభ్యాం యునక్తి దక్షిణమగ్రే ఆరోహతీ ముత్తరాభిరభిమంత్రయతే సూత్రే వర్త్మనోర్వ్యవస్తృణాత్యుత్తరయా నీలం దక్షిణస్యాం లోహిత ముత్తరస్యాం తే ఉత్తరాభి రభియాతి తీర్థస్థాణుచతుష్పథ వ్యతిక్రమేచోత్తరాం జపేత్ ॥ ౫ ॥

షష్ఠః ఖండః

నావ ముత్తరయాఽనుమంత్రయతే న చ నావ్యాగ్ంస్తరతీ వధూః పశ్యేత్త్రీర్ణోత్తరాంజపే చ్ఛ్మశానాధివ్యతిక్రమేభాండే రథే వారిష్టేఽగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధాయా ముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కరోతి క్షీరిణా మన్యేషాం వా లక్షణ్యానాం వృక్షాణాం నదీనాం ధన్వనాం చ వ్యతిక్రమ ఉత్తరే యథాలింగం జపే ద్గృహానుత్తరయా సంకాశయతి వాహా ఉత్తరాభ్యాం వి

ముంచతిదక్షిణ మగ్రే లోహితం చర్మానడుహం ప్రాచీన గ్రీవ
ముత్తరలోమమధ్యేఽగారస్యోత్తరయాఽఽస్తీర్యగృహాన్ ప్ర
పాదయన్నుత్తరాం వాచయతి దక్షిణేన పదా నచ దేహళీ మభి
తిష్ఠత్యుత్తర పూర్వే దేశేఽగారస్యాగ్నేరుపసమాధానా ద్యా
జ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వాజయాది
ప్రతిపద్య తేపరిషేచనాంతం కృత్వోత్తరయా చర్మణ్యుపవిశత
ఉత్తరోవరోఽథాస్యాః పుగ్ంస్వోర్జీవపుత్రాయాః పుత్రమంక
ఉత్తర యోపవేశ్య తస్మై ఫలాన్యుత్తరేణ యజుషా ప్రదా
యోత్తరేజపిత్వా వాచంయచ్ఛత(త్యా)ఆనక్షత్రేభ్యఉదితేషు
నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవా దిశ ముప నిష్క్రమ్యోత్తరాభ్యాం
యథాలింగం ధ్రువ మరుంధతీం చ దర్శయతి॥ ॥ ౬ ॥

తృతీయః పటలః, సప్తమః ఖండః

అథైనామాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన యాజయతి పత్న్యవ
హంతి శ్రపయిత్వాఽభిఘార్య ప్రాచీన ముదీచీనంవోద్వా
స్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్యాగ్నే రుపసమాధానా ద్యాజ్యభాగాం
తేఽన్వారబ్ధాయాగ్ం స్థాలీపాకా జ్జుహోతి సకృదుపస్తరణాభి

ఘారణే ద్విరవదా నమగ్ని ర్దేవతా స్వాహాకార ప్రదానో ఽపివా
సకృదుపహత్య జుహుయాదగ్ని స్స్విష్టకృ ద్ద్వితీయ స్సకృదుప
స్తరణావదానే ద్వి రభిఘారణం మధ్యాత్పూర్వ స్యావదానం
మధ్యే హోమ ఉత్తరార్ధా దుత్తరస్యోత్తరార్ధపూర్వార్ధే హో
మోలేపయోః ప్రస్తరవత్తూష్ణీం బర్హిరగ్నావఽగ్నౌ ప్రహరతి
సిద్ధముత్తరం పరిషేచనం తేన సర్పిష్మతా బ్రాహ్మణం భోజయే
ద్యోస్యాపచితస్తస్మా ఋషభం దదాత్యేవ మత ఊర్ధ్వం దక్షిణా
పర్జ ముపోషితాభ్యాం పర్వసు కార్యః పూర్ణపాత్రస్తు దక్షిణే
త్యేకే సాయం ప్రాతరత ఊర్ధ్వగ్ం హస్తేనైతే ఆహుతీ
తండులైర్యవైర్వా జుహుయా త్స్థాలీపాకవద్దైవతగ్ం సౌరీ పూ
ర్వాహుతిః ప్రాతరిత్యేక ఉభయతః పరిషేచనం యథాపురస్తా
త్పార్వణేనాతోఽన్యానికర్మాణి వ్యాఖ్యాతాన్యాచారాద్యానిగృ
హ్యంతె యథోపదేశం దేవతా అగ్నిగ్ం స్విష్టకృతంచాంతరే
ణావిశ్రుతమాతిథ్యం వైశ్వదేవె విశ్వేదేవాః పౌర్ణమాస్యాం
పౌర్ణమాసీ యస్యాం క్రియతె ॥ ౮ ॥

అష్టమః ఖండః

ఉపాకరణే సమాపనే చ ఋషిర్యః ప్రజ్ఞాయతే సదసస్పతి
ర్ద్వితీయస్త్రియా౽నుపేతేన క్షారలవణావరాన్నసగ్ంసృష్టస్య
చ హోమం పరిచక్షతే యథోపదేశం కామ్యాని బలయశ్చ సర్వ
త్రస్వయం ప్రజ్వలితే౽గ్నా వుత్తరాభ్యాగ్ం సమిధావాదధ్యా
దాపన్మాశ్రీ శ్శ్రీర్మాగాదితి వై తదహ ర్విజానీయా ద్యదహ
ర్భార్యామావహతే త్రిరాత్రముభయోరధశ్శయ్యా బ్రహ్మ
చర్యం క్షారలవణవర్జనం చ తయోశ్శయ్యామంతరేణ దండో
గంధలిప్తో వాససా సూత్రేణ వా పరివీత స్తిష్ఠతి తం చతుర్థ్యా
ఉపరరాత్ర ఉత్తరాభ్యా ముత్థాప్య ప్రక్షాళ్య నిధాయాగ్నే
రుపసమాధానా ద్యాజ్యభాగాంతే౽న్వా రబ్ధాయా ముత్తరా
ఆహుతీర్హుత్వా జయాదిప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా
ఉపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య తస్యా శ్శిరస్యాజ్యశేషా ద్వ్యా
హృతిభి రోంకారచతుర్థీభి రాసీయోత్త్రభ్యాం యథాలిం
గం మిథస్సమీక్షోత్త్రరయాజ్య శేషేణ హృదయదేశౌ సం
మృజ్యోత్త్రరాస్తిస్రోజపిత్వా శేషగ్ం సమావేశనే జపే దన్యో

స్త్రైనా మభి మంత్రయేత యదా మలవద్వాసాస్స్యా దథైనాం బ్రాహ్మణ ప్రతిషిద్ధాని కర్మాణి సగ్ంశాస్తి యాంమలవద్వాససమిత్యేతాని రజసః ప్రాదుర్భావా త్స్నాతామృతుసమావేశన ఉత్తరాభి రభిమంత్రయతే. ॥ ౮ ॥

నవమః ఖండః.

చతుర్థి ప్రభృత్యాషోడశీ ముత్తరాముత్తరాం యుగ్మాం ప్రజానిశ్రేయస మృతుగమన ఇత్యుపదిశం త్యర్థప్రాధ్వస్య పరిక్షువే పరికాసనే చాప ఉపస్పృశ్యోత్తరే యథా లింగం జపేదేవమిత్రైర్యథాలింగం చిత్రియం వనస్పతిగ్ంశకృదీతిగ్ంసిగ్వాతగ్ం శకుని మిత్యభ యోహార్దయసగ్ం సర్గేష్వస్త్రిరాత్రావరం బ్రహ్మచర్యం చరిత్వా స్థాలీపాకగ్గ్ం శ్రపయిత్వాఽగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాం తేఽన్వారబ్ధాయాగ్ం స్థాలీపాకాదుత్తరాఆహుతీహుత్వా జయాదిప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా స్విద్ధిం వాచయిాత్వస్తి ష్యేణేతిత్రిస్సప్తైర్యవైః పాత్రాంపరికిరతి యదివారుణ్యాసి వరుణాత్త్వా నిష్క్రీణామి యది సౌమ్యాసి సోమాత్త్వా నిష్క్రీణామీతిశ్వోభూత

ఉత్తరయోర్ధ్వాప్యోత్తరాభిస్తిసృభిరభిమంత్ర్యోత్తరయా ప్రతిచ్ఛన్నాగ్ంహస్తయోరాబధ్య శయ్యాకాలే బాహుభ్యాం భర్తారం పరిగృహ్ణీయాదుపధాన లింగయా వశ్యో భవతి సపత్నీ బాధనంచైతేనైవ కామేనోత్తరేణానువాకేన సదాదిత్యముపతిష్ఠతే యత్నొ గృహీంతామన్యాం వా బ్రహ్మచర్య యుక్తః పుష్కర సంవర్తమూలైరుత్తరైర్యథాలింగమంగాని సంమృజ్య ప్రతీచీనం నిరస్యేద్వ్యథూవాస ఉత్తరాభిరేత ద్విదే దద్యాత్ ॥ ॥ ౯ ॥

తురీయః పటలః, దశమః ఖండః

ఉపనయనం వ్యాఖ్యాస్యామోగర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణ ముపనయీతగర్భైకాదశేషురాజన్యంగర్భద్వాదశేషువైశ్యం వసంతోగ్రీష్మశ్శరదిత్యృతవో వర్ణానుపూర్వ్యేణ బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వాఽఽశిషో వాచయిత్వా కుమారం భోజయిత్వా ఽనువాకస్య ప్రథమేన యజుషాపస్సగ్ంసృజ్యోష్ణాశ్శీతాస్వాసీ యోత్తరయా శిర ఉనత్తి త్రీగ్ంస్త్రీన్ దర్భా నంతర్ధాయోత్తరాభిశ్చతసృభిః ప్రతిమంత్రం ప్రతిదిశం ప్రవపతి వపంత

ముత్తరయాఽను మంత్రయతే దక్షిణతో హోతా బ్రహ్మచారీ వాఽఽనడుహే శకృత్పిండే యవాన్నిధాయ తస్మిన్ కేశానుప హ్యాత్తరయోదుంబర మూలే దర్భస్తంబేవా నిదధాతిస్నాత మగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే పాలాశీగ్ం సమిధ ముత్తరయాఽఽధాప్యోత్తరేణాగ్నిందక్షిణేన పదాఽశ్మానమాస్థా పయత్యా తిష్ఠేతి వాసస్సద్యః కృత్తోత ముత్తరాభ్యామభిమం త్ర్యోత్తరాభి స్తిసృభిః పరిధాప్య పరిహితం ముత్తరయాఽను మంత్రయతేమౌంజీంమేఖలాం త్రివృతాం త్రిః ప్రదక్షిణముత్త రాభ్యాం పరివీయాజిన ముత్తర ముత్తర యోత్తరేణాగ్నింద ర్భాంత్సగ్ంస్తీర్య తేష్వేనముత్తరయాఽవస్థాప్యో దకాంజలి మస్మా అంజలా వాసీయోత్తరయా త్రిః ప్రోక్ష్యోత్తరైర్దక్షి ణేహస్తే గృహీత్వోత్తరై ర్దేవతాభ్యః ప్రదా యోత్తరేణ యజుషోపనీయ సుప్రజా ఇతి దక్షిణే కర్ణేజపతి. ॥ ౧౦ ॥

ఏకాదశః ఖండః

బ్రహ్మచర్యమాగామితి కుమార ఆహ పృష్టం పరస్య ప్రతివచనం కుమారస్య శేషం పరోజపతి పృత్యగాశిషంచైనం

వాచయత్యుక్త మాజ్యభాగాంత మత్రైన ముత్తరా ఆహుతీ
ర్హావయిత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వా
ఉపరేణాగ్నిం ముదగగ్రం కూర్చం నిధాయ తస్మిన్నుత్తరేణ
యజుషోపనేతోపవిశతి పురస్తాత్ప్రత్యఙ్ఙాసీనః కుమారో దక్షిణే
న పాణినా దక్షిణం పాదమన్వారభ్యాహ సావిత్రీం భో అను
బ్రూహీతి తస్మా అన్వాహ తత్సవితురితి పచ్ఛోఽర్ధర్చశః
తతస్సర్వాం వ్యాహృతీర్విహృతాః పాదాదిష్వంతేషు వా తథా
ఽర్ధర్చయో రుత్తమాం కృత్వాస్యాం కుమార ఉత్తరేణ
మంత్రేణోత్తరమోష్ఠముపస్పృశతే కర్ణా వుత్తరేణ దండ
ముత్తరేణాదత్తే పాలాశో దండో బ్రాహ్మణస్య నైయగ్రోధ
స్కంధజోఽవాజగ్రో రాజన్యస్య బాదర ఔదుంబరో వా వైశ్య
స్య వార్క్ష దండ ఇత్యవర్ణ సంయోగే నైక ఉపదిశంతి
స్మృతంచమఇత్యేతద్వాచయిత్వాగురవేవరందత్వోదాయుషే
త్యుత్థాయోత్తరై రాదిత్య ముపతిష్ఠతే యంకామయేతనాయం
మచ్ఛిద్యేతేతి తముత్తరయా దక్షిణేహస్తే గృహీయాత్రి
హ మేతమగ్నిం ధారయంతి క్షారలవణ వర్జనంచ పరిత్వే.

పరిమృజ్య తస్మిన్నుత్తరైర్మంత్రైస్సమిధ ఆదధ్యా దేవమన్య స్మిన్నపి సదారణ్యా దేధానా హృత్యోత్తరయా సగ్ంశాస్తి వాసశ్చతుర్థీ ముత్తరయాఽఽదత్తేఽన్యత్పరిధాప్య ॥ ౧౧ ॥

పంచమః పటలః, ద్వాదశః ఖండః

వేదమధీత్య స్నాస్యన్ ప్రాగుదయాద్వ్రజం ప్రవిశ్యాం తర్లోమ్నా చర్మణా ద్వారమపిధాయాస్తే నైనమే తదహ రాదిత్యోఽభితపే న్మధ్యందినేఽగ్నేరుప సమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే పాలాశీగ్ం సమిధ ముత్తరయాఽఽధాయాప రేణా గ్నింకటిపరకాయాంవోపవిశ్యోత్తరయాక్షురమభిమంత్ర్యోత్త రేణ యజుషా వప్త్రే ప్రదాయాపాగ్ం సగ్ంసర్జ నాద్యా కేశ నిధానాత్సమానం జఘనార్ధే వ్రజస్యోపవిశవిస్రస్య మేఖలాం బ్రహ్మచారిణే ప్రయచ్ఛతి తాగ్ం స ఉత్తరేణ యజుషోదుం బర మూలే దర్భస్తంబేవోపగూహ త్యేవం విహితాభి రేవాద్భి రుత్తరాభిష్షడ్భిస్స్నాత్వోత్తర యోదుంబరేణ దతో ధావ తే స్నానీయోచ్ఛాదిత స్నాతఉత్తరేణ యజుషాఽహత మంతరం వాసః పరిధాయ సార్వసురభిణా చందనేనోత్తరై ర్దేవతా

భ్యః ప్రదాయోత్తరయాఽనులిప్య మణిగ్ం సౌవర్ణగ్ం సోపధానగ్ం సూత్రోతముత్తరయోదపాత్రే త్రిః ప్రదక్షిణం పరిప్లావ్యోత్తరయా గ్రీవా స్వాబధ్యైవ మేవబాదరం మణిం మంత్రవర్జగ్ం సవ్యే పాణావాబధ్యాహత ముత్తరంవాసో రేవతీస్త్వేతి సమానం తస్య దశాయాం ప్రవర్తౌ ప్రబధ్య దర్భ్యామాధాయాజ్యేనాభ్యానాయ స్నాత్రా ఆహుతీ ర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా తాభి రేవ దక్షిణే కర్ణ ఆబధ్నీతే తాభిస్సవ్య ఏవముత్తరై ర్యథాలింగగ్ం స్రజశ్శిరస్యాంజనమాదర్శావేక్షణముపానహౌ ఛత్రం దండమితివాచం యచ్ఛత్యానక్షత్రేభ్య ఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీం వాదిశ ముపనిష్క్రమ్యోత్తరేణార్ధర్చేనదిశ ఉపస్థా యోత్తరేణ నక్షత్రాణి చంద్రమసమితి రాతినా సంభాష్య యథార్థం గచ్ఛతి. ॥ ౧౨ ॥

త్రయోదశః ఖండః

అథైతదపరంతూష్ణీమేవ తీర్థేస్నాత్వాతూష్ణీగ్ంసమిధమాదధాతి యత్రాస్మా అపచితిం కుర్వంతి తత్కూర్చ ఉప

రాజాస్థపతిర్వాచపః పాద్యా ఇతి ప్రాహోత్తరయాఽభిమంత్ర్య దక్షిణంపాదం పూర్వం బ్రాహ్మణాయ ప్రయచ్ఛేత్సవ్యగ్ం శూద్రాయప్రక్షాళయితారముపస్పృశ్యోత్తరేణయజుషాఽఽత్మానం ప్రత్యభిమృశేత్కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్య మృణ్మయేనాహరణీయా ఆప ఇతి ప్రాహోత్తరయాఽభిమంత్ర్యాంజలావేకదేశ ఆనీయమాన ఉత్తరం యజుర్జపేచ్ఛేషం పురస్తాన్నినీయమానముత్తరయాఽనుమంత్రయతే దధిమధ్వితి సగ్ం సృజ్య కాంస్యేన వర్షీయసాఽపిధాయ కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్య మధుపర్క ఇతి ప్రాహ త్రివృతమేకే ఘృతం చ, పాఙ్క్తమేకే ధానాస్సక్తూం శ్చోత్తరాభ్యామభిమంత్ర్య యజుర్భ్యామప ఆచామతి పురస్తాదుపరిష్టాచ్చోత్తరయాత్రిః ప్రాశ్యానుకంప్యాయ ప్రయచ్ఛేత్ప్రతిగృహ్యైవ రాజా స్థపతిర్వా పురోహితాయ గౌరితి గాం ప్రాహోత్తరయాఽభిమంత్ర్య తస్యైవపాగ్ం శ్రపయిత్వోపస్తీర్ణాభిఘారితాం మధ్యమేనాంతమేనవా పలాశపర్ణేనోత్తరయా జుహోతి యద్యుత్సృజేదుపాగ్ంశూత్తరాం జపిత్వోముత్సృజతేత్యుచ్చైరన్నం ప్రోక్తముపాగ్ంశూత్త

శైరభిమంత్ర్యోంకల్పయ తేత్యుచ్చైరాచార్యాయ ర్త్విజే శ్వశురాయ రాజ్ఞ ఇతి పరిసంవత్సరాదుపతిష్ఠద్భ్య ఏతత్కార్యగ్ం సకృత్ప్రవక్త్రే చిత్రాయ ॥ ౧౩ ॥

షష్ఠః పటలః, చతుర్దశఃఖండః

సీమంతోన్నయనం ప్రథమే గర్భే చతుర్థే మాసి బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా ఽఽశిషో వాచయిత్వాగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వాఽపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య త్రేణ్యాశలల్యా త్రిభిర్దర్భపుంజీలైశ్శలాలుగ్లప్సేనేత్యూర్ధ్వగ్ం సీమంతమున్నయతి. వ్యాహృతీభిరుత్తరాభ్యాం చ గాయతమితి వీణాగాథినౌ సగ్ంశాస్త్యుత్తరయోః పూర్వా సాల్వానాం బ్రాహ్మణానామితరా నదీనిర్దేశశ్చ యస్యాం వసంతి యువా విరూఢానాబధ్య వాచం యచ్ఛత్యా నక్షత్రేభ్య ఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీం వా దిశముపనిష్క్రమ్య వత్సమన్వారభ్య వ్యాహృతీశ్చ జపిత్వా వాచం విసృజేత్. పుగ్ంసువనం వ్యక్తే గర్భే తిష్యేణ న్యగ్రోధస్య యా ప్రాచ్య

దీచీవా శాఖా తతస్సవృషణాగ్ంశుంగా మాహృత్య సీమంత
వదగ్నేరుపసమాధానాద్యనవస్నాతయా కుమార్యా దృష
త్పుత్రే దృషత్పుత్రేణ పేషయిత్వా పరిప్లావ్యాపరేణాగ్నిం
ప్రాచీముత్తానాం నిపాత్యోత్తరేణ యజుషాఽంగుష్ఠేన దక్షిణే
నాసికాఛిద్రేఽపినయతి పుమాంసం జనయతి క్షిప్రగ్ం సువన
మనాప్రీతేనశరావేణానుస్రోతసముదక మాహృత్యపత్తస్తూర్యం
తీం నిధాయ మూర్ధణ్ ఛోష్యంతీముత్తరేణ యజుషాఽభి
మృశ్యై తాభిరద్భిరుత్తరాభిరవోక్షేద్యది జరాయు న పతే
దేవం విహితాభిరేవాద్భిరుత్తరాభ్యామవోక్షేత్ ॥ ౧౪ ॥

పంచదశఃఖండః

జాతం వాత్సప్రేణాభిమృశ్యోత్తరేణ యజుషోపస్థఆధా
యోత్తరాభ్యామభిమంత్రణం మూర్ధన్యవఘ్రాణం దక్షిణేకర్ణే
జాపో నక్షత్రనామచ నిర్దిశతి తద్రహస్యం భవతి మధుఘృత
మితి సగ్ంసృజ్యతస్మిన్దర్భేణ హిరణ్యం నిష్టర్క్యంబధ్వాఽవ
ధాయోత్తరైర్మంత్రైః కుమారం ప్రాశయిత్వోత్తరాభిః పంచభి
స్నాపయిత్వా దధిఘృతమితి సగ్ంసృజ్యకాంస్యేన పృష

దాజ్యం వ్యాహృతీభిరోంకారచతుర్థాభిః కుమారం ప్రాశయి
త్వాఽద్భిశ్చైనగ్ం సగ్ంసృజ్య గోష్ఠే నినయేదుత్తరయా
మాతురుపస్థఆధాయోత్తరయాదక్షిణగ్ంస్తనంప్రతిధాప్యోత్త
రాభ్యాం పృథివీమభిమృశ్యోత్తరేణ యజుషాసంవిష్టముత్తరేణ
యజుషా శిరస్త ఉదకుంభం నిధాయ సర్షపాన్ ఫలీకరణమిశ్రా
నంజలినోత్తరైస్త్రిస్త్రిః ప్రతిస్వాహాకారగ్ం హుత్వా సగ్ం
శాస్తి ప్రవిష్టే ప్రవిష్ట ఏవతూష్ణీమగ్నావావపతేత్యేవమహ
రహరానిర్దశతాయా దశమ్యాముత్థితాయాగ్ం స్నాతాయాం
పుత్రస్య నామ దధాతి పితామాతేతి ద్వ్యక్షరం చతురక్షరం
వా నామ పూర్వమాఖ్యాతోత్తరం దీర్ఘాభినిష్ఠానాంతం ఘోష
వదాద్యంతరంతస్థమపివా యస్మింత్స్వృత్యుపసర్గస్స్యాత్తద్ధి ప్రతి
ష్ఠితమితిహి బ్రాహ్మణమయుజాక్షరం కుమార్యాః ప్రవాసా
దేత్య పుత్రస్యోత్తరాభ్యామభిమంత్రణం మూర్ధన్యవఘ్రాణం
దక్షిణే కర్ణే ఉత్తరాన్మంత్రాన్ జపేత్కుమారీముత్తరేణ
యజుషాఽభిమంత్రయతే ॥ ॥ ౧౫ ॥

షోడశః ఖండః

జన్మనోఽధిషష్ఠే మాసి బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వాఽఽశిషో వాచయిత్వా దధిమధుఘృతమోదనమితి సగ్ంసృజ్యోత్తరైర్మంత్రైః కుమారం ప్రాశయేత్ *తైత్తిరీయేణ మాగ్ంసేనేత్యేకే జన్మనోఽధితృతీయే వర్షే చౌళం పునర్వస్వోర్బ్రాహ్మణానాం భోజనముపాయనవత్సీమంతవదగ్నేరుపసమాధానాద్యాపరేణాగ్నిం ప్రాంచముపవేశ్య త్రేణ్యా శలల్యా త్రిభిర్దర్భపుంజీలైః శలాలుగ్లప్సేనేతి తూష్ణీం కేశాన్వినీయ యథర్షి శిఖా నిదధాతి యథా వైషాం కులధర్మస్స్యాదపాగ్ంసగ్ంసర్జనాద్యా కేశనిధానాత్సమానం క్షురం ప్రక్షాళ్య నిదధాతి తేన తద్వ్యహం కర్మ నివృత్తిర్వరం దదాత్యేవం గోదానమన్యస్మిన్నపి నక్షత్రే షోడశే వర్షేఽగ్నిగోదానో వా స్యాత్సంవత్సరం గోదానవ్రతమిత్యేక ఉపదిశంత్యేతావన్నానా సర్వాన్ కేశాన్వాపయతే। ఉదకోపస్పర్శనమితి ఛందోగాః ॥ ॥ ౧౬ ॥

సప్తమః పటలః, సప్తదశః ఖండః

దక్షిణాప్రత్యక్ప్రవణమగారావకాశముద్ధృత్య పాలాశేన

* తైత్తిరేణ

శమీమయేన వోదూహేన్నై తామేవదిశముత్తరయోదూహ
త్యేవం త్రిః క్లృప్తముత్తరయాఽభిమృశ్య ప్రదక్షిణగ్ం స్థూణా
గర్తాఖానయిత్వాఽభ్యంతరం పాగ్ం సూనుదుప్యోత్తరా
భ్యాం దక్షిణాం ద్వారస్థూణామవ దధాత్యేవమితరాం యథా
ఖాతమితరా అన్వవధాయ వంశమాధీయమానముత్తరేణ
యజుషాఽభిమంత్రయతే సమ్మితముత్తరైర్యథాలింగం పాలా
శగ్ంశమీమయం వేధ్మమాదీప్యోత్తరయాఽగ్నిముద్ధృత్యోత్త
రేణయజుషాఽగారం ప్రపాద్యోత్తర పూర్వదేశేఽగారస్యోత్త
రయాఽగ్నిం ప్రతిష్ఠాపయతి తస్మాద్దక్షిణముదధానాయతనం
భవతి తస్మిన్విషూచీనాగ్రాన్దర్భాంత్సగ్ం స్తీర్య తేషూత్తర
యా వ్రీహియవాన్యుప్య తతో౽దధానం ప్రతిష్ఠాపయతి తస్మి
న్నుత్తరేణ యజుషా చతుర ఉదకుంభానానయతి దీర్ఘముత్తర
యాఽనుమంత్రయతేఽగ్నేరుప సమాధానాద్యాజ్యభాగాంత
ఉత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచ
నాంతం కృత్వోత్తరేణ యజుషోదకుంభేన త్రిః ప్రదక్షిణ
మంతరతోఽగారం నివేశనం వా పరిషిచ్య బ్రాహ్మణాన్
భోజయేదపూపైస్సక్తుభిరోదనేనేతి ॥ ॥ ౧౭ ॥

అష్టాదశః ఖండః

శ్వగ్రహగృహీతం కుమారం తపోయుక్తో జాలేన ప్రచ్ఛాద్య కసం కింకిణిం వా ప్రాదయన్నద్వారేణ సభాం ప్రపాద్య సభాయా మధ్యే ఽధిదేవనముద్ధత్యావోక్ష్యోక్ష్యా స్న్యస్యాక్షేషూత్తానం నిపాత్య దధ్నా లవణమిశ్రేణాంజలి నోత్తరైరవోక్షేత్ప్రాతర్మధ్యందినే సాయమగదో భవతి. శంఖ నం కుమారం తపోయుక్త ఉత్తరాభ్యామభిమంత్ర్యోత్తరయోదకుంభేన శిరస్తోఽవనయేత్ప్రాతర్మధ్యం దినే సాయమగదో భవతి. శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యామస్తమితే స్థాలీపాకః పార్వణవదాజ్యభాగాంతే స్థాలీపాకాద్ధుత్వాఽంజలినోత్తరైః ప్రతిమంత్రం కింశుకాని జుహోత్యుత్తరాభిస్తిసృభిరారగ్వధమయ్యస్సమిధ ఆజ్యాహుతీరుత్తరా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా వాగ్యత స్సంభారా నాదాయ ప్రాచీముదీచీం వా దిశముపనిష్క్రమ్య స్థండిలం కల్పయిత్వా తత్ర ప్రాచీరుదీచీశ్చ తిస్రస్తిస్రో లేఖా లిఖిత్వాఽద్భి రుపనినీయతా సూత్తరయాసక్తూన్నివపతి తూష్ణీగ్ంసంపుష్కాధానా లాజా

నాంజనాభ్యంజనే స్థగరో శీరమిత్యుత్తరైరుపస్థాయాపః పరి షిచ్యాప్రతీక్షస్త్రూష్ణీమేత్యాప శ్వేత పదేత్యేతాభ్యాముదకుంభేన త్రిః ప్రదక్షిణమంతరతోఽగారం నివేశనం వా పరిషిచ్య బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ ॥ ॥ ౧౮ ॥

ఏకోనవింశః ఖండః

ధానాః కుమారాన్ప్రాశయంత్యేవ మత ఊర్ధ్వంయదశనీయస్య సక్తూనాం వైతం బలిం హరేదామార్గశీర్ష్యా మార్గశీర్ష్యాం పౌర్ణమాస్యామస్తమితే స్థాలీపాకోఽహోష్యమితి బలిమంత్రస్య సన్నామోఽత్రైనముత్సృజత్యనాహితాగ్నేరాగ్రయణం నవానాం స్థాలీపాకం శ్రపయిత్వాఽగ్రయణ దేవతాభ్యస్స్విష్టకృచ్చతుర్థాభ్యో హుత్వా తండులానాం ముఖం పూరయిత్వాగీర్త్వాఽచమ్యాదన పిండం సంవృత్యోత్తరేణ యజుషాఽగారస్తూపముద్వీధ్దేమంత ప్రత్యవరోహణముత్తరేణ యజుషా ప్రత్యవరుహ్యోత్తరైర్దక్షిణైః పార్శ్వైర్నవస్వస్తరే సంవిశంతి దక్షిణతః పితోత్తరామాతైవమవశిష్టానాం జ్యేష్ఠో జ్యేష్ఠోఽనంతరస్సగ్ం హాయోత్తరాభ్యాంపృథివీమభిమృశంత్యేవగ్ం

సంవేశనాదిత్రిరీశానాయస్థాలీపాకగ్ం శ్రపయిత్వా క్షైత్రపత్యం చ ప్రాచీముదీచీం వా దిశముపనిష్క్రమ్య స్థండిలం కల్పయిత్వా ఽగ్నేరుపసమాధానాద్యపరేణాగ్నిం ద్వే కుటీకృత్వా ॥ ౧౯ ॥

వింశః ఖండః

ఉత్తరయా దక్షిణస్యా మీశానమావాహయతి లౌకిక్యా వాచోత్తరస్యాం మీఢుషీం మధ్యే జయంతం యథోఢ ముదకాని ప్రదాయ త్రీనోదనాన్కల్పయిత్వాఽగ్నిమభ్యానీయోత్తరైరుపస్పర్శయిత్వోత్తరైర్యథా స్వమోదనేభ్యో హుత్వా సర్వతస్సమవదాయోత్తరేణ యజుషాఽగ్నిగ్ంస్విష్టకృతముత్తరేణ యజుషోపస్థాయోత్తరై స్సహౌదనాని పర్ణాన్యేకైకేన ద్వే ద్వే దత్వా దశ దేవసేనాభ్యోదశోత్తరాభ్యః పూర్వవదుత్తరైరోదనపిండం సంవృత్య పర్ణపుటేఽవధాయోత్తరేణ యజుషా వృక్ష ఆసజత్యత్రరుద్రాన్ జపేత్ప్రథమోత్తమౌ వాఽభిత ఏతమగ్నిం గాస్థాపయతి యథైనా ధూమః ప్రాప్నుయాత్తాగంధైర్దర్భగ్రుముష్టినాఽవోక్షతి వృషాణమేవాగ్రే గవాం మధ్యేఽనగ్నా క్షేత్రస్య పతిం యజత ఈశానవదావాహనం చతుర్షు సప్తసు వా పర్ణేషు నామాదేశం దధాతి

క్షిప్రం యజేతపాకో దేవ ఉత్తరాభ్యాముపతిష్ఠతే స్థాలీపాకం బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ తైస్త్రైపత్యంప్రాశ్నన్తి యే సనాభయో భవంతి యథా వైషాం కులధర్మస్స్యాత్ ॥ ౨౦ ॥

అష్టమః పటలః, ఏకవింశః ఖండః

మాసిశ్రాద్ధస్యాపరపక్షే యథోపదేశం కాలాశ్శుచీన్మంత్రవతోఽయోనిగోత్ర మంత్రాసంబంధాన్ అయుగ్మాగ్ంస్త్ర్యవరానన్నర్థావేక్షో భోజయేదన్నస్యోత్తరాభిర్జుహోత్యాజ్యాహుతీరుత్తరా ఏతద్వా విపరీతగ్ంసర్వముత్తరైరభిమృశేత్ క్లృప్తాన్వా ప్రతిపూరుషముత్తరేణ యజుషోపస్పర్శయిత్వా భుక్తవతోఽనువ్రజ్య ప్రదక్షిణీకృత్య ద్వైధం దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ంస్తీర్య తేషూత్తరైరపో దత్వోత్తరైర్దక్షిణాపవర్గాన్ పిణ్డాన్ దత్వా పూర్వవదుత్తరై రపోదత్వోత్తరైరుపస్థాయోత్తరయోదపాత్రేణ త్రిః ప్రసవ్యం పరిషిచ్య న్యుబ్జ్య పాత్రాణ్యుత్తరంయజురనవానం త్రిరవరార్ధ్యమావర్తయిత్వా ప్రోక్ష్య పాత్రాణి ద్వంద్వమభ్యుదాహృత్యసర్వతస్సమవదాయోత్తరేణ యజుషా శేషస్యగ్రాసవరార్ధ్యం ప్రాశ్నీయాద్యామో

ఘ్యాః పౌర్ణమాస్యా ఉపరిష్టాద్వ్యష్టకా తస్యామష్టమీం జ్యే
ష్ఠయా సంపద్యతే తామేకాష్టకేత్యాచక్షతే తస్యాస్సాయ
మాపకార్య మపూపంచతుశ్శరావం శ్రపయత్యష్టాకపాల
ఇత్యేకే ॥ ॥ ౨౧ ॥

ద్వావింశః ఖండః

పార్వణవదాజ్యభాగాంతేఽంజలి నోత్తరయాఽపూపా
జ్జుహోతి సిద్ధశ్శేషస్త్త మష్టధా కృత్వా బ్రాహ్మణేభ్యఉపహ
రతి. శ్వోభూతేదర్భేణగాముపాకరోతి పితృభ్యస్త్వాజుష్టాముపా
కరోమీతి తూష్ణీం పంచాజ్యాహుతీర్హుత్వాతస్యైవపాగ్ం
శ్రపయిత్వోపస్తీర్ణాభిఘారితాం మధ్యమేనాంతమేన వా పలాశ
పర్ణేనోత్తరయా జుహోతి మాగ్ంసౌదనముత్తరాభిః పిష్టాన్న
ముత్తరయాఽఽజ్యాహుతీ రుత్తరాస్స్విష్టకృత్ప్రభృతిసమాన
మాపిండనిధానా దన్వష్టకాయామేవైకే పిండనిధానముపది
శంత్యుత్తరేత దపరం దధ్న ఏవాంజలినా జుహోతియయాఽపూ
పమతఏవ యథార్థంమాగ్ంసగ్ం శిష్ట్వాశ్వోభూతేఽన్వష్టకాం

తస్యా మాసిశ్రాద్ధేన కల్పోవ్యాఖ్యాతస్సనిమిత్తోత్తరా
జపిత్వాఽర్ధం బ్రూయా ద్రథం లబ్ధ్వా యోజయిత్వా ప్రాంచ
మవస్థాప్యోత్తరయా రథచక్రే అభిమృశతి పత్నుసీవోత్తరేణ
యజుషాఽధిరూహ్యోత్తరయా ప్రాచీ ముదీచీం వా దిశమభి
ప్రయాయ యథార్థం యాయాదశ్వముత్తరై రారోహే
ద్ధస్తిన ముత్తరయా తాభ్యాం శేష ణేపూర్వవత్పృథివీమభిమృ
శేత్సంవాద మేష్యంత్సవ్యేనపాణినాఛత్రందణ్డంచాదత్తే॥౨౨॥

త్రయోవింశః ఖండః

దక్షిణేన ఫలీకరణముష్టిముత్తరయా హుత్వా గత్వోత్త
రాం జపేత్క్రుద్ధముత్తరాభ్యా మభిమంత్రయేత విక్రోధో భ
వత్యసంభవేప్సుః పరేషాం స్థూలాధారికాజీవచూర్ణానికారయి
త్వోత్తరయా సుప్తాయా స్సంబాధ ఉపవపే త్సిధ్యర్థే బభ్రు
మూత్రేణ ప్రక్షాళయీత సిద్ధ్యర్థే యదస్య గృహే పణ్యాంస్యో
త్తత ఉత్తరయా జుహుయాద్యం కామయేత నాయం మచ్ఛి
ద్యేతేతి జీవవిషాణే స్వం మూత్ర మానీయ సుప్త ముత్తరా
భ్యాం త్రిః ప్రసవ్యం పరిషించేద్యేన పథా దాసకర్మకరాః పలా

యేరం స్తస్మిన్నిణ్వాన్యుపసమాధాయోత్తరా ఆహుతీర్జుహు
యాద్యద్యేనం వృక్షాత్ఫలమభినిపతే ద్వయోర్వాఽభివిక్షేపేద
వర్షతశ్చేత్వా బిందురభినిపతేత్తదుత్తరైర్యథాలింగం ప్రక్షాళ
యీతా గారస్థూణావిరోహణే మధున ఉపవేశనేకుష్ఠాం కపోత
పదదర్శనేఽమాత్యానాం శరీరరేషణేఽన్యేషు చాద్భుతోత్పా
తేష్వమావాస్యాయాం నిశాయాం యత్రాపాం న శృణుయా
త్తదగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంత ఉత్తరా ఆహుతీ
ర్హుత్వా జయాదిప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వాఽభిమృ
తేభ్య ఉత్తరయా దక్షిణతోఽశ్మానం పరిధిం దధాతి
దధాతి. ॥ ౨౩ ॥

హరిః ఓమ్ తత్సత్.

“సమాప్తశ్చాయ మాపస్తంబగృహ్యప్రశ్నః”.

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనంతు యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ।

ఉదకశాన్తి మన్త్రాః

అనాఙ్గం భేషజపతి ... ధర్భశోఽనవానముక్త్వా వేదాదీన్ జపతి ।

(౩౦) ఓమ్ భూః తత్సవితుర్వరేణ్యమిత్యాదిక ముక్త్వా
కృణుష్వపాజః ప్రసితిమ్....తిగ్మాయుధా రక్షసే హన్తవా ఉ ॥

5.7.3- ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాక
మస్తు కేవలః । ఇన్ద్రం నరో నేమధితా హవన్తే యత్పార్యా యు
నజతే ధియస్తాః । శూరో నృషాతా శవసశ్చకాన ఆగోమతి వ్రజే
భజా త్వం నః । ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పఞ్చసు ।
ఇన్ద్ర తాని త ఆవృణే । అను తే దాయి మహ ఇన్ద్రియాయ సత్రా
తే విశ్వమను వృత్రహత్యే । అను క్షత్ర మను సహో యజ
త్రేన్ద్ర దేవేభిరను తే నృషహ్యే । ఆ యస్మిన్త్సప్త వాసవాస్తి
ష్ఠన్తి స్వారుహో యథా । ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రుత్తమ ఇన్ద్రస్య
ఘర్మో అతిథిః । ఆమాసు పక్వమైరయ ఆ సూర్యగ్ం రోహయో

ద్రివి । ఘర్మఞ్ఞంనసామంతపతాసువృక్తిభిర్జుష్టంగిర్వణసేగిరః ।
ఇంద్రమిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇంద్రంవాణీ
రనూషత । గాయంతిత్వా గాయత్రిణోఽర్చంత్యర్కమర్
కిణః । బ్రహ్మాణస్త్వాశతక్రతవుద్వగ్ంశమివయేమిరే । అగ్ం
హోముచేప్రభరేమామనీషామోషిష్ఠదావ్నేసుమతింగృణా
నాః ఇదమింద్రప్రతిహవ్యం గృభాయసత్యాస్సంతుయజ
మానస్యకామాః । వివేషయన్మాధిషణాజజానస్తవైపురాపా
ర్యాదింద్రమహ్నః । అగ్ంహసోయత్రపీపరద్యథానోనావే
వయాంతముభయేహవంతే । ప్రసమ్రాజం ప్రథమమధ్వరా
ణామగ్ం హోముచంవృషభంయజ్ఞియానామ్ । అపాంన
పాతమశ్వినాహయంతమస్మిన్నరఇంద్రియంధత్తమోజః । వి
ఇంద్రమృధోజహినీచాయచ్ఛపృతన్యతః । అధస్పదంతమీం
కృధియోఅస్మాగ్ం అభిదాసతి । ఇంద్రక్షత్రమభివామమో
జోఽజాయథావృషభచర్షణీనామ్ । అపానుదోజనమమిత్రయం
తమురుందేవేభ్యోఅకృణోరులోకమ్ । మృగోనభీమఃకుచరోగిరి

ష్ఠాః పరావత ఆ జగామా పరస్యాః । సృకగ్ం సగ్ంశాయ పవి
మింద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి వి మృధో నుదస్వ । వి శత్రూన్వి మృ
ధో నుద వి వృత్రస్య హనూ రుజ । వి మన్యుమింద్ర భామితోఽమి
త్రస్యాభిదాసతః । త్రాతారమింద్రమవితారమింద్రగ్ం హవే
హవే సుహవగ్ం శూరమింద్రం । హువే ను శక్రం పురుహూత
మింద్రగ్గ్ం స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః । మా తే అస్యాగ్ం సహ
సావన్పరిష్టావఘాయ భూమ హరివః పరాదై । త్రాయస్వ నోఽ
వృకేభిర్వరూథైస్తవ ప్రియాసః సూరిషు స్యామ । అనవస్తే రథమ
శ్వాయ తక్షుస్త్వష్టా వజ్రం పురుహూత ద్యుమన్తం । బ్రహ్మాణ ఇన్ద్రం
మహయన్తో అర్కైరవర్ధయన్నహయే హన్తవా ఉ । వృష్ణే
యత్తే వృషణో అర్కమర్చానిన్ద్ర గ్రావాణో అదితిస్సజోషాః ।
అనశ్వాసో యే పవయోఽరథా ఇన్ద్రేషితా అభ్యవర్తన్త దస్యూన్ ॥

(౧౯) యత ఇన్ద్ర...... స్వస్తిదాః....... శ్రీ. గ ।

మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహుష్షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ।
స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మానం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి ॥

యాజుష పూర్వపరియోగ మన్త్రాః

సజోషా ఇంద్రసగణో మరుద్భిస్సోమం పిబవృత్రహా
చ్ఛూరవిద్వాన్ । జహిశత్రూగ్ం రపమృధోనుదస్వాథా
భయంకృణుహివిశ్వతోనః ॥

యేదేవాః పురస్సదోఽగ్ని నేత్రారక్షోహణస్తేనః పాం
తుతేనోఽవంతుతేభ్యోనమస్తేభ్యస్స్వాహా యేదేవాదక్షిణసదో
యమనేత్రారక్షోహణస్తేనః......స్వాహా యేదేవాః పశ్చా
త్సదస్సవితృనేత్రా రక్షోహణస్తేనః......స్వాహా యేదేవా
ఉత్తరసదోవరుణనేత్రా రక్షోహణస్తేనః......స్వాహా యేదే
వాఉపరిషదోబృహస్పతినేత్రారక్షోహణస్తేనః.....స్వాహా ॥

అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా యమాయ రక్షోఘ్నే
స్వాహా సవిత్రే రక్షోఘ్నే స్వాహా వరుణాయ రక్షోఘ్నే
స్వాహా బృహస్పతయే దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

(౨౦) అగ్నిరాయుష్మాన్..... [illegible]

యావామింద్రావరుణాయత్వ్యాతనూస్తయేమమగ్ం
హాసా ముంచతంయావా మింద్రావరుణా సహస్యాతనూః...

ముంచతంయా వా మింద్రావరుణారక్షస్యాతనూః...ముంచ
తం యావామింద్రా వరుణా తేజస్యాతనూః.....ముంచతం
యోవామింద్రా వరుణావగ్నౌ సాౣమస్తం వామెతెనావయజే
యోవా మింద్రా వరుణాద్విపాత్సుపశుషుసాౣమస్తం...యజే
యోవా మింద్రా వరుణాచతుష్పాత్సు పశుషుసాౣమస్తం...
యజే యోవా మింద్రా వరుణా గోష్ఠే సాౣమస్తం...యజే
యోవామింద్రావరుణాగృహేషు సాౣమస్తం...యజైయోవా
మింద్రా వరుణాప్సుసాౣమస్తం...యజైయోవా మింద్రావరు
ణౌషధీషు సాౣమస్తం...యజైయోవామింద్రావరుణా వనస్ప
తిషుసాౣమస్తం వామేతేనావయజే ॥

(33) అగ్నేయశస్విన్ ......చశ్రీ:

(౨-౨) ఋతాషాడృతధామాగ్నిః.. ...శంర్మయిజ్ఞ 4

నమో అస్తు సర్పేభ్యో యె కె చ పృథివీ మను । యే
అంతరిక్షె యె దివి తెభ్య స్సర్పేభ్యోనమః । యెఽదో రోచనె
దివో యే వా సూర్యస్య రశ్మిషు । యేషా మప్సు సదః కృతం

తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః । యా ఇషవో యాతుధానానాం యే వా వనస్పతీగ్ంరను । యే వాఽవటేషు శేరతే తేభ్య స్సర్వేభ్యోనమః ॥

అయం పురో హరికేశ స్సూర్యరశ్మి స్తస్య రథగృత్సశ్చ రథౌజాశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలా చ కృతస్థలాచాప్స రసౌ యాతుధానా హేతీ రక్షాగ్ంసి ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనో మృడయంతు తెయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభే తధామ్యు యం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య రథస్వన శ్చ రథేచిత్రశ్చ సెనానిగ్రామణ్యౌ మేనకా చ సహజన్యా చాప్స రసౌద్రంక్ష్ణవః ప్రశవో హైతిః పౌరుషెయో వధః ప్రహేతి స్తేభ్యో.....జంభె దధామ్యు యం ప్రశ్చా ద్విశ్వవ్యచా స్తస్య రథప్రొతశ్చా సమరథశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ ప్రమ్లోచన్తీ చా నుమ్లోచ న్తీచాప్సరసౌసర్పా హేతిర్వ్యాఘ్రాః ప్రహేతి స్తేభ్యో ......జంభేదధామ్యు యముత్తరాత్సంయద్వసు స్తస్య సెనజిచ్చ సుషేణశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ విశ్వాచీచ ఘృతాచీచాప్సరసా

వాహో హేతి ర్వాతః ప్రహేతి స్తేభ్యో.....జంభే దధామ్యయ ముపర్త్య ర్వాగ్వసు స్తస్య తార్క్ష్య శ్చారిష్టనేమి శ్చ సేనానిగ్రామణ్యావుర్వశీ చ పూర్వచిత్తి శ్చాప్సరసా విద్యుద్ధతి రవస్ఫూర్జన్ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తే నో మృడయంతు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జంభే దధామి ॥

ఆశుశ్శిశానో వృషభో నయుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణ శ్చర్షణీనామ్ । సంక్రందనోఽనిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ం సేనా అజయ త్సాక మింద్రః । సంక్రందనేనా నిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా త దింద్రేణ జయత త త్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా । స ఇషుహస్తై స్స నిషంగిభి ర్వశీ సగ్ంస్రష్టా స యుధ ఇంద్రో గణేన । సగ్ంసృష్టజి త్సోమపా బాహుశ ర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా । బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః । ప్రభంజం త్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయ న్నస్మాక మే ధ్యవితా రథానామ్ । గోత్రభిదం గో-

విదం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మ ప్రమృణంత మోజసా ।
ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖాయోఽను
సగ్ం రభధ్వమ్ । బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వా
న్వాజీ సహమాన ఉగ్రః । అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్ర
మింద్ర రథ మాతిష్ఠ గోవిత్ । అభి గోత్రాణి సహసా గాహ-
మానోఽదయో వీర శ్శతమన్యు రింద్రః । దుశ్చ్యవనః
పృతనాషా డయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్ర యుత్సు ।
ఇంద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు
సోమః । దేవసేనానా మభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతో
యంత్వగ్రే । ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం
మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రమ్ । మహామనసాం భువనచ్యవానాం
ఘోషో దేవానాం జయతా ముదస్థాత్ । అస్మాక మింద్ర
స్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకం యా ఇషవ స్తా జయంతు ।
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవం త్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు ।
ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధా న్యుత్సత్వనాం మామకానాం

మహాగ్ంసి । ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః । ఉప ప్రేత జయతా నరః స్థిరావస్సంతు బాహవః । ఇంద్రో వశ్శర్మ యచ్ఛత్వనాధృష్యా యథాఽసథ । అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా । గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశ మైషాం కంచనోచ్ఛిషః । మర్మాణి తే వర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాభి వస్తామ్ । ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామను మదంతు దేవాః । యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారా విశిఖా ఇవ । ఇంద్రో నస్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ॥

శం చ మే మయశ్చ మే ప్రియం చ మేఽనుకామశ్చ మే కామశ్చ మే సౌమనసశ్చ మే భద్రం చ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగశ్చ మే ద్రవిణం చ మే యంతా చ మే ధర్తా చ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వం చ మే మహశ్చ మే సంవిచ్చ మే జ్ఞాత్రం చ

మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరం చ మే లయశ్చ మ
ఋతం చ మేఽమృతం చ మేఽయక్ష్మం చ మేఽనామయచ్చ
మే జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వం చ మేఽనమిత్రం చ
మేఽభయం చ మే సుగం చ మే శయనం చ మే సూషా చ
మే సుదినం చ మే ॥

మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయం త్వేం
ధానా స్తనువం పుషేమ । మహ్యం నమన్తాం ప్రదిశశ్చతస్ర
స్త్వయాఽధ్యక్షేణ పృతనా జయేమ మమ దేవా విహవే
సంతు సర్వ ఇంద్రవంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః మమాం
తరిక్ష మురు గోప మస్తు మహ్యం వాతః పవతాం కామే
అస్మిన్ । మయి దేవా ద్రవిణ మాయజంతాం మయ్యాశీరస్తు
మయి దేవహూతిః । దైవ్యా హోతారా వనిష న్నపూర్వేఽరిష్టా
స్స్యామ తనువా సువీరాః । మహ్యం యజంతు మమ యాని
హవ్యాఽఽకూతిస్సత్యా మనసో మే అస్తు । ఏనో మా నిగాం
కతమచ్చనాహం విశ్వే దేవాసో అధివోచతా మే । దేవీ

షడుర్వీరురు ణః కృణోత విశ్వేదేవాస ఇహ వీరయధ్వమ్।
మా హాస్మహి ప్రజయా మా తనూభిర్మా రధామ ద్విష
తే సోమ రాజన్॥ అగ్నిర్మన్యుం ప్రతినుదన్ పురస్తా
దదబ్ధో గోపాః పరి పాహి న స్త్వమ్। ప్రత్యంచో యంతు
నిగుతః పునస్తేఽమైషాం చిత్తం ప్రబుధా వి నేశత్।
ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య యస్పతిర్దేవగ్ం సవితారమభి-
మాతిషాహమ్। ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః
పాంతు యజమానం న్యర్థాత్। ఉరువ్యచా నో మహిషశ్శర్మ
యగ్ంసదస్మిన్ హవే పురుహూతః పురుక్షు। స నః ప్రజాయై
హర్యశ్వ మృడయేంద్ర మా నో రీరిషో మా పరా దాః।
యే నస్సపత్నా అప తే భవంత్వింద్రాగ్నిభ్యామవ బాధా
మహే తాన్। వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం
మోగ్రం చేత్తారమధిరాజమక్రన్న్। అర్వాంచమింద్ర
మముతో హవామహే యో గోజిద్ధనజి దశ్వజిద్యః। ఇమం
నో యజ్ఞం విహవే జుషస్వాస్య కుర్మో హరివో మేదినం త్వా॥

అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో యం పాంచజన్యం బహవస్సమింధతే। విశ్వస్యాం విశి ప్రవివిశివాగ్ంసమీమహే స నో ముంచత్వగ్ంహసః స్యేదం ప్రాణన్నిమిషద్యదేజతి యస్య జాతం జనమానం చ కేవలమ్। స్తౌమ్యగ్నిం నాథితో జోహవీమి స నో ముంచత్వగ్ంహసః। ఇంద్రస్య మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్రఘ్నస్తోమా ఉపమాముపాగుః యో దాశుష స్సుకృతో హవముప గంతా స నో ముంచత్వగ్ంహసః యస్సంగ్రామం నయతి సం వశీ యుధే యః పుష్టాని సగ్ంసృజతి త్రయాణి। స్తౌమీంద్రం నాథితో జోహవీమి స నో ముంచత్వగ్ంహసః మన్వే వాం మిత్రావరుణా తస్య విత్తగ్ం సత్యౌజసా దృగ్ంహణా యం నుదేథే యా రాజానగ్ం సరథం యాథ ఉగ్రా తా నో ముంచతమాగసః। యో వాగ్ం రథ ఋజురశ్మిస్సత్యధర్మా మిథు శ్చరంతముపయాతి దూషయన్న్। స్తౌమి మిత్రావరుణా నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమాగసః। వాయోస్సవితు

విశ్వా దధాని మన్మహే యా వాత స్సన్ద్విభృతో యాతా చరతః।
యో విశ్వస్య పరిభూ బభూవతు స్తౌనో ముఞ్చతమాగసః ॥
ఉప శ్రేష్ఠా న ఆశిషో దేవయో ర్ధామే అస్థిరన్। స్తౌమి
వాయుగ్ం సవితారం నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముఞ్చత
మాగసః। రథీతమా రథీనా మహ్వ ఊతయే శుభం గమిష్ఠౌ
సుయమేభిరశ్వైః। యయో ర్వాం దేవౌ దేవే ష్వనిశిత
మోజస్తౌ నో ముఞ్చతమాగసః। యద యాతం వహతుగ్ం
సూర్యాయాః త్రిచక్రేణ సగ్ంసద మిచ్ఛమానౌ। స్తౌమి
దేవావశ్వినౌ నాథితో జోహవీమి తౌ నౌ ముఞ్చత మాగసః।
మరుతాం మన్వే అధి నో బ్రువన్తు ప్రేమాం వాచం విశ్వా
మవన్తు విశ్వే। ఆశూన్ హువే సుయమానూతయే తేనో
ముఞ్చన్త్వేనసః। తిగ్మమాయుధం వీడితగ్ం సహస్వద్దివ్యగ్ం
శర్ధః పృతనాసు జిష్ణు స్తౌమి దేవాన్ మరుతో నా
థితో జోహవీమి తే నో ముఞ్చన్త్వేనసః దేవానాం మన్వే
అధి నో బ్రువన్తు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవన్తు విశ్వే।

ఆశూర్హ్ణ హువే సుయమా నూతయె తే నో ముంచన్త్వంహ
సః । య దిదం మాఽభిశోచతి పౌరుషేయేణ దైవ్యేన ।
స్తౌమి విశ్వాం దేవా న్నాథితో జోహవీమి తే నో ముంచన్
త్వంహసః । అను నోఽద్యానుమతిర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతామ్ ।
అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషేమయః । అన్వి
దనుమతె త్వం మన్యాసై శంచ నః కృధి । క్రత్వే దక్షాయ
నో హిను ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషః । వైశ్వానరో న
ఊత్యాఽఽప్రయాతు పరావతః । అగ్నిరుక్థేన వాహసా
పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీ
రా వివేశ । వైశ్వానర స్సహసా పృష్టో అగ్ని స్సనో దివా స
రిషః పాతునక్తమ్ । యే అప్రథేతా మమితేభి రోజోభిర్యే
ప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూనామ్ । స్తౌమి ద్యావా పృథివీ నాథి
తో జోహవీమి తే నో ముంచతమగ్ంహసః । ఉర్వీ రోదసీ
వరివః కృణోతం క్షేత్రస్య పత్నీ అధి నో బ్రూయాతమ్ ।
స్తౌమి ద్యావా పృథివీ నాథితో జోహవీమి తే నో ముంచత

పగ్ంహాసః । యత్రైవయం పురుషత్రాయవిష్ఠా విద్వాగ్ం
సశ్చక్రమాకచ్చనాగః । కృధీ స్వస్మాగ్ం అదితే రనాగా
వ్యేనాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వ గగ్నే । యథా హ తద్వసవో
గౌర్యం చిత్పది షితామముంచతాయజతాః । ఏవా త్వమ
స్మత్ప్రముంచావ్యగ్ంహః ప్రాతార్యగ్నే ప్రతరాంన ఆయుః ।
సమీచీనామాసి ప్రాచీ దిక్తస్యాస్తేఽగ్నిరధిపతిరసితో
రక్షితా యశ్చాధిపతిర్యశ్చగోప్తా తాభ్యాం నమస్తౌనో మృడ
యత్రాం తె యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తం వాం జంభే
దధామ్యోజస్వినీ నామాసి దక్షిణాదిక్తస్యాస్తఇంద్రోఽధిపతిః
పృదాకూరక్షితా......జంభేదధామి ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీ
దిక్తస్యాస్తెసోమోఽధిపతి స్స్వజోరక్షితా...జంభే దధామ్య
వస్థావానామాస్యుదీచీ దిక్తస్యాస్తెవరుణోఽధిపతి స్తిరశ్చరాజీ
రక్షితా ......జంభే దధామ్య ధిపత్నీ నామాసి బృహతీ ది
క్తస్యాస్తె బృహస్పతి రధిపతిశ్శ్విత్రో రక్షితా......జంభే
దధామి వశినీ నామాసీయం దిక్తస్యాస్తె యమోఽధిపతిః

కల్మాషగ్రీవో రక్షితా యశ్చాధిపతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం నమస్తానో మృడయతాం తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితం వాం జంభే దధామి ॥

హేతయో నామస్థ తేషాంవః పురో గృహా అగ్నిర్వ ఇషవస్సలిలో వాతనామం తేభ్యో వో నమస్తేనో మృడయత తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవో జంభేదధామి నిలింపానామస్థ తేషాం వో దక్షిణాగృహాః పితరోవ ఇషవ స్సగరోవాతనామం,.....
జంభేదధామి వజ్రిణో నామస్థ తేషాం వః పశ్చాద్గృహాస్స్వప్న వ ఇషవో గహ్వరో వాతనామం...జంభే దధామ్యవస్థావా నో నామస్థ తేషాం వ ఉత్తరాద్గృహా ఆపోవ ఇషవ స్సముద్రో వాతనామం......జంభే దధామ్య ధిపతయో నామస్థ తేషాం వ ఉపరి గృహా వర్షం వ ఇషవో ఽవస్వాన్ వాత నామం......జంభే దధామి క్రివ్యానామస్థ పార్థివాస్తేషాం వ ఇహ గృహా అన్నం వ ఇషవో నిమిషో వాతనామం తేభ్యో

ష్టో నమస్తేనో మృడయత తేయంద్విష్మో యశ్చనోద్వేష్టితం
ష్టో జంభే దధామి ॥

శతాయుధాయశతవీర్యాయశతోతయేఽభిమాతిషాహే।
శతం యోనశ్శరదో అజీతానిందోనేషదతి దురితాని విశ్వా।
యే చత్వారః పథయో దేవయానా అంతరా ద్యావాపృథివీ
వియంతి। తేషాం యో అజ్యానిమజీతి మావహా త్తస్మైనో
దేవాః పరి దత్తేహ సర్వే। గ్రీష్మో హేమంత ఉత నో వ-
సంత శ్శరద్వర్షా స్సువితం నో అస్తు। తేషా మృతూనాగ్ం
శతశారదానాం నివాత ఏషా మభయేస్యామ। ఇదువత్స
రాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః।
తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహ
తా స్స్యామ। భద్రాన్న శ్శ్రేయస్సమనైష్ట దేవా స్త్వయా
ఽవసేన సమశీమహి త్వా। స నో మయోభూః పితో ఆ
విశస్వ శం తోకాయ తనువేస్యోనః ॥

భూతం భవ్యం భవిష్య ద్వషట్ స్వాహా నమఋ

శ్సామ యజుర్వషట్ థ్స్వాహా నమో గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగతీ వషట్ థ్స్వాహా నమః పృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్వషట్ థ్స్వాహా నమోఽగ్నిర్వాయుస్సూర్యో వషట్ థ్స్వాహానమః ప్రాణో వ్యానోఽపానో వషట్ థ్స్వాహా నమోఽన్నం కృషి వృష్టి ర్వషట్ థ్స్వాహా నమః పితా పుత్రః పౌత్రో వషట్ థ్స్వాహా నమో భూర్భువస్సువర్వషట్ థ్స్వాహా నమః ।

ఇంద్రో దధీచో అస్థభిః । వృత్రాణ్య ప్రతిష్కుతః। జఘాన నవతీర్నవ । ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః । పర్వ తేష్వప శ్రితమ్। తద్విదచ్ఛర్యణావతి । అత్రాహ గో రమన్వత। నామ త్వష్టురపీచ్యమ్। ఇత్థా చంద్రమసో గృహే। ఇంద్ర మిద్గాథినో బృహత్। ఇంద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇంద్రం వాణీ రనూషత। ఇంద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా। సంమిశ్ల ఆ వచో యుజా । ఇంద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః । ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే । ఆ సూ ర్యగ్ం రోహయద్దివి । వి గోభి రద్రి మైరయత్ । ఇంద్రవా

జేషునో అవ। సహస్ర ప్రధనేషు చ। ఉగ్ర ఉగ్రాభి రూతిభిః॥ త మింద్రం వాజయామసి। మహే వృత్రాయ హంతవే। స వృషా వృషభో భువత్। ఇంద్రస్స దామనే కృతః। ఓజిష్ఠస్స బలే హితః। ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః। గిరా వజ్రో న సంభృతః సబలో అనపచ్యుతః। వవక్షు రుగ్రో అస్తృతః॥

చక్షుషో హేతే మనసో హేతే। వాచో హేతే బ్రహ్మణో హేతే। యో మాఽఘాయు రభిదాసతి। తమగ్నే మేన్యా మేనిం కృణు। యో మా చక్షుషా యో మనసా। యో వాచా బ్రహ్మణాఽఘాయు రభిదాసతి। తయాగ్నే త్వం మేన్యా। అము మమేనిం కృణు। యత్కించాసౌ మనసా యచ్చవాచా। యజ్ఞై ర్జుహోతి యజుషా హవిర్భిః। తన్మృత్యు నిర్ఋత్యా సంవిదానః। పురాదిష్టా దాహుతీ రస్యహంతు। యాతుధానా నిర్ఋతి రా దురక్షః। తే అస్య ఘ్నంత్వ నృతేన సత్యమ్। ఇంద్రేషితా ఆజ్య మస్య మథ్నంతు। మా తత్సమృద్ధి యదసౌ కరోతి। హన్మితే

ఽహం కృతగ్ం హవిః । యో మే ఘోర మచీకృతః । అపాంచౌత ఉభౌ బాహూ । అపనహ్యామ్యాస్యమ్ । అపనహ్యామి తే బాహూ । అపనహ్యామ్యాస్యమ్ । అగ్నేర్దేవస్య బ్రహ్మణా । సర్వం తేఽవధిషం కృతమ్ । పురాఽముష్య వషట్కారాత్ । యజ్ఞం దేవేషు నస్కృధి । స్విష్ట మస్మాకం భూయాత్ । మాస్మాన్ప్రాపన్నరాతయః । అంతి దూరే సతో అగ్నే । భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః । వషట్కారేణ వజ్రేణ । కృత్యాగ్ం హన్మి కృతామహమ్ । యో మా నక్తం దివా సాయమ్ । ప్రాతశ్చాహ్నో నిపీయతి । అద్యా త మింద్ర వజ్రేణ । భ్రాతృవ్యం పాదయామసి ॥

ప్రాణో రక్షతి విశ్వ మేజత్ । ఇర్యో భూత్వా బహుధా బహూని । స ఇత్సర్వం వ్యానశే । యో దేవో దేవేషు విభూరంతః । ఆవృదూదా త్క్షైత్రియ ధ్వగద్వృషా । తమిత్ప్రాణం మనసోప శిక్షత । అగ్రం దేవానామిద మత్తునో హవిః । మనసశ్చిత్తేదమ్ । భూతం భవ్యం చ గుప్యతే । తద్ధి దేవేష్వ

శ్రియమ్। ఆ న ఏతు పురశ్చరమ్॥ సహ దేవైరిమగ్ం
హవమ్। మనశ్శ్రియసి శ్రేయసి। కర్మన్ యజ్ఞపతిం దధత్। జుష
తాం మే వాగిదగ్ం హవిః। విరాడ్దేవీ పురోహితా। హవ్యవా
డనపాయినీ। యయా రూపాణి బహుధా వదంతి। పేశాగ్ం
సి దేవాః పరమే జనిత్రే। సా నో విరా డనపస్ఫురంతీ। వా
గ్దేవీ జుషతా మిదగ్ం హవిః। చక్షుర్దేవానాం జ్యోతి
రమృతే న్యక్తమ్। అస్య విజ్ఞానాయ బహుధా నిధీయతే।
తస్య సుమ్న మశీమహి। మా నో హాసీ ద్విచక్షణమ్। ఆయు
రిన్నః ప్రతీర్యతామ్। అనంధా శ్చక్షుషా వయమ్। జీవా
జ్యోతి రశీమహి। సువర్జ్యోతి రుతా మృతమ్। శ్రోత్రేణ భద్ర
ముత శృణ్వంతి సత్యమ్। శ్రోత్రేణ వాచం బహుధోద్య
మానామ్। శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతే।
శ్రోత్రేణసర్వాదిశ ఆ శృణోమి। యేన ప్రాచ్యా ఉత దక్షిణా।
ప్రతీచ్యై దిశ శ్శృణ్వం త్యుత్తరాత్। తదిచ్ఛ్రోత్రం బ
హుధోద్యమానమ్। అరాన్న నేమిః పరి సర్వం బభూవ॥

(౧-౨౮) సిగ్ంహేవ్యాఘ్రఉత... దీఘూఽఽయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥

అహ మస్మి ప్రథమజా ఋతస్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నాభిః । యో మా దదాతి స ఇ దేవమావాః । అహ మన్న మన్న మదంత మద్మి । పూర్వ మగ్నే రపి ద హాత్య న్నమ్ । యత్తౌ హాసాతే అహముత్తరేషు । వ్యాత్త మస్య పశవస్సుజంభమ్। పశ్యంతిధీరాః ప్రచరంతి పాకాః । జహామ్య న్యం న జహామ్య న్యమ్। అహ మన్నం వశ మిచ్చ రామి । సమాన మర్థం పర్యేమి భుంజత్। కో మా మన్నం మనుష్యోదయేత । పరాకే అన్నం నిహితం లోక ఏతత్ । వి శ్వైర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నమ్। యదద్యతే లుప్యతే య త్పరోప్యతే । శతతమీ సా తనూర్మే బభూవ । మహాంతౌ చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ। దివం చ పృశ్ని పృథివీం చ సాకమ్। తత్సంపిబంతో న మినంతి వేధసః । నైతద్భూయో భవతి నో కనీయః । అన్నం ప్రాణ మన్న మపాన మాహుః । అన్నం

మృత్యుం త ము జీవాతు మాహుః । అన్నం బ్రహ్మణో
జరసం వదంతి । అన్న మాహుః ప్రజననం ప్రజానామ్ । మోఘ
మన్నం విందతే అప్రచేతాః । సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్సతస్య ।
నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయమ్ । కేవలాఘో భవతి
కేవలాదీ । అహం మేఘ స్తనయ న్వర్షన్నస్మి । మా మ
దంత్యహ మద్మ్యన్యాన్ । అహగ్ం స దమృతో భవామి ।
మదాదిత్యా అధి సర్వే తపంతి । దేవీం వాచ మజనయంత
దేవాః । తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సా నో మం
ద్రేష మూర్జం దుహానా । ధేనుర్వాగస్మా నుప సుష్టుతైతు ।
యద్వాగ్వదంత్య విచేతనాని । రాష్ట్రీ దేవానాం నిషసా
ద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహే పయాగ్ంసి । క్వ స్వి
దస్యాః పరమం జగామ । అనంతా మంతా దధి నిర్మితాం
మహీమ్ । యస్యాం దేవా అదధుర్భోజనాని । ఏకాక్షరాం
ద్విపదాగ్ం షట్పదాం చ । వాచం దేవా ఉప జీవంతి విశ్వే ।
వాచం దేవా ఉప జీవంతి విశ్వే । వాచం గంధర్వాః పశవో

మనుష్యాః । వాచీ మా విశ్వా భువనాన్యర్పితా । సా నో
హవం జుషతా మింద్రపత్నీ । వా గక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య ।
వేదానాం మాతాఽమృతస్య నాభిః । సా నో జుషాణో ప
యజ్ఞ మాగాత్ । అవంతీ దేవీ సుహవా మే అస్తు । యా
మృషయో మంత్రకృతో మనీషిణః । అన్వైచ్ఛన్దేవాస్త
పసా శ్రమేణ । తాం దేవీం వాచగ్ం హవిషా యజామహే ।
సా నో దధాతు సుకృతస్య లోకే । చత్వారి వాక్పరిమితా
పదాని । తాని విదుర్బ్రాహ్మణా యే మనీషిణః । గుహా
త్రీణి నిహితా నేంగయంతి । తురీయం వాచో మనుష్యా వ
దంతి । శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే । శ్రద్ధయా విందతే హవిః ।
శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని । వచసా వేదయా మసి । ప్రియగ్గ్ం
శ్రద్ధే దదతః । ప్రియగ్గ్ం శ్రద్ధే దిదాసతః । ప్రియం భోజేషు
యజ్వసు । ఇదం మ ఉదితం కృధి । యథా దేవా అసురేషు ।
శ్రద్ధా ముగ్రేషు చక్రిరే । ఏవం భోజేషు యజ్వసు । అస్మాక
ముదితం కృధి । శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః । వాయుగోపా

ఉపాసతే। శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయా౽౽కూత్యా। శ్రద్ధయా
హూయతే హవిః । శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే । శ్రద్ధాం
మధ్యందినం పరి। శ్రద్ధాగ్ం సూర్యస్య నిమ్రుచి । శ్రద్ధే శ్రద్ధా
పయేహ మా । శ్రద్ధా దేవా నధి వస్తే । శ్రద్ధా విశ్వమిదం
జగత్ । శ్రద్ధాం కామస్య మాతరమ్ । హవిషా వర్ధయా
మసి । బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాత్ । విసీమత స్సురు
చో వేన ఆవః । స బుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాః । సత
శ్చ యోని మసత శ్చ వివః । పితా విరాజా మృషభో ర
యీణామ్ । అంతరిక్షం విశ్వరూప ఆ వివేశ । త మర్కై
రభ్యర్చంతి వత్సమ్ । బ్రహ్మసంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ।
బ్రహ్మ దేవానజనయత్ । బ్రహ్మ విశ్వమిదం జగత్ । బ్రహ్మణః
క్షత్రం నిర్మితమ్ । బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా । అంత
రస్మిన్నిమే లోకాః । అంతర్విశ్వ మిదం జగత్ । బ్రహ్మైవ
భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తేన కో౽ర్హతి స్పర్ధితుమ్ । బ్రహ్మ
న్దేవాస్త్రయస్త్రిగ్ంశత్ । బ్రహ్మన్నింద్ర ప్రజాపతీ । బ్రహ్మన్

హ్రా విశ్వా భూతాని। నావీ వాంతస్సమాహితా। చతస్ర ఆశాః ప్రచరంత్వగ్నయః। ఇమంనో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్న్। ఘృతం పిన్వన్నజరగ్ంం సువీరమ్। బ్రహ్మ సమిద్భవ త్యాహుతీనామ్। ఆ గావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్న్। సీదంతు గోష్ఠే రణయంత్వస్మే। ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యుః। ఇంద్రాయ పూర్వీ రుషసో దుహానాః। ఇంద్రో యజ్వనే పృణతే చ శిక్షతి। ఉపేద్దదాతి న స్వం ముషాయతి। భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్న్। అభిన్నేఖిల్లే నిదధాతి దేవయుమ్। నతా నశంతి నదభాతితస్కరః। నైనా అమిత్రోవ్యథి రా దధర్షతి। దేవాగ్ంశ్చ యాభిర్యజతే దదాతి చ। జ్యోగిత్తాభి స్సచతే గోపతిస్సహ। న తా అర్వారేణుకకాటో అశ్నుతే। న సగ్ంస్కృతత్ర ముపయంతి తా అభి। ఉరుగాయ మభయం తస్య తా అను। గావో మర్త్యస్య విచరంతి యజ్వనః। గావోభగోగావ ఇన్ద్రో మే అచ్ఛాత్। గావస్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః। ఇమాయా

గావ స్సజనాస ఇంద్రః । ఇచ్ఛామీద్ధృదామనసా చిదింద్రమ్।
యూయం గావో మేదయథా కృశం చిత్ । అశ్లీలం చి
త్కృణుథా సుప్రతీకమ్ । భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః।
బృహద్వోవయ ఉచ్యతే సభాసు । ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ం
రిశంతీః । శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః । మా వస్తేన ఈశ
తమాఽఘశగ్ంసః । పరివో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ।
ఉపేద ముప పర్చనమ్ । ఆసు గోషూప పృచ్యతామ్ ।
ఉపఋషభస్య రేతసి । ఉపేంద్ర తవ వీర్యే ॥

తా సూర్యాచంద్రమసా విశ్వభృత్తమా మహత్ ।
తేజో వసుమద్రాజతో దివి । సామాత్మానా చరత స్సామచా
రిణా । యయోర్వ్రతం న మమే జాతు దేవయోః । ఉభా
వంతౌ పరియాత అర్మ్యా । దివో న రశ్మీగ్ం స్తనుతో వ్య
ర్ణవే । ఉభా భువంతీ భువనా కవిక్రతూ । సూర్యా న
చంద్రా చరతో హతామతీ । పతీద్యుమ ద్విశ్వవిదా ఉభా
దివః । సూర్యా ఉభా చంద్రమసా విచక్షణా । విశ్వవారా

వహ్నీ భావరేణ్యా । తానోఽవతంమతిమంత్రా మహివ్రతా ।
విశ్వస్య పతీ ప్రతిరణా తరంతా । సువర్విదా దృశయే భూరి
రశ్మీ । సూర్యా హి చంద్రా వసుత్వేషదర్శతా । మనస్వినో
భాను చరతోఽను సం దివమ్ । అస్య శ్రవో నద్యస్సప్త బిభ్రతి ।
ద్యావా క్షామా పృథివీ దర్శతం వపుః । అస్మే సూర్యా
చంద్రమసాఽభి చక్షే । శ్రద్ధేక మింద్ర చరతో విచర్తురమ్ ।
పూర్వాపరం చరతో మాయయై తౌ । శిశూ క్రీడంతౌ పరి
యాతో అధ్వరమ్ । విశ్వాన్యన్యో భువనాఽభిచష్టే । ఋతూ
నన్యో విదధజ్జాయతే పునః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పా
వకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నిం యా
గర్భం దధిరే విరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ం స్యోనా భవంతు ।
యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే అవప
శ్యఞ్జనానామ్ । మధు శ్చుతశ్శుచయో యాః పావకాస్తాన
ఆపశ్శగ్గ్ంస్యోనా భవంతు । యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి
భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం

పయస్పోందంతి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ంస్యోనా భవంతు । శివేన
మా చక్షుషా పశ్యతా పశ్శివయా తనువో పస్పృశతత్వచం
మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సుషదో హువేవో మయి వర్చో
బలమోజో నిధత్త । ఆపో భద్రా ఘృత మి దాప ఆసు రగ్నీ
షోమౌ బిభ్రత్యాప ఇత్తాః । తీవ్రో రసో మధుపృచా మ
రంగమ ఆమా ప్రాణేన సహ వర్చసాగన్ ఆదిత్పశ్యా
మ్యుత వా శృణోమ్యా మా ఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్న ఆసామ్।
మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం
యదావః । నా సదా సీన్నో సదాసీ త్తదానీమ్ । నా సీ
ద్రజో నో వ్యోమా పరో యత్ । కిమావరీవః కుహకస్య
శర్మన్న । అంభః కి మాసీద్గహనం గభీరమ్ । న మృత్యు
రమృతం తర్హి న । రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః । ఆనీ
దవాతగ్గ్ం స్వధయా త దేకమ్ । తస్మాద్ధాన్యం నపరః కిం చనా
స । తమ ఆసీత్తమసా గూఢ మగ్రే ప్రకేతమ్ । సలిలగ్ం సర్వ
మా ఇదం । తుచ్ఛ్యేనా భ్వపిహితం యదా సీత్ । తమసస్త

స్మహినా జాయతై కమ్ । కామస్తదగ్రే స మవర్తతాధి ।
మనసో రేతః ప్రథమం య దాసీత్ । సతో బంధు మసతి ని
రవిందన్న్ । హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా । తిరశ్చీనో
వితతో రశ్మి రేషామ్ । అధస్స్వి దాసీ 3 దు పరిస్వి దాసీ 3త్ ।
రేతో ధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్న్ । స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః
పరస్తాత్ । కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్ర వోచత్ । కుత ఆజాతా
కుత ఇయం విసృష్టిః । అర్వాగ్దేవా అస్య విసర్జనాయ ।
అథా కో వేద యత ఆబభూవ । ఇయం విసృష్టిర్యత ఆ
బభూవ । యది వా దధే యది వా న । యో అస్యాధ్యక్షః
పరమే వ్యోమన్న్ । సో అంగ వేద యది వా న వేద ।
కిగ్ం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీత్ । యతో ద్యావా పృ
థివీ నిష్టతక్షుః । మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతే దు తత్ ।
యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్న్ । బ్రహ్మ వనం బ్రహ్మ
స వృక్ష ఆసీత్ । యతో ద్యావా పృథివీ నిష్టతక్షుః । మనీ
షిణో మనసా వి బ్రవీమి వః । బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠద్భువనాని

ధారయన్న । ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రగ్ం హవామహే ।
ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా । ప్రాతర్భగం
పూషణం బ్రహ్మణస్పతిమ్ । ప్రాతస్సోమముత రుద్రగ్ం
హువేమ । ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ । వయం
పుత్రమదితేర్యో విధర్తా । ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తుర
శ్చిత్ । రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ । భగ ప్రణేత
ర్భగసత్యరాధః । భగేమాం ధియముదవ దదన్నః ।
భగ ప్రణో జనయ గోభిరశ్వైః । భగ ప్రనృభిర్నృవన్త
స్స్యామ । ఉతేదానీం భగవన్తస్స్యామ । ఉత ప్రపిత్వ ఉత
మధ్యే అహ్నామ్ । ఉతోదితా మఘవన్థ్సూర్యస్య । వయం
దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ । భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు
దేవాః । తేన వయం భగవన్తస్స్యామ । తం త్వా భగ
సర్వ ఇజ్జోహవీమి । స నో భగ పుర ఏతా భవేహ ।
సమధ్వరాయోషసో నమన్త । దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ ।
అర్వాచీనం వసువిదం భగం నః । రథమివాశ్వా వాజిన

ఆ వహంతు । అశ్వావతీ గోమతీర్న ఉషాసః । వీరవతీస్సద
ముచ్ఛంతు భద్రాః । ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః ।
యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదా నః ॥

అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః । నక్షత్రం దేవమింద్రియమ్।
ఇద మాసాం విచక్షణమ్ । హవి రాసఞ్జుహోతన । యస్య
భాంతి రశ్మయో యస్య కేతవః । యస్యేమా విశ్వా భువ
నాని సర్వా । స కృత్తికాభి రభి సంవసానః । అగ్ని ర్నో దేవ
స్సువితే దధాతు । ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు పత్నీ । విశ్వ
రూపా బృహతీ చిత్రభానుః । సా నో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు ।
యథా జీవేమ శరదస్సవీరాః । రోహిణీ దేవ్యు దగా త్పుర
స్తాత్ । విశ్వా రూపాణి ప్రతిమోదమానా । ప్రజాపతిగ్ం
హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియా దేవానా ముపయాతు యజ్ఞమ్।
సోమో రాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్న్ । శివం నక్షత్రం ప్రియ
మస్య ధామ । ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు । రేతః
ప్రజాం యజమానే దధాతు । యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్ష

మస్తి । ప్రియగ్ం రాజన్ప్రియతమం ప్రియాణామ్ । తస్మై
తే సోమ హవిషా విధేమ । శం న ఏధి ద్విపదే శం చతు
ష్పదే । ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాం
పతి రఘ్నియానామ్ । నక్షత్ర మస్య హవిషా విధేమ । మా
నః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోత వీరాన్ । హేతీ రుద్రస్య పరిణో
వృణక్తు । ఆర్ద్రా నక్షత్రం జుషతాగ్ం హవి ర్నః ।
ప్రముంచమానౌ దురితాని విశ్వా । అపా ఘశగ్ంసం నుదతా
మరాతిమ్ । పున ర్నో దేవ్య దితి స్స్పృణోతు । పునర్వసూ నః
పున రేతాం యజ్ఞమ్ । పునర్నో దేవా అభి యంతు సర్వే ।
పునః పున ర్వో హవిషా యజామః । ఏవా న దేవ్య దితి
రనర్వా । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా పునర్వసూ
హవిషా వర్ధయంతీ ప్రియం దేవానా మప్యేతు పాథః ।
బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః । తిష్యం నక్షత్ర మభి
సంబభూవ । శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః । దిశోఽను
సర్వా అభయం నో అస్తు । తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతో నః ।

౧౯-౨ యాజుష పూర్వప్రయోగ మంత్రాః

బృహస్పతి ర్నః పరి పాతు పశ్చాత్ । బాధేతాం ద్వేషో అభయం కృణుతామ్ । సువీర్యస్య పతయస్స్యామ । ఇదగ్ం సర్పేభ్యో హవి రస్తు జుష్టమ్ । ఆశ్రేషా యేషా మనుయంతి చేతః । యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి । తే న స్సర్పాసో హవ మాగమిష్ఠాః । యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః । యే దివం దేవీ మను సంచరంతి । యేషా మాశ్రేషా అనుయంతి కామమ్ । తేభ్యస్సర్పేభ్యో మధుమజ్జుహోమి । ఉపహూతాః పితరో యే మఘాసు । మనోజవస స్సుకృతస్సుకృత్యాః । తేనో నక్షత్రే హవమాగమిష్ఠాః । స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతామ్ । యే అగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః । యే ముం లోకం పితరః క్షియంతి । యాగ్ శ్చ విద్మయాగ్ం ఉచ్ఛ న ప్రవిద్మ । మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతామ్ । గవాం పతిః ఫల్గునీనా మసిత్వమ్ । తద ర్యమ న్వరుణ మిత్ర చారు । తం త్వా వయగ్ం సనితారగ్ం సనీనామ్ । జీవా జీవంత ముప సం విశేమ । యేనే మా విశ్వాభువనాని సం

జితా । యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః । అర్యమా రాజా
ఽజరస్తు విష్మాన్ । ఫల్గునీనా మృషభో రోరవీతి । శ్రేష్ఠో
దేవానాం భగవో భగాసి । తత్త్వా విదుః ఫల్గునీ స్తస్య వి
త్తాత్ । అస్మభ్యం క్షత్రి మజరగ్ం సువీర్యమ్। గోమదశ్వవ
దుపసన్ను దేహ । భగో హ దాతా భగ ఇత్ప్రదాతా ।
భగో దేవీః ఫల్గునీ రావివేశ । భగస్యేత్తం ప్రసవం గమేమ ।
యత్ర దేవై స్సధమాదం మదేమ । ఆయాతు దేవ స్సవితో
పయాతు । హిరణ్యయేన సువృతా రథేన । వహన్ హస్తగ్ం
సుభగం విద్మనాపసమ్। ప్రయచ్ఛంతం పపురింపుణ్యమచ్ఛ।
హస్తః ప్రయచ్ఛ త్వమృతం వసీయః । దక్షిణేన ప్రతిగృ
భ్ణీమ ఏనత్ । దాతార మద్య సవితా విదేయ । యో నో
హస్తాయ ప్రసువాతి యజ్ఞమ్। త్వష్టా నక్షత్ర మభ్యేతిచిత్రామ్।
సుభగ్ం ససంయువతిగ్ం రోచమానామ్ । నివేశయ న్నమృ
తా న్మర్త్యాగ్ంశ్చ। రూపాణి పిగ్ంశ న్భువనాని విశ్వా। తన్న
స్త్వష్టా తదు చిత్రా విచష్టామ్। తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు

మహ్యామ్ । తన్నః పఞ్చాంపీరవతీగ్ం సనోతు । గోభిర్నో
అశ్వైస్సమనక్తు యజ్ఞమ్ । వాయునక్షత్రమభ్యేతి నిష్ట్యామ్ ।
తిగ్మశృంగో వృషభో రోరువాణః । సమీరయన్భువనా మా
తరిశ్వా । అప ద్వేషాగ్ంసి నుదతా మరాతీః । తన్నో వాయు
స్తదు నిష్ట్యా శృణోతు । తన్నక్షత్రం భూరి దా అస్తు మహ్యమ్ ।
తంనో దేవాసో అనుజానన్తు కామమ్ । యథా తరేమ దురి
తాని విశ్వా ॥ దూరమస్మచ్ఛత్రవో యన్తు భీతాః । త
దింద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్విశాఖే । తంనో దేవా అనుమదన్తు
యజ్ఞమ్ । పశ్చాత్పురస్తా దభయం నో అస్తు । నక్షత్రాణా
మధిపత్నీ విశాఖే । శ్రేష్ఠా విన్ద్రాగ్నీ భువనస్య గోప్తా ।
విషూచశ్శత్రూనపబాధమానా । అపక్షుధం నుదతా మరా
తిమ్ । పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తాత్ । ఉన్మధ్యతః
పౌర్ణమాసీ జిగాయ । తస్యాం దేవా అధి సంవసన్తః । ఉత్త
మేనాక ఇహ మాదయంతామ్ । పృథ్వీసువర్చా యువతి
స్సజోషాః । పౌర్ణమాస్యుదగా చ్ఛోభమానా । ఆప్యా

యయంతీ దురితాని విశ్వా । ఉరుం దుహాం యజమానాయ యజ్ఞమ్ ॥

(౬) బుధ్యాస్మ హవ్యైః... చిత్రం నక్షత్రముదగాత్పురస్తాత్ । అనూరాధాస ఇతి య ద్వదంతి । త న్మిత్ర ఏతి పథిభి ర్దేవయానైః । హిరణ్యయై ర్వితతై రంతరిక్షే । ఇంద్రో జ్యేష్ఠా మను నక్షత్ర మేతి । యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యే తతార । తస్మిన్వయ మమృతం దుహానాః । క్షుధం తరేమ దురితిం దురిష్టిమ్ । పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే । అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే । ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా । ఉరుం కృణోతు యజమానాయ లోకమ్ । మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ । పరాచ్యేతు నిర్ఋతిః పరాచా । గోభిర్నక్షత్రం పశుభి స్సమక్తమ్ । అహర్భూయా ద్యజమానాయ మహ్యమ్ । అహర్నో అద్య సువితే దధాతు । మూలం నక్షత్ర మితి య ద్వదంతి । పరాచీం వాచా నిర్ఋతిం నుదామి । శివం ప్రజాయై శివ మస్తు మహ్యమ్ ।

యా దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః । యా అంతరిక్ష
ఉత పార్థివీర్యాః । యాసా మషాఢా అనుయంతి కామమ్ ।
తా న ఆప శ్శగ్ం స్యోనా భవంతు । యాశ్చ కూప్యా
యాశ్చ నాద్యా స్సముద్రియాః । యాశ్చ వైశంతీరుత
ప్రాసచీర్యాః । యాసా మషాఢా మధు భక్షయంతి । తా న
ఆపశ్శగ్ం స్యోనా భవంతు । తన్నో విశ్వే ఉప శృణ్వంతు
దేవాః । త దషాఢా అభి సంయంతు యజ్ఞమ్ । తన్నక్షత్రం
ప్రథతాం పశుభ్యః । కృషి వృష్టి ర్యజమానా య క
ల్పతామ్ । శుభ్రాః కన్యా యువతయస్సుపేశసః । కర్మకృత
స్సుకృతో వీర్యావతీః । విశ్వాన్దేవాన్ హవిషా వర్ధయంతీః ।
అషాఢాః కామ ముప యాంతు యజ్ఞమ్ । యస్మి న్బ్రహ్మా
భ్యజయ త్సర్వమేతత్ । అముం చ లోక మిదమూం చ సర్వమ్ ।
త న్నో నక్షత్ర మభిజి ద్విజిత్య । శ్రియం దధాత్వహృణీ
యమానం । ఉభౌ లోకౌ బ్రహ్మణా సంజితేమౌ । త న్నో
నక్షత్ర మభిజి ద్వి చష్టామ్ । తస్మి న్వయం పృతనా స్సం

జయేమ । తన్నో దేవాసో అను జానన్తు కామమ్ । శృ
ణ్వన్తి శ్రోణా మమృతస్య గోపామ్ । పుణ్యా మస్యా ఉప
శృణోమి వాచమ్ । మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యామ్ ।
ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషా యజామః । త్రేధావిష్ణురురుగాయో
విచక్రమే । మహీం దివం పృథివీ మన్తరిక్షమ్ । తచ్ఛ్రో
ణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్గ్ం శ్లోకంయజమానాయ
కృణ్వతీ । అష్టౌ దేవా వసవస్సోమ్యాసః । చతస్రో దేవీ
రజరా శ్రవిష్ఠాః । తే యజ్ఞం పాన్తు రజసః పరస్తాత్ ।
సంవత్సరీణ మమృతగ్గ్ం స్వస్తి । యజ్ఞం నః పాన్తు వసవః
పురస్తాత్ । దక్షిణతోఽభియన్తు శ్రవిష్ఠాః । పుణ్యం నక్షత్ర
మభి సం విశామ । మా నో అరాతి రఘశగ్ంసాఽగన్ । క్షత్ర
స్య రాజావరుణోఽధిరాజః । నక్షత్రాణాగ్ంశతభిషగ్వసిష్ఠః ।
తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః శతగ్ం సహస్రా
భేషజాని ధత్తః । యజ్ఞం నో రాజా వరుణ ఉప యాతు ।
తం నో విశ్వే అభి సం యన్తు దేవాః । త న్నో నక్షత్రగ్ం

శతభిషగ్జుషాణమ్। దీర్ఘ మాయుః ప్రతిర ద్భేషజాని। అజ
ఏకపా దుదగా త్పురస్తాత్। విశ్వా భూతాని ప్రతిమోద
మానః। తస్య దేవాః ప్రసవం యంతి సర్వే। ప్రోష్ఠప
దాసో అమృతస్య గోపాః। విభ్రాజమాన స్సమిధాన ఉగ్రః।
ఆంతరిక్ష మరుహదగ్గం ద్యామ్। తగ్ం సూర్యం దేవ మజమే
కపాదమ్। ప్రోష్ఠపదాసో అనుయంతి సర్వే। అహి ర్బుధ్ని
యః ప్రథమాన ఏతి। శ్రేష్ఠో దేవానా ముత మానుషాణామ్।
తం బ్రాహ్మణా స్సోమపా స్సోమ్యాసః। ప్రోష్ఠపదాసో అభి
రక్షంతి సర్వే। చత్వార ఏక మభి కర్మ దేవాః। ప్రోష్ఠప
దాస ఇతి యాన్ వదంతి। తే బుధ్నియం పరిషద్యగ్ం స్తు
వంతః। అహిగ్ం రక్షంతి నమసో పసద్య। పూషా రేవ
త్యన్వేతి పంథామ్। పుష్టిపతీ పశుపా వాజబస్త్యౌ। ఇమాని
హవ్యా ప్రయతా జుషాణా। సుగైర్నో యానై రుపయా
తాం యజ్ఞమ్। క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీ నః। గావో
నో అశ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా। అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధా

విరూపమ్ । వాజగ్ం సనుత్రాం యజమానాయ యజ్ఞమ్ ।
త దశ్వినా వశ్వయుజోప యాంతామ్ । శుభం గమిష్ఠౌ సుయ
మేభి రశ్వైః । స్వం నక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ । మ
ధ్వా సంపృక్తౌ యజుషా సముక్తౌ । యౌ దేవానాం భిషజౌ
హవ్యవాహౌ । విశ్వస్య దూతా వమృతస్య గోపౌ । తౌ
నక్షత్రం జుజుషాణో పయాంతామ్ । నమోఽశ్విభ్యాంకృణుమో
ఽశ్వయుగ్భ్యామ్ । అప పాప్మానం భరణీ ర్భరంతు । తద్యమో
రాజా భగవాన్ విచష్టామ్ । లోకస్య రాజా మహతో మ
హాన్ హి । సుగంనః పంథా మభయం కృణోతు ।
యస్మి న్నక్షత్రే యమ ఏతి రాజా । యస్మిన్నేన మభ్యషిం
చంత దేవాః । త దస్య చిత్రగ్ం హవిషా యజామ । అప
పాప్మానం భరణీ ర్భరంతు । నివేశనీ సంగమనీ వసూనాం
విశ్వా రూపాణి వసూ న్యావేశయంతీ । సహస్రపోషగ్ం సు
భగా రరాణా సా న ఆగ న్వర్చసా సంవిదానా । యత్తే
దేవా అదధు ర్భాగధేయ మమావాస్యే సంవసంతో మ

హిత్వా । సా నో యజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిం నోధేహి సుభగే సువీరమ్ ॥

నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతు రుషసా మేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధా త్యాయ న్ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘ మాయుః । య మాదిత్యా అగ్ంశు మాప్యా యయంతి య మక్షిత మక్షితయః పిబంతి । తేన నో రాజా వరుణో బృహస్పతి రా ప్యాయయంతు భువనస్య గోపాః । యే విరూపే సమనసా సంవ్యయంతీ । సమానం తంతుం పరి తాతనాతే । విభూ ప్రభూ అనుభూ విశ్వతో హువే । తే నో నక్షత్రే హవమాగ మేతమ్ । వయం దేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః । సురత్నాసో దేవవీతిం దధానాః । అహో రాత్రే హవిషా వర్ధయంతః । అతి పాప్మాన మతి ముక్త్యా గమేమ । ప్రత్యు వదృశ్యాయతీ । వ్యుచ్ఛంతీ దుహితా దివః । అపో మహీ వృణుతే చక్షుషా । తమో జ్యోతి ష్కృణోతి సూనరీ । ఉదు స్రియాః సచతే సూర్యః । సచా

ఉద్య న్నక్షత్ర మర్చిమత్ । త్వమేదసి వ్యుష్టిషు సూర్యస్య
చ । సం భక్తేన గమేమహి । తన్నో నక్షత్ర మర్చిమత్ ।
భానుమ త్తేజ ఉచ్చరత్ । ఉప యజ్ఞ మిహాగమత్ । ప్ర నక్ష
త్రాయ దేవాయ । ఇంద్రాయేందుగ్ం హవామహే । స న
స్సవితా సువత్సనిమ్ । పుష్టిదాం వీరవత్తమమ్ । ఉ దుత్యం
జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూ
ర్యమ్ । చిత్రం దేవానా ముదగాద నీకం చక్షుర్మిత్రస్య
వరుణస్యా గ్నేః । ఆ ప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య
ఆత్మా జగత స్తస్థుష శ్చ । అదితి ర్న ఉరుష్య త్వదితి శ్శర్మ
యచ్ఛతు । అదితిః పా త్వగ్ంహసః । మహీ మూషు
మాతరగ్ం సువ్రతానా మృతస్య పత్నీ మవసే హువేమ ।
తువిక్షత్రా మజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం
సుప్రణీతిమ్ ॥

(౩౬.) ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే......పాగ్ంసురే ।

(౩౭) ప్రత ద్విష్ణుః ... భువనాని విశ్వా ।

(౧౫) అగ్ని ర్మూర్ధా... ..జిన్వతి ।

భువో యజ్ఞస్య రజస శ్చ నేతా । యత్రా నియు
ద్భి స్సచసే శివాభిః । దివి మూర్ధానం దధిషే సువర్షామ్ ।
జిహ్వా మగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ।

(౧౭౨) అను నోఽద్యా నుమతిః.. ...తారిషః ।

(౨౮) హవ్యవాహమభిమాతిషాహమ్...న ఆయుః ॥

అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్య స్స్వాహా । అంబాయై
స్వాహా దులాయై స్వాహా । నితత్న్యై స్వాహాఽభ్రయంత్యై
స్వాహా । మేఘయంత్యై స్వాహా వర్షయంత్యై స్వాహా ।
చుపుణీకాయై స్వాహేతి । ప్రజాపతయే స్వాహా రోహిణ్యై
స్వాహా । రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్య స్స్వాహేతి ।
సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ స్వాహా । ఇన్వకాభ్య
స్స్వాహా ఓషధీభ్య స్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై
స్వాహేతి । రుద్రాయ స్వాహా ద్రాయై స్వాహా । పిన్వ
మానాయై స్వాహా పశుభ్య స్స్వాహేతి । అదిత్యై స్వాహా

పునర్వసుభ్యామ్ । స్వాహా భూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై
స్వాహేతి । బృహస్పతయే స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా ।
బ్రహ్మ వర్చసాయ స్వాహేతి । సర్పేభ్యస్స్వాహాఽఽశ్రేషా
భ్య స్స్వాహా । దన్దశూకేభ్యస్స్వాహేతి । పితృభ్యస్స్వాహా
మఘాభ్యః। స్వాహా నఘాభ్యః స్వాహాగదాభ్యః।స్వాహారున్ధ
తీభ్యస్స్వాహేతి । అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ం స్వాహా ।
పశుభ్య స్స్వాహేతి । భగాయ స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ం
స్వాహా । శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహేతి । సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ ।
స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే । స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వా
హా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహేతి । త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై
స్వాహా । చైత్రాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహేతి । వాయ
వే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా । కామచారాయ స్వాహాఽభిజిత్యై
స్వాహేతి । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా ।
శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి । పౌర్ణమాస్యై
స్వాహా కామాయ స్వాహాఽఽగత్యై స్వాహేతి ॥

మిత్రాయ స్వాహాఽనూరాధేభ్యస్స్వాహా । మిత్రధే
యాయస్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి । ఇంద్రాయ స్వాహా
జ్యేష్ఠాయై స్వాహా । జైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వా
హేతి। ప్రజాపతయే స్వాహా మూలాయ స్వాహా । ప్రజాయై
స్వాహేతి। అద్భ్యస్స్వాహాఽషాఢాభ్యస్స్వాహా । సముద్రాయ
స్వాహా కామాయ స్వాహా। అభిజిత్యై స్వాహేతి । విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యస్స్వాహాఽషాఢాభ్యస్స్వాహా । అనపజయ్యాయ
స్వాహా జిత్యై స్వాహేతి బ్రహ్మణే స్వాహాఽభిజితే స్వాహా।
బ్రహ్మలోకాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి । విష్ణవే స్వా
హా శ్రోణాయై స్వాహా । శ్లోకాయ స్వాహా శ్రుతాయ
స్వాహేతి । వసుభ్యస్స్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్యస్స్వాహా । అ
గ్రాయ స్వాహా పరీత్యై స్వాహేతి । వరుణాయ స్వాహా
శతభిషజే స్వాహా । భేషజేభ్యస్స్వాహేతి । అజాయైకపదే
స్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా । తేజసే స్వాహా బ్రహ్మ
వర్చసాయ స్వాహేతి । అహయే బుధ్నియాయ స్వాహా

ప్రోష్ఠపదేభ్య స్స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి । పూష్ణే
స్వాహా రేవత్యై స్వాహా । పశుభ్య స్స్వాహేతి । అశ్వి
భ్యాగ్ం స్వాహాఽశ్వయుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రోత్రాయ
స్వాహా శ్రుత్యై స్వాహేతి । యమాయ స్వాహాఽపభరణీభ్య
స్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి । అమా
వాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహాఽఽగత్యై స్వాహేతి ॥

చంద్రమసే స్వాహా ప్రతీదృశ్యాయై స్వాహా । అహో
రాత్రేభ్య స్స్వాహాఽర్ధమాసేభ్య స్స్వాహా । మాసేభ్య
స్స్వాహా ఋతుభ్య స్స్వాహా । సంవత్సరాయ స్వాహేతి ।
అహ్నే స్వాహా రాత్రియై స్వాహా । అతిముక్త్యై స్వాహేతి ।
ఉషసే స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహా । వ్యూషుష్యై స్వాహా వ్యు
చ్ఛంత్యై స్వాహా । వ్యుష్టాయై స్వాహేతి । నక్షత్రాయ
స్వాహో దేష్యతే స్వాహా । ఉద్యతే స్వాహో దితాయ
స్వాహా । హరసే స్వాహా భరసే స్వాహా । భ్రాజసే స్వాహా
తేజసే స్వాహా । తపసే స్వాహా బ్రహ్మ వర్చసాయ స్వా

హేతి । సూర్యాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్య స్స్వాహా । ప్రతి
ష్ఠాయై స్వాహేతి । అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి।
విష్ణవే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

(౧౦) దధిక్రావ్ణ్ణో......తారిషత్ ।

(౧౦) ఆపో హిష్ఠా మయో భువః......చ నః ।

(౩౪) ఉదుత్తమం వరుణాస్త్ర భ్నా ద్యామ్ । యత్కిం
చేదం కితవాసః । అవ తే హేడస్త్త త్వాయామి ॥

(౧౦) హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః...మోజో నిధత్త ।

(౩౪) యద్దదస్సంప్రయతీః...బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా ।

(౧౧) పవమానః......భూభువ వ్రస్సువః ।

(౧౩) తచ్ఛంయోః......శం చతుష్పదే ।

(౪౦) నమో బ్రహ్మణే...ఇతి త్రిరన్వాహ ।

బ్రహ్మప్రావాదిష్మతన్నో మాహాసీత్ ।ఓమ్శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః।

॥ హరిః ఓమ్ ॥

॥ ఉదకశాన్తి స్సమాప్తా ॥

ఉదకశాన్తి ప్రకరణ శేషః

అత్రోదక శాన్తి మంత్రాః ఏతద్దేశీయానాం పాఠక్రమమను సృత్య ముద్రాపితాః । ఉదకశాన్తి మన్త్రాణాం బోధాయన సూత్రస్థేషు "పంచ పర్యాయాః షట్పర్యాయాః" ఇత్యాది వాక్యస్థలేషు జపకాలే అనుషంగపాఠోనస్వరసః । సహ్యనుషంగ పాఠః హోమకాలికః । తథా చ-భ-భా-భాష్యే-హోమ జపయోర్వై లక్షణ్యముక్తమ్ । రుద్రాధ్యాయే "సహస్రాణి సహస్రశః" ఇత్యత్ర "తేషాగ్ం సహస్రయోజనే" ఇతి సర్వత్రానుషజ్యతే । జపాదౌ ఆద్యన్తయోస్త్వామ్నాయతే । ఇతి । అత్రాపి దశపర్యాయా ఇతి పర్యాయ సంఖ్యోక్తిః దృశ్యతే । తథాపి జపకాలే అనుషంగ పాఠః భాష్యోక్తి మను సృత్యైవ ఆచారే యథాన ప్రవృత్తిః తథైవాత్రాపి పర్యాయసంఖ్యోక్తి మాత్రేణ జపకాలే అనుషంగ పాఠ ప్రవృత్తేః కారణాభావాత్ హోమకాలికానుషంగ పాఠవద త్రానుషంగ పాఠోనయుక్త ఇత్యవగమ్యతే । శ్రూయతే చ క్వచిద్దేశే అనుషంగ పాఠమనాదృత్యైవ సంహితా పాఠవజ్జపస్త్వితి ॥ కర్మ విపాకేఽపి నవమానువాకే, "నమోవః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్య" ఇత్యతో "దేవానాగ్ం హృదయేభ్య" ఇతి ఉత్తర మంత్ర చతుష్టయేఽప్యనుషజ్యతే। అయంచానుషంగః యత్ర హోమాదిషు ఏతేషాం మంత్రాణాం పృథక్పృథగ్విభజ్య ప్రయోగస్తత్రైవ। యత్రతు జపాదౌ పృథక్కరణం న, తత్రాపితు యథాఽధ్యయనమేవ పాఠః । ఏవం సర్వత్రాప్యనుషంగస్థలేష్వజ్ఞేయమితి ॥ కించాత్ర పర్యాయ సంఖ్యోక్తేః అనువాకైక దేశస్థానాం మన్త్రాణా మన్త్యావధిత్వ ప్రదర్శనార్థతేతి జ్ఞాయతే తత్రైవ పర్యాయ సంఖ్యోక్తి సత్వాత్ । నో చేన్మన్త్రాణా మానన్త్య ప్రసంగాచ్చ । అథ

“ఋతాపాడ్వృతధామేత్యేతమనువాకమ్” ఇత్యత్ర తథా పర్యాయ సంఖ్యోక్తైరప్యభావాదనువాక గ్రహణాచ్చ అనుషంగ శంకాయాస్సత్ర ఏవ నిరాస ఇత్యాశయః ॥

అత్ర ముద్రాపితానుషంగ పాఠేఽపి క్వచిత్పాఠదోషః ప్రదర్శ్యతే

“యోవామింద్రా వరుణావగ్నౌ” ఇతి మన్త్రే “ద్విపాత్సు పశుషు చతుష్పాత్సు గోష్ఠే” ఇతి పాఠక్రమ సత్వాత్ జపకాలే “ద్విపాత్సు పశుషు స్రామః” “చతుష్పాత్సు స్రామః” ఇత్యేవ వక్తవ్యం న చతుష్పాత్సుపశుష్వితి । మధ్యమణిన్యాయస్తస్య పశుష్వితి శబ్దస్య అర్థకాల ఏవ ద్విపాచ్చతుష్పాచ్ఛబ్దయోరన్వయసంభవాత్ ॥ఇతి॥

అత్ర ప్రతీకగృహీతానాం మన్త్రాణాం బ్రహ్మయజ్ఞాది వన్నకార్త్స్న్యేన జప ఇతి ప్రాప్తె

అత్రవేదే ఉక్తానాం మన్త్రాణాం పునః పాఠప్రసక్తౌ ప్రాయేణ ప్రతీక గ్రహణమేవ దృశ్యతే । బ్రహ్మయజ్ఞ పారాయణయోస్తు వేదస్య ఆదిత ఆరభ్య పాఠ సద్భావాత్ ఇమే మంత్రాః పూర్వమేవ పఠితా ఇతి ప్రత్యభిజ్ఞాబలాత్ ప్రతీక గృహీతానాం కార్త్స్న్యేన పునః జపాభావేఽపి నక్షతిః । అత్ర తదభావేన ఉక్తదృష్టాన్త వైషమ్యాత్ ప్రతీక గృహీతానామపి కార్త్స్న్యేన జపకరణమేవ యుక్తమ్ । తథా చ శ్రౌతే యద్దేవా దేవహేడనం త్వమగ్నే అయాసీతి ప్రూతః” ఇత్యేత త్సూత్రవ్యాఖ్యానే “తత్ర ప్రతీక గృహీతానా మపి కార్త్స్న్యేన జపః” ఇత్యుక్త మన్త్రాప్యను సంధేయత్వాత్ ॥

కిఞ్చత్రి నక్షత్రేష్టి మన్త్రజపకాలే తత్తద్యాజ్యానువాక్యా మన్త్ర పఠనోత్తరకాల ఏవ తత్తదుపహోమ మన్త్రాః పాఠ్యానవా ఇతి ప్రాప్తే

"అగ్నిర్నః ఋధ్యాస్మ నవోనవ ఇత్యేతైస్త్రిభిరనువాకైరత్తమైరుప హోమైః" ఇతి బోధాయన సూత్రానుపూర్వ్యాః ప్రాధాన్యాత్ అనువాకానుక్త్వా పశ్చాదుపహోమ మన్త్రా వక్తవ్యా ఇతి సిధ్యతి నతు తత్తద్యాజ్యానువాక్యా మన్త్రి జపోత్తర కాల ఏవేతి ॥

నను ప్రత్యుప హోమమన్త్రావసానస్థ ఇతి శబ్దః అర్థాభావాత్ జపకాలేనవక్తవ్యః ఇతి చెన్న

జపకాలే అర్థాభావేఽపి పాఠప్రాప్తః ఉప హోమ మన్త్రిస్థః యేదేవా ఇత్యాది మన్త్రిస్థశ్చ స్వాహా శబ్దో యథానత్యాజ్యః తథైవఅర్థాభావేఽపి పాఠ ప్రాప్తేతి శబ్దస్య త్యాజ్యత్వాభావాదితి శబ్దోవక్తవ్య ఏవేత్యాశయః ॥

సింహే వ్యాఘ్రి ఇత్యనువాకే "తమహమస్మా అముష్యాయణాయ" ఇత్యత్ర అస్మై-అముష్యాయణాయ-ఇతి పదయోః స్థానే నక్షత్రాది-నామనిర్దేశం కేచన కుర్వన్తి - తథా నిర్దేష్టుం బోధాయన సూత్రే వాక్యాభావాత్ స్త్ర్యుద్దేశ్యక జపకాలే లింగవ్యత్యయ సంభవానుపపత్త్యా—క్వచిత్ప్రాచీన సంప్రదాయాభావాచ్చ యాగాన్తరే ప్రసక్తస్య నామ నిర్దేశమాత్రస్యాపి అత్రాభ్యన్తరీభావో న యుక్త ఇత్యవగమ్యతే ॥

॥ ఇత్యుదకశాన్తి ప్రకరణశేషః ॥

అనుషంగం వినైవ సంహితా పాఠవత్
వక్తవ్యానాం మంత్రాణాం పాఠ క్రమః

ఓమ్-యేదేవాః పురస్సదోఽగ్నినేత్రా దక్షిణసదో యమ నేత్రాః పశ్చాత్సదస్సవితృ నేత్రా ఉత్తరసదో వరుణ నేత్రా ఉపరిషదో బృహస్పతి నేత్రా రక్షో హణస్తేనః పాన్తు తేనోఽవన్తు తేభ్యో నమస్తేభ్య స్స్వాహా ॥

అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా యమాయ సవిత్రే వరుణాయ బృహస్పతయె దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

అగ్నిరాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేన త్వాఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్థ్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేనాయుష్మన్తస్తేన త్వాఽఽయుషాఽఽయుష్మన్తం కరోమి ॥

యావామిన్ద్రా వరుణా యతవ్యా తనూస్తయెమమగం

హాసోముంచతం యావామిన్ద్రావరుణా సహస్యా రక్షస్యా
తేజస్యా తనూస్తయె మమగ్ం హాసో ముంచతః యోవా
మిన్ద్రావరుణావగ్నౌస్రామస్తం వామేతేనావ యజే యోవా
మిన్ద్రావరుణా ద్విపాత్సుపశుషు చతుష్పాత్సుగోష్ఠే గృహే
ష్వప్స్వోషధీషు వనస్పతిషుస్రామస్తం వామేతేనావయజే ॥

(౨-౨) ఋతాషాడృతధామాఽగ్నిః....

అయం పురోహరికేశస్సూర్య రశ్మిస్తస్యరథగృత్సశ్చ
రథౌజాశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలా చ కృతస్థలా
చాప్సరసౌ యాతుధానా హేతీ రక్షాగ్ంసి ప్రహేతిరయం
దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య రథస్వనశ్చ రథే చిత్రశ్చ సేనాని
గ్రామణ్యౌ మేనకా చ సహజన్యా చాప్సరసౌ దక్ష్ణవః
పశవో హేతిః పౌరుషేయో వధః ప్రహేతి రయం పశ్చా
ద్విశ్వవ్యచాస్తస్య రథప్రోతశ్చాసమ రథశ్చసేనాని గ్రామణ్యౌ
ప్రమ్లోచన్తీచానుమ్లోచన్తీచాప్సరసౌ సర్పాః హేతిర్వ్యా
ఘ్రాః ప్రహేతిరయముత్తరాత్సంయద్వసుస్తస్య సేనజిచ్చ

సుషేణశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ విశ్వాచీ చ ఘృతాచీచా
ప్సరసా వాపో హేతిర్వాతః ప్రహేతి రయముపర్యర్వాగ్వ
సున్తస్యతార్క్ష్యశ్చారిష్ట నేమిశ్చ సేనాని గ్రామణ్యా వుర్వశీ
చ పూర్వ చిత్తిశ్చాప్సరసా విద్యుద్ధేతిరవస్ఫూర్జన్ప్రహేతి
స్తేభ్యో నమస్తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి
తం వో జంభే దధామి॥

సమీచీ నామాసి ప్రాచీదిక్తస్యాస్తే౽గ్నిరధిపతి రసితో
రక్షితా యశ్చాధిపతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం నమస్తౌనో
మృడయతాం తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితం వాం
జంభే దధామ్యోజస్వినీ నామాసి దక్షిణా దిక్తస్యాస్తే
ఇన్ద్రో౽ధిపతిః పృదాకుః ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీ దిక్తస్యాస్తే
సోమో౽ధి పతిస్స్వజో౽వ స్థావానామాస్యుదీచీదిక్తస్యాస్తే
వరుణో౽ధిపతి స్తిరశ్చరాజిరధిపత్నీ నామాసి బృహతీ దిక్త
స్యాస్తే బృహస్పతిరధిపతిశ్శ్విత్రో వశినీ నామాసీయం దిక్త
స్యాస్తే యమో౽ధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షితాయశ్చాధిపతి

ర్యశ్చ గోప్తా తాభ్యాం నమస్తౌ నో మృడయతాం తేయం ద్విష్మో
యశ్చనో ద్వేష్టి తం వాం జంభే దధామి ॥

హేతయో నామస్థ తేషాం వః పురో గృహా అగ్నిర్వ
ఇషవస్సలిలో నిలిం పానామస్థ తేషాం వో దక్షిణా గృహాః
పితరో వ ఇషవ స్సగరో వజ్రిణో నామస్థ తేషాం వః పశ్చా
ద్గృహాస్స్వప్నో వ ఇషవో గహ్వరోఽవస్థావానో నామస్థ
తేషాం వ ఉత్తరాద్గృహా ఆపో వ ఇషవ స్సముద్రోఽధిపత
యోనామస్థ తేషాం వ ఉపరి గృహా వర్షం వ ఇషవోఽవ
స్వాన్క్రివ్యానామస్థ పార్థివా స్తేషాం వ ఇహ గృహా
అన్నం వ ఇషవో నిమిషో వాతనామం తేభ్యో వో నమస్తే నో
మృడయత తే యం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తం వో జంభే
దధామి ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

॥ ఇత్యనుషంగం వినావక్తవ్యపాఠక్రమః ॥

ఆశీర్వాదమన్త్రాః

అస్మై దేవాసో వపుషే చికిత్సత యమాశిరాదమ్పతీ
వామమశ్నుతః । పుమాన్పుత్రో జాయతే విన్దతేవస్వథ విశ్వే
అరపా ఏధతే గృహః । ఆశీర్దాయా దమ్పతీ వామమశ్నుతా
మరిష్టోరాయ స్సచతాగ్ం సమోకసా । య ఆసి చత్సం
దుగ్ధం కుంభ్యాసహేష్ట్వేన యా మస్నమతిం జహాతుసః ।
సర్పిర్గ్రీవీపీవర్యస్య జాయాపీవానః పుత్రా అకృశాసో అస్య ।
సహజా నిర్యస్నుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహకుంభ్యా
ఉదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముతసుప్రజాస్త్వమిషం దధాతు ద్రవి
ణగ్ం సవర్చసమ్ । సంజయన్క్షేత్రాణి సహసాఽహమిన్ద్ర కృ
ణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్త్సపత్నాన్ ॥

యోవా అయథా దేవతం యజ్ఞముపచరతి । ఆదేవ
తాభ్యో వృశ్చ్యతే । పాపీయాన్భవతి । యో యథా దేవ
తమ్ । న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే । వసీయాన్భవతి । వారు

ణో వై పాశః । ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశమిత్యాహ ।
వరుణ పాశాదేవైనాం ముంచతి । సవితృ ప్రసూతో యథా
దేవతమ్ । న దేవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే । వసీయాన్భవతి ।
ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోక ఇత్యాహ । అగ్నిర్వై
ధాతా । పుణ్యం కర్మ సుకృతస్య లోకః । అగ్నిరేవైనాం
ధాతా । పుణ్యే కర్మణి సుకృతస్య లోకే దధాతి । స్యోనం
మే సహపత్యా కరోమీత్యాహ । ఆత్మనశ్చ యజమానస్య
చానార్త్యై సంత్వాయ । సమాయుషా సంప్రజయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే పూర్ణపాత్రే । అన్తతో ఽనుష్టుభా ।
చతుష్పదా వా ఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రే
భవతి । అస్మిన్లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతి
తిష్ఠతి । అథో వాగ్వా అనుష్టుక్ । వాఙ్మిథునమ్ । ఆపో రేతః
ప్రజననమ్ । ఏతస్మాద్వై మిథునా ద్విద్యోతమానస్తనయ
న్వర్షతి । రేతస్సించన్ । ప్రజాః ప్రజనయన్న్ । యద్వై
యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే । బ్రహ్మణా వై తస్య విమోకః ।

అద్భిశ్శాన్తిః । విముక్తం వా ఏతర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా ।
ఆదాయైన త్పత్నీ సహోప ఉపగృహ్ణీతే శాన్త్యై । అఞ్జలౌ
పూర్ణపాత్రమానయతి । రేత ఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి ।
ప్రజయాహి మనుష్యః పూర్ణః । ముఖం విమృష్టే । అవ
భృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి ॥

దేవా సురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తేఽబ్రువన్నగ్నయ
స్విష్టకృతః । అశ్వస్య మేధ్యస్య వయముద్ధారముద్ధరామహై ।
అథైతానభి భవామేతి । తే లోహితముదహరన్ । తతో దేవా
అభవన్ । పరాఽసురాః । యత్స్విష్టకృద్భ్యో లోహితం జుహో
తి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై । భవత్యాత్మనా । పరాఽస్య
భ్రాతృవ్యో భవతి । గో మృగకంఠేన ప్రథమామాహుతిం
జుహోతి । పశవో వై గో మృగః । రుద్రోఽగ్నిస్స్విష్టకృత్ ।
రుద్రాదేవ పశూనన్తర్దధాతి । అథో యత్రైషాఽఽహుతిర్
హూయతే । న తత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే । అశ్వశఫేన
ద్వితీయామాహుతిం జుహోతి । పశవో వా ఏకశఫమ్ ।

రుద్రో౽గ్ని స్స్విష్టకృత్ । రుద్రా ద్దేవపశూనన్తర్ధాతి । అస్థ్నో యత్రైషా౽౽హుతిర్ హూయతే । నతత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే । అయస్మయేన కగ్ంసేనా తృతీయామ్ । ఆహుతిం జుహోత్యాయసో వై ప్రజాః । రుద్రో౽గ్నిస్స్విష్టకృత్ । రుద్రా ద్దేవ ప్రజా అన్తర్ధాతి । అస్థ్నో యత్రైషా౽౽హుతిర్ హూయతే । న తత్ర రుద్రః ప్రజా అభిమన్యతే ॥

యస్త్వాహృదాకీరిణామన్యమానో౽మర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి । జాతవేదో యశో అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్ । యస్మై త్వగ్ం సుకృతే జాత వేద ఉలోకమగ్నే కృణవస్స్యోనమ్ । అశ్వినగ్ం స పుత్రిణం వీరవన్తం గోమన్తగ్ం రయిన్నశతేస్వస్తి ॥

ధాతాదదాతునో రయిమీశానో జగతస్పతిః । సనః పూర్ణేన వావసత్ । ధాతా ప్రజాయా ఉతరాయ ఈశే ధాతేదం విశ్వం భువనం జజాన । ధాతా పుత్రం యజ

మానాయ దాత్రా తస్మై ఉహావ్యం ఘృతవద్విధేమ ॥ ధాతా దదాతు నో రయిం ప్రాచీం జీవాతుమక్షితామ్ । వయం దేవస్య ధీమహి సుమతిగ్ంసత్యరాధసః । ధాతా దదాతు దాశుషే వసూని ప్రజాకామాయ మీఢుషే దురోణే। తస్మై దేవా అమృతాస్సంవ్యయన్తాం విశ్వేదేవాసో అదితిస్సజోషాః ॥

యేన దేవా జ్యోతిషోర్ధ్వా ఉదాయన్ యేనాదిత్యా వసవో యేన రుద్రాః । యేనాంగిరసో మహిమానమానశుస్తేనైతు యజమానస్స్వస్తి ॥

అముం యశ్శ్వేతోరశ్మిః । పరి సర్వమిదం జగత్। ప్రజాం పశూం ధనాని । అస్మాకం దదాతు । శ్వేతోరశ్మిః పరి సర్వం బభూవ। సువన్మహ్యం పశూన్ విశ్వరూపాన్ ॥

యేగ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । అగ్నిస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తుదేవః । ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః । ఇతగ్ం స్తుకేస్తుకే। యువమస్మాసు నియచ్ఛతమ్। ప్రప్రయజ్ఞపతింతిర। యే గ్రామ్యాః

ప్రశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః ।
తేషాగ్ం సప్తానామిహరన్తిరస్తు । రాయస్పోషాయ సుప్రజా
స్త్వాయ సువీర్యాయ ॥

(౬.౫) ఉదుత్తరమారోహన్తీ ... సజాతానాం విరాడ్భవ॥

(౬.౭) శర్మవర్మేద మాహర ..... దీర్ఘమాయుః
కృణోతువామ్ ॥

( ) త్రీణిత్రీణివై ...... లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి ॥

ఏతైరాయుష్కామః । ప్రజాపశుకామోవా । పురస్తా
ద్దశహోతారముదంచ ముపదధాతి యావత్పదమ్ । హృదయం
యజూగ్ంషి పత్న్యశ్చ । దక్షిణతః ప్రాంచం చతుర్ హోతా
రమ్ । పశ్చాదుదంచం పంచహోతారమ్ । ఉత్తరతః ప్రాం
చగ్ం షడ్ఢోతారమ్ । ఉపరిష్టాత్ప్రాంచగ్ం సప్తహోతారమ్ ।
హృదయం యజూగ్ంషి పత్న్యశ్చ । యథా వకాశంగ్రహా ।
యథావకాశం ప్రతిగ్రిహాన్లోకం పృణాశ్చ । సర్వాహాస్యై
తా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవన్తి ॥

అగ్నే యశస్విన్ యశసే మమర్పయేన్ద్రావతీమప
చితీమిహావహ । అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చాస్సమా
నానాముత్తమశ్లోకో అస్తు । భద్రం పశ్యన్త ఉపసేదురగ్రే
తపోదీక్షామృషయస్సువర్విదః । తతః క్షత్రం బలమోజశ్చ
జాతం తదస్మై దేవా అభిసన్నమన్తు । ధాతావిధాతా పరమో
త సన్దృక్ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాజా । స్తోమాశ్ఛందాగ్ం
సి నివిదో మ ఆహురేతస్మై రాష్ట్రమభిసంనమామ । అభ్యా
వర్తధ్వముపమేతసాకమయగ్ం శాస్తాఽధిపతిర్వో అస్తు । అస్య
విజ్ఞాన మనుసగ్ం రభధ్వమిమం పశ్చాదను జీవాథ సర్వే ॥

ప్రజాపతేః ప్రజా అభూమేత్యాహ । ప్రాజాపత్యో హ్యా
అయం లోకః । అస్మా ద్రేవ తేన లోకాన్నైతి । సమహం ప్రజ
యాసంమయా ప్రజేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ॥

ఆయుష్మన్తం వర్చస్వన్తమ్ । అధో అధిపతిం విశామ్ ।
అస్యాః పృథివ్యా అధ్యక్షమ్ । ఇమమిన్ద్ర వృషభం కృణు ॥

పూష్ణః పోషేణ సహ్యామ్ । దీర్ఘాయుత్వాయ శత

శారదాయ । శతగ్ం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసే । జీవాత్వై
పుణ్యాయ ॥

ఏతేన వై దేవా జైత్వాని జిత్వా । యం కామం
కామయన్త తమాప్నువన్ । యం కామం కామయతే ।
తమేతేనాప్నోతి ॥

పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోషాః । పౌర్ణమాస్యు
దగాచ్ఛోభమానా । ఆప్యాయయన్తీ దురితాని విశ్వా ।
ఉరుందుహాం యజమానాయ యజ్ఞమ్

(౬) ఋధ్యాస్మహవ్యైః.....శరదస్సువీరాః ॥

(౭) నవోనవో భవతి.....దీర్ఘమాయుః ॥

క్షత్రస్య రాజా వరుణోఽధిరాజః । నక్షత్రాణాగ్ం
శతభిషగ్వసిష్ఠః । తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః ॥

శతమానం భవతి । శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః ।
ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥

యో వా ఏతాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతేనావృతాం

పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మా చ । ఆయుః కీర్తిం ప్రజాందదుః ॥

ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః । ఘృత ప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధుచారుగవ్యమ్ । పీతేవ పుత్రమభిరక్షతాదిమమ్ ॥

ప్రజాపతిస్సోమగ్ం రాజానమసృజత । తం త్రయో వేదా అన్వసృజ్యన్త । తాగ్ం హస్తే కురుత । అథహ సీతా సావిత్రీ । సోమగ్ం రాజానం చకమే । శ్రద్ధాముసచకమే । సాఽఽహ పితరం ప్రజాపతిముపససార । తగ్ం హోవాచ । నమస్తే అస్తు భగవః । ఉపత్వాఽఽయాని । ప్రత్వాపద్యే । సోమం వై రాజానం కామయే । శ్రద్ధాముసకామయత ఇతి । తస్యా ఉహస్థాగరమలంకారం కల్పయిత్వా । దశహోతారం పురస్తాద్వ్యాఖ్యాయ । చతుర్ హోతారం దక్షిణతః । పంచహోతారం పశ్చాత్ । షడ్ఢోతారముత్తరతః । సప్తహోతారముపరిష్టాత్ । సంభారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽలంకృత్య ।

ఆస్యార్థం వవ్రజ । తాగ్ంహో దీక్ష్యేవాచ । ఉప్రమా వర్తఽన్వేతి । తగ్ంహోవాచ । భోగ్తస్తమ ఆచక్ష్వ । ఏతన్మ ఆచక్ష్వ । యత్తే ప్రాణావితి । తస్యా ఉహాత్రీణ వేదాన్ప్రదదౌ । తస్మాదుహ స్త్రియో భోగ్తమేవహారయన్తే । సయః కామయేత ప్రియస్స్యామితి । యం వా కామయేత ప్రియాస్స్యాదితి । తస్మా ఏతగ్గ్ంస్థాగరమలంకారం కల్పయిత్వా । దశహోతారం పురస్తాద్వ్యాఖ్యాయ । చతుర్హోతారం దక్షిణతః । పంచహోతారం పశ్చాత్ । షడ్ఢోతారముత్తరతః । సప్తహోతారముపరిష్టాత్ । సంభారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽలంకృత్య । ఆస్యార్థం వ్రజేత్ । ప్రియో హైవభవతి ॥

(౯౯) సుమంగలీరియమ్...యాథాస్తం విపరేతన ॥

(౯౭) ఇమాంత్వమిన్ద్రమీఢ్వః.....పతిమేకాదశం కృధి ॥

(౯) ఓమ్ - నమస్సదసే...నమః పృథివ్యై. స్వస్తి మన్త్రార్థాస్సత్యాస్సఫలాస్సన్త్వితిభవన్తోమహాన్తోఽనుగృహ్ణన్తు ॥

అనయోర్దమ్పత్యో ర్వేదోక్తం, దీర్ఘమాయుష్యం, భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు ॥

అద్యానుష్ఠితే (వివాహాదౌ) శుభకర్మణి మన్త్రలోపే తన్త్రలోపే, ద్రవ్యలోపే, శ్రద్ధాలోపే సంభవత్యపి ఇదం కర్మ సాంగం యథావిధ్యనుష్ఠితం భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు, తల్లగ్నాపేక్షయా, ఆదిత్యాదీనాం నవానాం గ్రహాణాం, మధ్యే యేయే గ్రహాః ఇతర స్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణామానుకూల్యం భూయాదితి భవన్తోమహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు ॥

యేయే గ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేషామానుకూల్యే నానయోర్దమ్పత్యో రత్యంతం శుభఫలాతిశయ ప్రాప్తిర్భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు

ఇమౌ దమ్పతీ ఇష్టదేవతానుగ్రహేణ శచీ పురన్దరావివ అత్యన్త సౌభాగ్య ధురంధరౌ । సరస్వతీ కమలాసనావివ సకల కల్యాణ చతురాననౌ ॥ జానకీ రఘునాయకావివ పరస్పర ప్రేమసాన్ద్రమనసౌ । రోహిణీ చన్ద్రమసావివ జగదా

నన్దకరౌ। అరుంధతీ వసిష్ఠా వివ సదాచార నిష్ఠౌ॥ రతిమన్మథా వివ అన్యోన్యానురూప రూపౌ రుక్మిణీ వాసుదేవావివ ప్రవర్ధమాన, పుత్రపౌత్రాది సన్తాన ప్రభావౌ చ భూయాస్తా మితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు॥

అనయో ర్ధమ్పత్యో ర్మన్దిరేవసతాం ద్విపదాం చతుష్పదాం చ నీరోగం శతమాయుష్యం భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు॥

అనయోర్దమ్పత్యోర్మన్దిరే మహాలక్ష్మ్యాః స్థైర్యం భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు॥

అనయోర్దమ్పత్యోర్మన్దిరే సర్వేషాం శోభన పరంపరా ఽవాప్తిర్భూయాదితి భవన్తో మహాన్తోఽను గృహ్ణన్తు॥

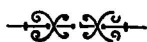
సర్వేజనా స్సుఖినోభవన్తు!

సమస్త సన్మంగళానిభవన్తు !! సత్యా ఏతా ఆశిషస్సన్తు !!!

నమస్కృత్య బ్రాహ్మణాఽనుగృహీతానక్షతాన్ శిరసిధారయేత్॥

శుద్ధాశుద్ధపత్రికా

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౩	౮	వట్	వట్।
౬	౧౫	యత్వే	యత్త్వే
౭	౧౨	ధేహి । ప్ర	ధేహిప్ర
౯	౧౮	పరస్తాత్	పరస్తాత్
౧౧	౭	సవేనచ	సవేనచ
	౧౨	ఋతావరి	ఋతావరీ
౧౮	౩	సర్వ	సర్వ
౨౦	౭	శీర్షే	శీర్ షి
	౧౮	తెఽనః	తెఽను
౨౨	౬	భ్యస్వా	భ్యసాంవ
౨౩		యచ్ఛ	యచ్ఛ
౩౭		విష్ణో	విష్ణోః
	౧౬	(౧౩౦)	౧౯

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౩౮	౨	జుష్టామ్	జుష్టామ్
౪౩	౫	తోస్న్వ	తోస్వ
	౧౦	చస్న్వ	చస్వ
	౧౪	జగ్మ్	జమ్
౪౭	౧౩	తేజ	తేజ
౫౦	౮	రచ్ఛ	రచ్ఛ
౫౧		భ్యాగ్ం	భ్యాగ్ం
౫౨	౫	స్ఫాత్యై	స్ఫాత్యై
౬౮	౧౪	మహ్యా	మహ్యాం
౭౭	౪	చ్ఛన్తు	చ్ఛన్తు
౭౯	౫	జబ్ఝా	జజ్ఝా
	౮	అఙ్గా	అఙ్గాదఙ్గా
౮౧	౩	భూమిః	భూమిః
౮౨		వరుణస్వ	వరుణస్య
౮౮	౫	పతినా	పతినా
౧౦౦	౧౦	దక్షిణే ఇ	దక్షిణే । ఇ

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౧౦౪	౧౨	పాచీ	ప్రాచీ
౧౦౫	౧౫	పత్న్యై	పత్న్యై
౧౦౬	౪	సాహా	స్వాహా
౧౦౯	౬	స్వా౬	స్వా౬
	౧౧		
	౧౫	మహామ	మహామ
౧౧౦	౭	తృప్యత	తృప్యత
	౧౪	వ్యైచ్ఛ	వ్యైచ్ఛ
౧౧౪	౮	కృతా	కృతా
౧౧౫	౨	విగం	విగం
౧౨౦	౯	న్నాగం	న్నాగం
౧౨౪	౧౦	మోదాయ	మోదామ
౧౨౫	౫	తృబ్యై	తృభ్యై
౧౨౭	౧౨	మాయు	మాయు
౧౨౯	౧	తేజసె	తేజసే
	౨	రసః త	రసః । త

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౧౩౧	౬	సర్వాగ్	సర్వాగ్గం
౧౩౨	౪	ను ప్తా	సు ప్తా
౧౩౭	౧౨	తో॰న్యా	తో॰ఽన్యా
౧౪౦	౧౬	యోత్త్రా	యోత్తరా
౧౪౩	౯	కటి	కట
	౧౧	విశ	విశ్వ
	౧౪	ఢ్భిస్నా	ఢ్భిస్నాఽ
౧౪౪	౧౬	ఉపరాజా	ఉపవిశతి యథా పురస్తా దేవ ముత్తరాభ్యాం యథాలిఙ్గంరాజా
౧౫౨	౧౪	పార్శ్వై	పార్శ్వే
౧౬౩	౫	త్సుపశుష్రా	త్సుప్రా
౧౭౦	౪	జతియ	జతియ
౧౭౩	౧౩	జంభే	జంభే
	౧౫	దిక్తస్యా	దిక్తస్యా
౧౭౬	౧౧	రపీచ్యమ్	రపీచ్యమ్

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౧౮౦	౧౩	పప్రా)	పప్రా)
౧౮౩	౫	శ్రద్ధా	శ్రద్ధాం
	౬	విసి	విసీ
౧౮౯	౭	గసత్య	గసత్య
౧౯౦	౯	బృహతీ	బృహతీ
౧౯౪	౬	అనుజా	అనుజా
౧౯౫	౪	తన్మిత్రా	తన్మిత్రా
౨౦౩	౧	హాభూ	హా౨౨భూ
	౫	హాన	హా౨న
		హాగ	హా౨గ
	౧౫	హా౨౨గ	హా౨గ
౨౦౬	౬	ద్యామ్	ద్యామ్
౨౧౨	౧౪	బృహ	బృహ
౨౧౬	౨	పత్నీ	పత్నీ
	౧౧	తృవ్యో	తృవ్యో
౨౧౯	౭	( )	(౯)

పుట	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్	శుద్ధమ్
౨౧౫	౧౨	వాజ్శ్రి	వాజిశ్రి
౨౧౮		కమండు	కమండ
౨౧౯	౧౦	దక్షిణ	దక్షిణ
౨౨౨	౯	సోమగ్ం	సోమగ్ం
౨౨౪	౯	స్తోఽగ్న	స్తోఽనగ్న
	౧౦	తేషామా	తేషాం గ్రహాణామా
	౧౧	పలాతిశ్రప్రాగ్రహాణాప్తి	ఫలాతిశయప్రాప్తి
౨౨౫	౧	మన్వథా	మన్మథా
	౬	శతమా	శతాయు
	౯	స్థైర్యం	సైథ్ర్యం

